

COLOCVII

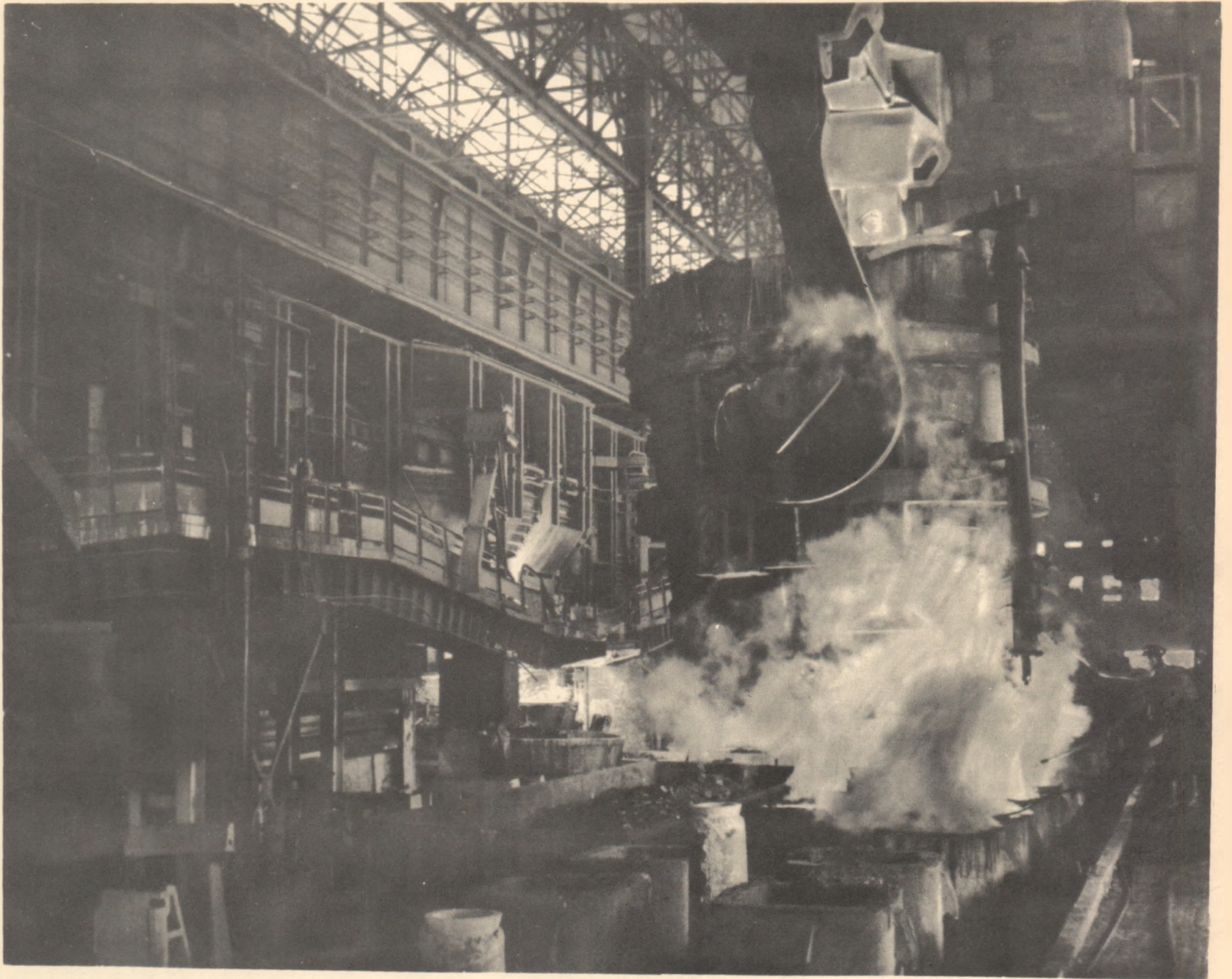
DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL II

12 (18)

decembrie
1967

lei 3

COMBINATUL
SIDERURGIC
HUNEDOARA

DIN
ȘUMAR:

- A DOUĂZECEA ANIVERSARE A REPUBLICII
- INFLUENȚA DECISIVĂ — ANCHETĂ —
- RESPECTUL FAȚĂ DE OM
- ADAPTAREA PREȘCOLARĂ
- CONTRACTUL PEDAGOGIC
- LIBERTATE ȘI RĂSPUNDERE
- DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU
- INTERNATUL ȘCOLII PROFESIONALE — ANCHETĂ —
- SĂ NE CUNOAȘTEM PATRIA
- AUTOEDUCAȚIA ADOLESCENTULUI
- COPIII, PĂRINȚII ȘI JUCĂRIILE

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

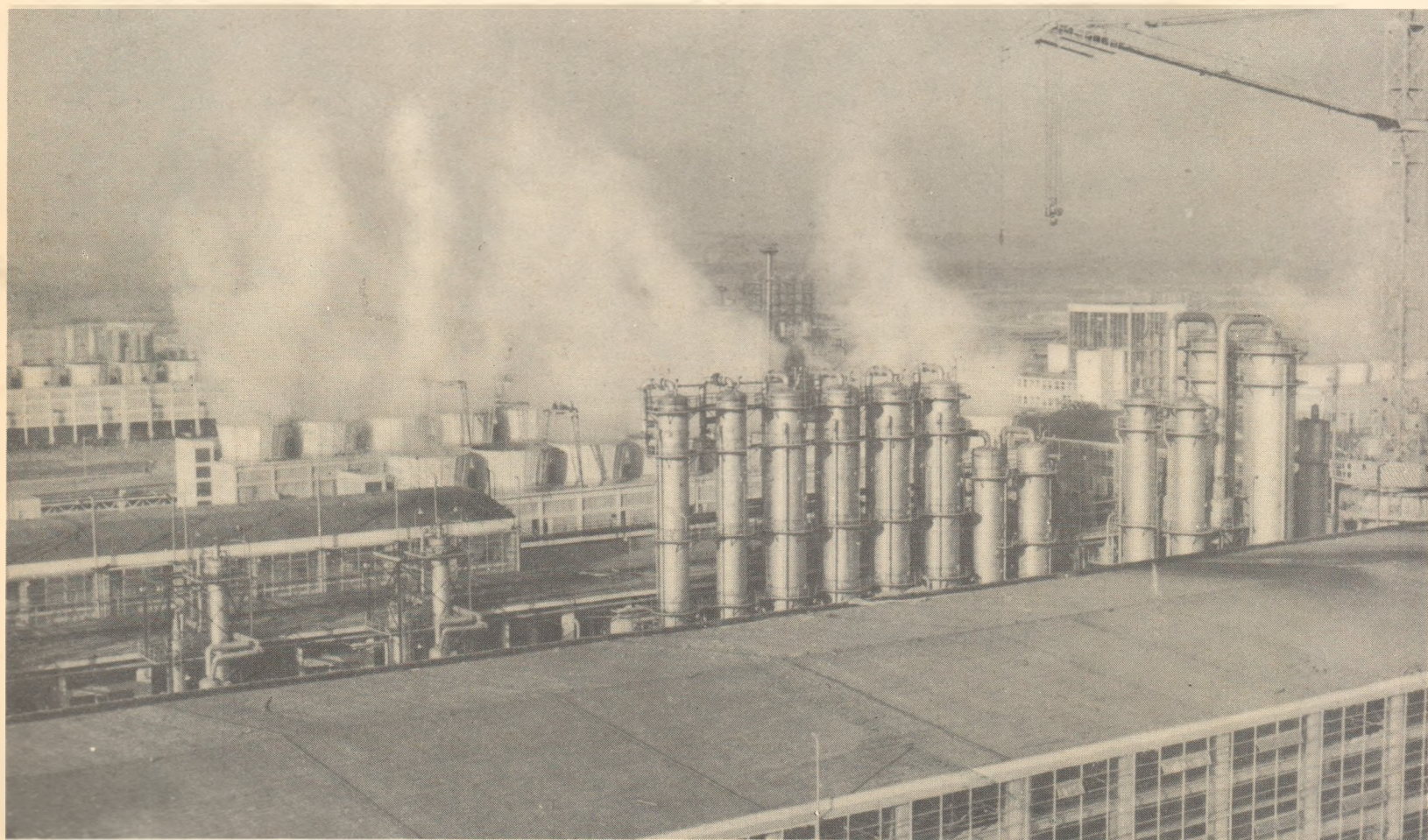

Foto:
DAN GRIGORESCU

▲
FABRICA DE MAȘINI ȘI AGREGATE
DIN BUCUREȘTI

COMBINATUL CHIMIC DE
LA IȘALNIȚA
▼

A DOUĂZECEA ANIVERSARE A REPUBLICII

Instaurată acum douăzeci de ani, Republica a investit poporul cu prerogativele puterii. Ea a fost puternică din prima zi, pentru că a existat în gindirea politică românească înaintată, cu mult mai de mult. A fost *ideea* ei strălucitoare. A luminat fruntea vizionarului Bălcescu și a călăuzit proletariatul spre acel soroc al vremii când în ovațiile mulțimii, care aspira la o lume a dreptății, a fost instaurată puterea populară. Fusese un vis, venea de demult și proclamarea ei a fost un act justițiar. Șerbul, iobagul, proletarul, condamnați la suferință; generație de generație, își luau acum, prin urmașii lor, revanșa asupra trecutului: dreptul la o viață omenească, prin muncă, dreptul la darurile culturii. Era un triumf, asemenea celui din simbolul legat arghezian. Era

„...îndreptățirea ramurei obscure
Ieșită la lumină din pădure...”

Muncitorii, țărani și intelectuali, conduși de Partidul Comunist Român, făuresc o patrie nouă care se dezvoltă necontenit.

Desigur, douăzeci de ani în existența milenară a unui popor nu înseamnă prea mult; dar în epoca socialismului și a revoluției tehnico-stiințifice, pulsul istoriei bate mai repede, iar dimensiunile timpului sînt altele. Cît de mult au însemnat acești douăzeci de ani pentru țara noastră o spun Bicazul și Porțile de Fier, o spun uriașele șantiere de la Galați și Turnu-Măgurele, de pe Argeș și de pe Lotru; o spun orașele noi apărute pe harta patriei, și cele vechi, de nerecunoscut, scoase din anonim și intrate în circuitul economic. Despre progresul nimitor înregistrat de patria noastră vorbesc miile de sate electrificate, miile de dispensare și instituții de cultură apărute acolo unde altădată domneau bezna și obscurantismul; vorbesc întinsele tarlale ale cooperativelor agricole, unde în locul plugului de lemn și al carului cu boi au intrat puternic și definitiv miile de tractoare și de combine, deschizînd drumul unei agriculturi moderne. Despre acești douăzeci de ani de existență a tinerei noastre Republici Socialiste ne vorbesc și cele 15.684 unități școlare cu aproape 4.000.000 de școlari, ne vorbesc emoționant cele 27.000.000 de manuale școlare, distribuite gratuit, numai într-un singur an (1967) în valoare totală de 155.000.000 lei.

În cei douăzeci de ani de existență a Republicii, sub conducerea înțeleaptă a Partidului, România a dobîndit un nume de prestigiu peste hotare. Astăzi se vorbește cu tot mai mult interes și stimă de succesele economiei noastre numeroase firme străine încheie contracte cu întreprinderile noastre. Produsele agriculturii și industriei noastre socialiste obțin tot mai multe medalii și diplome la târgurile internaționale, concurînd pe piața mondială cu produse similare din țări cu vechi tradiții și cu o tehnică avansată.

Și în domeniul culturii, valorile noastre spirituale au intrat în circuitul universal. Se descoperă unei lumi, care nu ne-a cunoscut sau ne-a ignorat, frumusețile unei arte populare și culte, care, păstrînd caracterul ei național, lărgeste și îmbogățește patrimoniul spiritual al întregii omeniri. Cărțile sînt traduse în multe țări ale lumii, solii artei populare și culte surprind peste hotare, prin autenticitatea și ineditul mesajului culturii noastre. În întîlniri și conferințe internaționale ale oamenilor de știință, reprezentanții țării noastre aduc mărturia dezvoltării vertiginoase a științei românești: în statul nostru politica Partidului Comunist Român face din cercetarea și organizarea științifică a producției un obiectiv principal în creșterea eficienței muncii.

Ziua de 30 Decembrie marchează un bilanț al marilor realizări de pînă acum. Proiectele de hotăriri și directivele Plenarei, din 5—6 octombrie a.e. supuse dezbaterei publice și aprobate de recenta Conferință Națională a Partidului Comunist Român, constituie pirghiile de perspectivă, puternice, menite să asigure dezvoltarea României Socialiste pe o treaptă superioară, prin creșterea avutului național și a bunăstării oamenilor muncii.

Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, a metodelor de organizare și conducere a vieții sociale corespunzător noii etape de dezvoltare socialistă a țării, precum și principiile de bază ale îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizării localităților rurale sînt, așa cum a apreciat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în Raportul la Conferință „de o importanță deosebită pentru opera de desăvîrșire a construcției socialiste, pentru accelerarea progresului material și spiritual al societății noastre, pentru viitorul poporului român”.

Consecvent apărătoare a ideilor de pace și de colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirile lor sociale, prin politica sa externă România și-a asigurat un rol important în viața politică mondială. Desele intervenții ale reprezentanților țării noastre la Organizația Națiunilor Unite se bucură de autoritatea pe care le-o conferă succesele noastre pe plan intern ca și contribuția activă și neabătută la rezolvarea marilor și grelelor probleme pe care le ridică contemporaneitatea. Numirea ministrului nostru de externe ca președinte al actualei sesiuni a Adunării Generale O.N.U. este o confirmare a prestigiului sporit de care se bucură peste hotare România Socialistă.

La capătul celor douăzeci de ani — popas pentru o matură cumpănire a ceea ce s-a realizat și izvor de legitimă mîndrie — aniversarea Republicii ne însuflețește inimile și ne oțelește voința pentru noi succese.

COLOCVII

INFLUENȚA DECISIVĂ

Revista „Colocvii” organizează începând cu acest număr o anchetă cu tema: *Cartea, opera, omul, care au avut o INFLUENȚĂ DECISIVĂ asupra dumneavoastră.*

Ne-am adresat unor personalități marcante ale vieții științifice și culturale din țara noastră, având convingerea că mărturiile lor vor contribui la formarea profilului moral și intelectual al tinerei generații.

La întrebările noastre:

1— Cartea, opera, omul care a avut o influență hotărâtoare asupra dumneavoastră?

2— În ce a constat această influență?

3— În ce perioadă a vieții dumneavoastră s-a exercitat?

4— Ce urmări a avut în viața și activitatea dumneavoastră—in formarea personalității, în orientarea profesională, în descoperirea vocației și în mobilizarea energiei morale pentru realizarea idealului dumneavoastră de viață?

răspund:

Acad. prof. dr. docent AL. D. RĂDULESCU;

PETRE DRĂGOIESCU, prof. emerit

Prof. univ. ION CĂDABIU

ION VLASIU, artist emerit

Acad. prof. dr. docent AL. D. RĂDULESCU

Am început să citesc istorioare și chiar cărți de literatură din primele clase primare (Biblioteca pentru toți, Biblioteca de popularizare).

Eram singur la părinți, izolat, fără jucării, fără stimulentele imaginației prin basme, care nu mi-au fost spuse de nimeni, niciodată.

În timpul liber, mama, care nu știa carte, în loc să mă îndemne la joacă, mă pune să-i citesc din cărțile amintite. Căuta astfel cu stăruință să se cultive și să evadeze din monotonia unei vieți casnice greu de dus în condițiile în care se afla familia din punct de vedere material.

Împrejurări și mai neprielnice au făcut ca de la vârsta de 13 ani, când eram în gimnaziu, să plec de lângă părinții mei ca să mă duc la liceu în altă localitate, unde am fost nevoit să mă întretin în bună parte singur, dând lecții copiilor puțin dotați, leșei sau răsfățați. Am dus o viață zbuciumată, plină de contrarii și fără stimulentele cuiva.

Continuam cu toate acestea să citesc literatură în puținul răgaz ce îl aveam. Cărți îmi stăteau la îndemână fiind bibliotecar al Societății elevilor și mediator al copiilor unui librar.

Prima mea manifestare literară a fost descrierea unei excursii făcute pe Valea Prahovei, cu liceul. Lucrarea a fost apreciată pozitiv și admisă ca să figureze în biblioteca mare a liceului.

Omul care m-a stimulat și ajutat să citesc mai ordonat a fost profesorul de istorie Leonescu, căruia i-a plăcut că la o întrebare pusă clasei (a VI-a) am răspuns numai eu că evenimentul de care era vorba se afla consemnat în povestirea: „Les aventures du dernier Abencérage” de Chateaubriand, pe care o citisem în franțuzește. Intrind în detalii, l-a frapat faptul că admirasem descrierea celui apus de soare simbolizând sfârșitul dominației mure în Spania, cu care autorul își încheia cartea. Leonescu mi-a dat să citesc, cit am mai stat în liceu, cărți franceze de istorie și de literatură, în special rusă, care atunci era pe primul plan în lume (Turgheniev, Tolstoi, Dostoievski, Gogol). M-au amuzat foarte mult cărțile lui Alfonse Daudet: „Tartarin de Tarascon” și „Tartarin sur les Alpes” și citeam cu pasiune pe Flammariou.

În vacanță, citeam din autorii clasici români, dar cu predilecție îmi plăceau traducerea lui Coșbuc (Sacontala, Eneida, Divina Comedie).

Intrat la Facultatea de Medicină din București, venit din provincie, destul de timid și foarte modest îmbrăcat, am fost în primul am adesea înjosit de colegii bogați din Capitală, încit am reacționat și m-am apărat persiflind destul de acidulat manifestările lor grandomane, incultura unora dintre ei, precum și viața lor oarecum desmățată.

Cu vremea, arma aceasta mi-a slujit ca mijloc de luptă, asociind-o adesea cu umorul moștenit de la tatăl meu.

În grele condiții de trai am învățat totuși cu desperare și am răzbătut avind și satisfacția că mulți din cei amintiți au abandonat medicina după primul an. Din anul al II-lea cîțiva colegi am făcut, ca diversivne, un cerc foarte restrîns ca să discutăm sîmbăta seara despre literatură, artă, muzică, filozofie, uneori cu pasiune, ce-i drept, cam tumultuoasă. Pe vremea aceea tinerii nu ajunseseră atît de rafinați, încît să admire obsesiv abilitatea virfurilor de bocanci ai vedetelor ce se vînd pe milioane, ca să izbească cu ei o minge, și nici efectul reconfortant al coniacului care, de la o vreme, zdruncină dangarezii cînd individul pletos joacă twist.

Medicina am îndrăgit-o, deși am început studiile în condiții neprielnice, care însă s-au amendat și au dispărut deîndată ce am ajuns prin concurs să fiu extern și mai ales intern al spitalelor. În această din urmă postură am avut prilejul să intru mai cu temei în tainele medicinei, încît doresc din tot sufletul ca pentru formarea viitorilor medici distinși să se reinființeze internatul de altă dată.

Am fost apoi ales președinte al Societății Studenților în Medicină, care pe vremea aceea nu se ocupa decît de cultivarea profesională a membrilor săi. Faptul a fost pentru mine măgulitor, fiindcă intram și eu în rîndul marilor înaintași, adică a profesorilor: Istrati, Manolescu, Obregia, Ștefănescu-Galați Bușilă, Lupu, Nițescu. Teza mea, care a obținut „Magna cum laudae”, a fost distinsă și cu premiul Hillel. În continuare am suferit adesea de boli grele și am activat în războaie și în spitale îngrijind răniți, bolnavi cu diformități, invalizi.

Un alt factor care cred că a contribuit din plin la modesta mea activitate literară, dar mai ales la promovarea în specialitate, dîndu-mi puteri sporite, a fost un om care a căutat cu dirzenie să mă oprească în ascensiunea didactică. Nu cunoștea proverbul japonez îmi pare — care spune că: „Zmeul se înalță cu atît mai sus cu cît tragi de sfoară și-l scii”. Motivul pentru care s-a purtat atît de hain nu-l cunosc nici azi. Gelozie, convingere, pură răutate? N-am putut să lupt cu ele, fiindcă nu aveam nici una din armele ce le folosea nu numai pentru mine, ci și pentru mulți alții și anume: intriga, răutatea, calomnia și mai ales abilitatea. Era prea puternic ca să mă măsor cu el, și într-un fel am abdicat, fiindcă, în loc să folosesc linguşirea, supuşenia dusă pînă la gradul de slugărnicie și de cedare de lucrări, mi-am dat demisia din învățămîntul medical unde ajunsesem profesor-adjunct la vârsta de 35 de ani. Am continuat însă să activez din punct de vedere profesional în condiții neprielnice de sănătate și de ajutorare contribuind din plin la înființarea unui spital modern, unic în țară, și a școlii de ortopedie chirurgicală.

Împotriva celui om și a acoliților lui am reacționat totuși după temperamentul și educația mea. Am publicat sub pseudonimul de Sera Furpa o culegere de schițe și nuvele, intitulată „Surprînși în intimitate” în care omul amintit și unii „ejusdem farinae” erau, după cum scria un critic literar: „aduși de autor pe scenă și vitriolați mai rău decît făcea Puck din Visul unei nopți de vară”. Cam tot atunci am scris și piesa „Cărăbușul de lumină” care s-a jucat numai de două ori, pentru că cei vizați au intervenit și au scos-o de pe program.

În profesiune, tot la acea epocă (1927—1939), am publicat în edit. Jean B. Baillière Fils, de la Paris, monografia „Greffes et transplants osseux chez l'homme”, prima de acest gen în literatura medicală universală, apoi, „Mica chirurgie”, premiată de Academia Română. Am înființat „Societatea Română de Ortopedie și Traumatologie”, „Revista de Ortopedie” și am scris un „Tratat de Ortopedie” (1000 pag.) care a fost premiat de Academia Română cu marele premiu Oroveanu. Am fost solicitat în același interval de timp de către Editura „Adevărul” și am publicat „Prima aventură” (Colecții de schițe și nuvele), apoi de către Edit. Cartea Românească din Cluj care mi-a publicat primul roman: „Bătea un vînt de nebunie”, reeditat apoi de Edit. „Pro-Pace” cu titlul „Trebuie să învie”. Acest roman l-am scris cu vădita intenție de a însufla tineretului pentru realizarea unui ideal înalt, optimism și perseverență în luptă.

Preocupările profesionale și didactice după 1940 m-au acaparat cu desăvîrșire, mai ales în perioada războiului. De atunci și pînă acum însă am publicat cîteva mari monografii și tratate medicale, am ținut conferințe la diverse congrese internaționale, în diverse țări, fiind solicitat de inițiatorii lor, sau invitat de către Academii. Ca urmare a acestei activități am fost ales membru titular al Academiei R.S.R., membru al Academiei de Chirurgie din Paris, membru de onoare în diverse Societăți de specialitate și membru în comitetele de redacție ale revistelor de Ortopedie franceze și sovietice.

După pensionarea mea, am avut mai mult răgaz, și l-am folosit, după cum scria un critic literar: „intrînd într-un al doilea debut”, publicînd la ESPLA volumul „De altă dată” (schițe și nuvele).

La vîrsta mea actuală de 81 de ani a apărut de curînd în Editura Academiei Republicii Socialiste România volumul I din Tratatul: „Traumatismele osteo-articulare” urmînd ca cel de al doilea să apară la începutul anului 1968. În același timp va apare romanul „Sandu Ronea”, iar mai tîrziu romanul „Luciolele”.

La cele spuse trebuie să adaug că totdeauna am căutat să am în jurul meu tineret căruia să-i fiu de folos, uitînd pretențiile bătrîneții, ca numai aducerile aminte — ancilele memoriei — să trebuiască. Alături de ei, caut să țin pasul ca să-și poată valorifica munca și aptitudinile prin indemnul și experiența mea.

INFLUENȚĂ DECISIVĂ

Zamfir murise, dar umbra lui neliniștită colinda, încă, prin birou și-mi da mereu ocol. Fusese, într-adevăr, un răsvrăt dar, poate, un mare destin răvășit, în ori ce caz, o demnitate de om, înjunghiată pînă la rădăcinile unei dureri cumplite și innebunitoare, care îi transformase ființa, strîmbată din închieturile ei naturale, într-o pata de dezarticulată, cu o gesticulație atît de bizară, încît te îngrozeai.

Logic era, pentru toată lumea cu scaun la cap, să învăț din nenorocirea lui Zamfir și să mă astîmpăr. Era cea mai evidentă dovadă că, pentru noi, cei de jos, cartea era un delict cu urmări periculoase, o jerfă inutilă pe altarul unei iluzii înșelătoare. Apuca-sem, printr-un hazard, o slujbuliță și, bună, rea, logic era să țin cu dinții de ea... După care logică?... Toată ființa mea protesta împotriva unei atare concluzii fataliste. Duhul răsvrătirii lui Zamfir mă răscolise puternic. Mă asmutea și ideea romantică de a răscumpăra, printr-o replică pozitivă, răzbuună-

toare, o viață risipită fără de folos. La douăzeci de ani, asemenea intenții cavalești sînt active, dinamice... Un gând semet prindea puteri în lăuntrul meu, se prefăcu în hotărîre și apoi în faptă: mi-am înaintat, *eroic*, demisia...

Toți se uitau la mine ca la unul ieșit din minți. Celor de acasă nu le venea să creadă: un gol se căsea în socotelile lor abia încăputate; un gol se căsea și sub picioarele mele. Dar eram liber, stăpin pe voinea mea nestrămînată. Stăpin?...

Pînă și umbra lui Zamfir, îmi apăru, în acele clipe, rînjind sarcastic cu dinții ei galbeni: „Ce-i bre, vrei să fi și tu șef?“

Cum am ieșit din impas este o altă poveste.

Mă gîndesc cu duioșie la tinereții de astăzi. Alțea șanse le slau la îndemînă, că nu mai sînt șanse, ci chemări insistente la o datorie de om în posesia tuturor drepturilor. Vremuri nebănuite de noi, cei încercați de ani, vremuri tari, dar deschise tuturor vrednicilor!

Prof. univ. ION CĂDARIU

1. Poate că în răspunsul meu termenul de *imprezie* sau *admirație* s-ar potrivi mai curînd decît cel de *influență*. În orice caz nici o operă, nici o personalitate istorică nu a lăsat asupra mea o *imprezie* mai adîncă decît marea figură a maestrului ce odihnește sub veacuri, Leonardo da Vinci.

Despre epoca Renașterii Engels a spus că avea nevoie de titani și de aceea a dat naștere la titani. Iar dintre acești titani cred că nici unul nu personifică atît de bine preocupările multiple și universale ale epocii sale ca marea artist florentin. El a fost pictor, sculptor, arhitect, muzician, scriitor, inginer, științist și în nici una din aceste ramuri de activitate nu s-a afirmat ca diletant, ci adesea s-a apropiat de desăvîșire mai mult decît oricare din iluștrii săi contemporani.

Leonardo nu este numai artistul fără seamăn care a creat *Cina de taină*, *Madona din grota cu stînci*, sau *Gioconda*, așa cum îl știe marea publică. Creația sa științifică, mai puțin cunoscută, nu este mai puțin valoroasă și îl ridică mult deasupra vremii sale. Curiozitatea sa arzătoare l-a îndemnat să exploreze treptat toate domeniile de cercetare, să ajungă pînă la limita cunoașterii contemporane, iar apoi s-o depășească, devenind precursor și descoperitor. S-ar putea spune că el este primul enciclopedist și, în același timp, un fondator pentru numeroase științe, ca mecanica, hidrodinamica și aerodinamica, geologia, anatomia.

Și mai remarcabilă este concepția științifică a lui Leonardo. Cu un secol înainte de filozoful Bacon și de Galileu, el indică experiența drept bază a cunoașterii științifice, iar matematica drept cadrul ei logic. În multe privințe vederile lui sînt mai corecte și mai actuale

soană a subsemnatului? Poate în conturarea unei concepții proprii despre lume, despre știință, artă, etică, despre marile personalități istorice și rolul acestora.

Leonardo m-a învățat cel dintîi că Natura este marea dascăl și marel izvor a tot și a toate. Că știința este baza nu numai a oricărei cunoașteri care-și meriță numele, dar și a oricărei activități creatoare, a tuturor realizărilor. Știința înseamnă cunoașterea și acceptarea lumii așa cum este, fără travestiri și fără idei preconcepute. Se presupune întîi adunare de material, iar pe urmă interpretarea și stăpinirea acestuia.

Dar Leonardo a subliniat că însuși viața suflătească, împreună cu tot ce o exprimă, literatura, arta și chiar morala, sînt posibile numai pe fondul unei cunoașteri autentice.

Cine cunoaște puțin, iubește rău. Dragostea adevărată este fiică a cunoașterii, spune maestrul.

Exemplul lui Leonardo mi-a dovedit apoi că puritatea morală, căldura și umanitatea, simpatia pentru „umiliți și obidiți“ și chiar pentru ființele necuvîntătoare nu sînt obligatorii legate de credința oarbă, de mituri și eresuri, că ele dobindesc claritate și semnificație deplină prin lumina înțelegerii. Ce

frumos exprimă el însuși satisfacția adusă de munca cinstită „Și come una giornata bene spesa da lieto dormire, così una vita bene uzata da lieto morire“ (După cum o zi bine întrebuințată îți dă liniște să dormi, tot așa o viață bine folosită îți dă liniște să mori)!

Dacă descoperirile și invențiile lui Leonardo ar fi fost apreciate la dreapta lor valoare de lumea contemporană, progresul științei ar fi fost grăbit cu cel puțin o sută de ani. Din păcate descoperirile sale au trecut neluate în seamă și ele au trebuit redescoperite mulți ani mai tîrziu.

Exemplul lui Leonardo arată izbitor că nici o personalitate, oricît de măreață, nu poate lăsa realizări durabile decît dacă impulsul dat de ea găsește ecou și continuare în rîndurile colectivității. Eroul singular nu poate produce mare lucru. Personalități mai puțin dotate, dar mai integrate în contemporaneitate, care apar atunci cînd s-au cîmp conditiiile pentru acțiunea lor, pot da un randament superior.

De altă parte, colectivitatea păgubeste cumpit dacă-și permite luxul să renunțe la aportul marilor personalități creatoare, atunci cînd ele se ivesc.

ION VLASIU, artist emerit

1. Înainte de a simți cartea în esența ei, adică mesager spiritual al omului, am fost atras de povestitori. Încă nu începusem școala primară, cînd norocul m-a apropiat de un inzeștrat al genului. Pe vremea aceea cartea era o raritate în sat. La școala primară din satul meu, elevii învățau dintr-o singură carte, numită „Legendar“. Încă nu știam citi, dar poveștile, basmele și snoavele pe care mi le spunea Pașcu lui Gorea întreceau „Legendarul“. Pașcu era ciobanul satului, cioplea bile de care mă minunam și-l imitam în toate. Împrejurări triste m-au despărțit de Pașcu, dar niciodată nu l-am uitat. Eu cred că nu mă înșel asupra influenței hotărîtoare pe care au avut-o asupra mea poveștile lui. Am avut și un străbununc mare povestitor care mi-a luminat copilăria. Cu cărțile m-am întîlnit mai tîrziu, cînd am ajuns la oraș. Pe fondul literar sătesc era normal să-mi placă Creangă, Coșbuc, Eminescu. Citeam cărțile lor cu mare emoție, mi se părea că-i aud povestind.

2. Influența unei cărți învăluitoare, simțeam că mă încălzesc. Nu mă gîndeam să scriu și eu, dar povesteam întîmplări pretenilor, și au fost unii care mă îndrumau să scriu. Cînd am încercat însă, n-am reușit, fiindcă voiam să povestesc lucruri extraordinare, care să facă senzație. Era o voință greșită, dar explicabilă. Vedeam totul în imaginație ca în basme, ceea ce nu se mai potriva nici cu experiența mea, nici cu timpul. Un scriitor nu poate scrie decît ceea ce știe el, cit a văzut, cit a simțit. De fapt nici nu e puțin, dar cînd ești tînr crezi că viața de toate zilele e banală. Po-

te părea, fiindcă se repetă întrucitva, dar în scris o aduni cit trebuie, cit nu plictisește.

Poeții concentrează foarte mult, prozatorii mai puțin. Și unul și altul păstrează însă un miez, ceva ce trăiește adînc în sufletul lor. N-aș putea spune că a fost o carte anumită sau un scriitor de care, apropiindu-mă, să-mi găsesc drumul. Însă de cîte ori citeam o carte frumoasă eram emoționat. Le reciteam, învățam poeziile și le declamam. Atunci mi se părea că eu le scriesem. Mă simțeam ascultat ca Pașcu lui Gorea, ca străbunnicul, și eram emoționat. Mai tîrziu, cînd am început să scriu, simțeam aceeași emoție și mi se părea că nu sînt singur.

Căutam cuvintele pe înțeles, nu întortocheam frazele, nu complicam ideile. Cuvintele sînt multe, le poți folosi pe toate, dar nu de dragul lor. Cînd recitesc, le întociesc pe cele care exprimă greoi un gând. Nu cuvintele au putere, ci ideile, sentimentele, impresiile care te domină cînd scrii, pe care vrei să le transmiți altora. Străbunnicul vorbea rar, se așezau frumos cuvintele, nici nu simțeam cum le găsește. Pașcu vorbea cam repezit, era mai tînr, sau cine știe de ce, destul că multe povești auzite de la el le-am uitat. Și azi mă gîndesc la ei adeseori cînd scriu. Poate că le dăreze mult, dar fără îndoială și cărțile m-au influențat, unele. Îmi amintesc că citind o scrișă de Peter Neagoe mă miram că se poate scrie atît de frumos despre întîmplări foarte simple.

M-am simțit încurajat. Aveam și eu niște întîmplări simple și le

INFLUENȚA DECISIVĂ

complicam, vrînd să fiu original. Nu poți fi oricum, ești cum te-a făcut viața și dacă nu găsești măsurile tale, nu te poți exprima convingător.

Poate e lucrul cel mai greu să găsești aceste măsuri, dar cu timpul ajungi la un echilibru. Atunci vezi că secretul stă așa zice, într-o anumită modestie.

3. O influență pe care o simt continuu mai puternică și mai hotărîtoare decît cele ce tin de copilărie sau de anumite cărți citite de mult, este viața de fiecare zi, cu întâmplările ei. Cărțile care-mi plac mă influențează și acum. Învăț ceva de fiecare dată. Cărțile sînt ca niște oglinzi, în care viața își arată mereu alte laturi!. Te descoperi în ele, se deschid în conștiința și sufletul tău izvoare care au stat închise. Mă bucur că mă simt atras în sfera de influență a unei cărți, simt că mă îmbogățesc cu o privire mai largă, văd și mai adînc, mai clar. Toate cărțile, în care sînt redade succint evenimente trăite, sînt zguduitoare. Pot fi romane dar și cărți de istorie, — îndeosebi eronicele, te fac părtaş al unei vieți despre care nu mai știi nimic, te influențează toate și ca om și ca scriitor. Scrisul nu e o

meserie rigidă pe care o înveți o dată și o practici apoi mecanic. Este un mod de exprimare mobilă, adică sensibil și în continuă evoluție. Cînd te fixezi la o manieră, nu mai poți pătrunde esența evenimentelor. Rămii un scriitor de suprafață, obositor.

Tin să spun că, vorbind despre influența pe care o poate avea o carte asupra cititorului, m-am gîndit la puterea ei de a transmite emoție, la vraja specific poetică a cărților.

O carte bună te transpune în starea proprie a receptării unor soluții necunoscute, a unor spații spirituale și a unor modalități de expresie care te stimulează. Cîmpul de influență a unei cărți e foarte larg, uneori simți nevoia de a o citi de multe ori, mai ales poeziile, dar și unele cărți de proză pot fi recitate.

Amintirile lui Creangă le recitesc uneori pentru plăcerea de a mă transpune în anii copilăriei, după cum anumite versuri ale lui Eminescu te întorc în adolescență.

Lectura repetată te ajută să înțelegi modalitățile estetice și tehnica literară a unui scriitor, aspecte care te introduc în procesul dialectic al construirii unei opere.

Înveți să gîndești și să te aperi astfel de imitație.

★

Am răspuns ca scriitor a cîtorva cărți memorialistice legate de viața și problemele scriitorului, meserie care în fond nu se deosebește de aceea a sculptorului. Și unul și altul se străduiesc să exprime adevărurile vieții de care se apropie după cit ii ajută experiența și talentul, respectînd rigorile stilistice ale genurilor respective.

Ca sculptor și pictor am cunoscut artiști și opere care au influențat dezvoltarea mea în mod provizoriu, mai ales în primii ani de manifestare. Maestrul meu de la Academia de Arte Frumoase din Cluj, Romul Ladea, — sculptor tînăr pe atunci, dar cu o viziune foarte îndrăzneată, — m-a ajutat să înțeleg specificul genetic al sculpturii. Paciurea și Luchian mi-au lărgit orizontul vizionar.

Inclinarea mea spre fantezie și lirism, spre o exprimare liberă m-a apropiat tot mai mult de artiștii care puneau accent pe expresie și nu pe forma exterioară. Simțeam că această atitudine se potrivea cu inclinațiile mele. Simțeam că ta-

lentul este o virtute innăscută, că numai astfel puteam să mă orientez în cîmpul foarte complex al culturii plastice. Priveam și înapoi, mă atrăgea arta tărănilor, tot atît de expresivă ca și folclorul literar. Învățam din arta lor un alfabet mai simplu.

În copilărie am cioplit bîte și codiriști, acum trebuia să fac oameni și alfabetul acesta nu se mai potrivea. Trebuia îmbogățit cite puțin. Luchian reușise și Eminescu și Creangă și Grigorescu și alții. Căutam să înțeleg cit au luat din învățătura poporului și cit au pus de la ei. În cele din urmă mi-am dat seama că talentul e doar un mijloc, cum s-ar zice o vioară cu un sunet anumit dar, cîntecul se încălzește și prinde aripi în atingere cu viața. La început sculptam himere, abia cînd l-am sculptat pe Horia m-am simțit la unison cu vocația mea.

Nu pot ajunge la altă concluzie asupra influențelor. Operele de artă sau cărțile te pot ajuta, însă cuvîntul hotărîtor pentru dezvoltarea unui creator îl are viața cu flacăra ei, combustiunea aspră în care ești atras ca om. Dacă te refugiezi în turnul de fildeș al nepăsării ajungi la opere hibride.

TRAULERELE „GALAȚI” ȘI „CONSTANȚA”

În general fondul de cuvinte inițial al unei limbi rămâne; timpul, istoria, evoluția societății, progresul diverselor discipline nu fac decât să adauge vocabularul lor specific și adecvat.

Dar înțelesul lor, semnificația se schimbă mereu cu timpul.

Asta s-a întâmplat și cu cuvântul „respect”. Geneza lui arată clar că altul, decât astăzi, a fost înțelesul său. Originea lui este cuvântul latinesc „respicere” care are o rădăcină sanscrită, și însemna la început „a arunca privirea în urmă”. Semn de respect ar fi adică atunci când te uiți în urmă după cineva care merită admirație. Sens restrâns, dedus dintr-o atitudine fizică destul de dubioasă din punctul de vedere al educației, căci, oricât ai admira pe cineva, nu e frumos să te uiți după el când îl întâlnești pe stradă. Sînt alte mijloace pentru a-ți manifesta admirația. Gestul se practică, în deosebi de don-juani care întorc capul după toate femeile frumoase. Dar în asta nu-i nimic, nici de respect și nici măcar demn de imitat.

Dar, din fericire, cu vremea acestă explicație etimologică s-a pierdut, — nu se mai găsește decât în dicționare. Respectul e un sentiment omenesc ce are azi cu totul alte maniere de exprimare, și nu cere neapărat ca obiect, o celebritate după care să întorci capul.

Expresia „Respectul de om” ca și înțelesul ei sînt cu totul altele. E vorba de o noțiune care a căpătat deosebi o semnificație subliniată, în timpurile moderne, odată cu nașterea conștiinței valorii omului. Respectul față de om este un câștig al luptei democratice pentru demnitatea omului, este un comandament al vieții colective, este implicat în concepția noastră socialistă de respect reciproc și de recunoaștere a valorii de creație a omului.

Respectul față de om este o condiție a conviețuirii contemporane, un câștig al progresului moral al omenirii. Drumul pînă la recunoașterea și încetățenirea lui în normele de viață contemporane a fost greu și anevoios, imposibil în societățile pe clase, în care domnește disprețul pentru cel exploatat. Respectul față de om e un element al concepției egalității între oameni. Nici astăzi într-o mare parte a lumii acest respect nu este cunoscut și e privit ca o manieră de viață subversivă. Societatea socialistă însă este climatul respectului față de om, e organizarea socială ce are la bază acest respect.

Poporul nostru, — vorbesc de cel muncitor, de țăranul de totdeauna — a avut prin nu știu ce calitate sufletească, prin nu știu ce concepție de viață, un respect de om, care face parte din bunele noastre tradiții. Raporturile familiare cunosc în popor o anumită delicatețe, manifestată nu numai verbal, conform unei ierarhii de vîrstă.

Respectul de om determină felul raporturilor zilnice dintre oameni. El este cel care face aceste raporturi mai plăcute, mai civilizate, mai echitabile. Și acest respect se manifestă în chip firesc în diferite feluri: prin atitudinea față de altul, prin felul de a-i vorbi, chiar de

RESPECTUL FAȚĂ DE OM

a te uita la el, prin felul de a-l trata (il rogi să ia loc sau îl ții în picioare).

Sentimentul respectului de om determină astfel natura raporturilor dintre oameni, adică stilul lor; determină vocabularul, schimbîndu-l cu timpul, determină ținuta în fața altui om, impune supravegherea gesturilor și vorbelor proprii pentru a nu fi dintre acele, care, adresate ție, te-ar supăra sau te-ar umili.

Respectul de om în înțelesul contemporan al cuvîntului e determinat de noua concepție despre om și societate. Dacă nu este în totul un produs al acesteia, ea îi dezvoltă răspunderea în viața de fiecare zi. O formă a respectului de om, — și de sine și de alții — este și ținuta vestimentară. O ținută dezmetică, neglijentă dă o senzație de decădere, de slăbire morală, de lipsă de respect. Asta e alt de adevărat încît multe împrejurări din viață, impun ca o manifestare de respect o anumită ținută (cînd ții o conferință, cînd te duci la o audiență, într-o vizită etc.).

Asta e, firește, o formă exterioară, dar ea mărturisește o anumită conștiință de respect pentru alții — dar și pentru sine.

Este adevărat că unele societăți au schimbat aceasta într-un snobism. Dar această caricaturizare, — snobismul e o caricatură, — nu poate avea nici o influență negativă asupra unor anumite obligații benevole, normale, cu privire la ținută.

Respectul față de om trebuie să fie o conduită de viață, iar nu un act de oportunitate. Căci dacă în primul caz, — și numai în acesta, — el înseamnă o valoare etică, în cel de al doilea, din contră, înseamnă lipsa de demnitate și imoralitate.

Tipul care se apleacă pînă la pămînt în fața șefilor, — firește, cu gîndul la prima sa avansare, — dar e aspru și disprețuitor cu cei mici, înseamnă că practică lichelismul, iar nu respectul de om. Respectul de om nu-i o monedă de plată, nici o haină pe care o schimbi după împrejurări. El e sentimentul adnc al ființei tale, al educației tale, al concepțiilor tale și e imuabil. El este, firește, susceptibil de gradații care sînt normale și pe considerențe de mare nobleță sufletească, nu numai de judecată rece. Este astfel un respect crescut printr-un sentiment de protecție față de cei mici; este unul crescut, — moștenit de cînd lumea, — față de cei bătrîni, față de suferinzi, de invalizi. Este un respect de om crescut față de oamenii deosebiți, de conducători de Partid și de Stat, de un mare savant, de un mare artist...

Sentimentul acesta de respect de om devine cu vîrsta integrat în om, la structura lui sufletească și morală, dar el trebuie cultivat din copilărie, căci atunci se naște și se despart, ca apele de uscat, ceea ce e bine de ceea ce e rău. În copilărie se formează nu numai noțiunile ca niște componente ale începutului de cunoaștere a universului, ci și conținutul lor. Respectul față de om e un sentiment ce presupune neapărat raporturi între oameni. Ori, copilul, de la vîrsta de 2—3 ani, începe să aibă raporturi cu cei de-o vîrstă cu el, o anumită atitudine față de ceilalți.

— Ce va reglementa aceste raporturi?

— Ceea ce va fi învățat încă de-atunci, nu atît din cărți, cit din experiență, din viața de toate zilele, din mediul inconjurător, — în special din casa părintească și din școală. Mai puțin, sau deloc recomandabil, din viața de stradă. Așadar, primii chemați sînt profesorii și părinții. Și aceștia, nu numai în orele de clasă, sau de morală paternă, ci prin ținuta lor în orice moment, în orice împrejurare: Ei vor trebui să fie atenți cum vorbesc, cum se adresează altora, cum le răspund, ce atitudine au față de colegi, față de vecini, față de ceilalți membri din familie.

Demonstrația se poate face mai evident, prin exemple negative: Profesorul: „nu-i așa, bo-ule”. Tatăl, mamei: „Stai și birfești toată ziua, și masa nu-i gata!” Mama către bunică: „Abia de trăiești și numai pozne faci”... etc.

Mi se pare chiar foarte greu să inventezi, — ca să zic așa demonstrativ, — ceea ce realitatea prezintă mult mai brutal și mai elocvent!

Copilul trebuie să-și dea seama de minunea ființei omenesci, de puterea sa de gîndire și creație, de frumusețea fără seamă a gîndirii ei. Trebuie să știe că orice om relatează ceva pe măsura puterilor sale; că este astfel un element în enormul angrenaj de producție al unui popor, că și el, oricît de anonim, merită respectul pentru ființa sa umană și rodul minții și mîinilor sale. Cine-i anonim nu trebuie lipsit de respectul tuturor. Poate că îl merită chiar mai mult prin modestia lui. Orice om merită respect: să nu-l insulti, să nu-l umilești... Modestia lui, adică o conștiință exactă a meritelor sale, e o calitate. Ogoliul, — orice ar avea la bază, — este odios, nesuferit, iritant, inutil.

Orgoliul este unul din inamicii intratabili ai respectului de om. Orgoliosul nu admite decât respectul de sine.

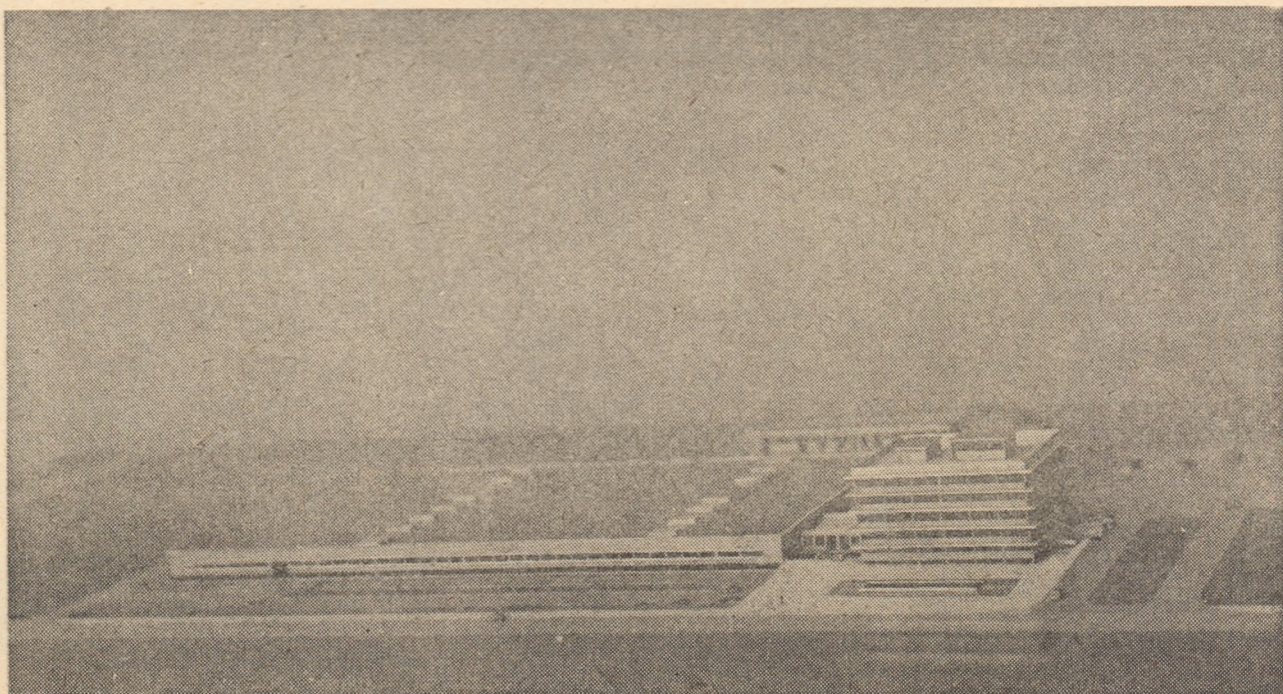
Vorbesc mai sus de profesori și părinți ca educatori. Educatori trebuie să fim cu toții, să creăm și să formăm o opinie publică, o mișcare a opiniei publice pentru respectul față de om.

Să o facem cu conștiința că o facem și pentru noi. Și pentru toți, căci respectul față de om mi se pare a sta la temelia păcii, a luptei contra războiului.

Dar cu asta intru în altă problemă.

Demostene BOTEZ

FABRICA DE ELEMENTE
PENTRU AUTOMATIZARE
DIN BUCUREȘTI — PIPERA
(machetă)

Problema adaptării umane se află în atenția a numeroase sectoare ale diferitelor științe, este de o acută actualitate, atât pe planul teoretic cât și pe cel al implicațiilor practice.

Studiile de medicină, antropologie și sociologie ca și cele de fiziologie și psihologie sînt de acord că dintre toate viețuitoarele specia umană posedă cea mai mare potențialitate de adaptare, dar și cea mai mare variabilitate.

Conceptul clasic de adaptare presupune ajustarea conduitei umane la situații și condiții de relativă stabilitate a vieții sociale. În genere, adaptarea se referă la latura dinamic formală a conduitei sub formă de scheme, modele de adaptare. În condițiile societății moderne, dat fiind ritmul intens de schimbare a vieții sociale — cu un volum mare de cerințe și trebuințe, asociate cu modalități diferite de satisfacere a lor — conceptul se restructurează în caracteristicile sale de bază, capătă un nou conținut.

Revoluția tehnico-științifică, revoluția culturală, pedagogico-școlară, medicală etc. constituie condiția de fond față de care se organizează conduita de adaptare.

Conceptul de adaptare restructurat, acordat la ipoteza unui mediu aflat în intensă schimbare, a determinat creșterea pasiunii pentru investigația cazurilor de *inadaptare*.

Există o accepție biologică, una psihologică și una socială a termenului de adaptare, deși fenomenul ca atare cuprinde o integrare complexă a celor trei aspecte, cu dominația aspectului social în care acționează structurarea reacțiilor de ansamblu ale personalității umane formate sau în formare față de relațiile și cerințele sociale ce se exprimă față de ea. J. Piaget a introdus în terminologia psihologică ideea de asimilare, ca reacție selectivă individuală în adaptare — idee ce este activ folosită în psihologia și pedagogia contemporană, deoarece permite în mod satisfăcător să fie încorporate în termenul de adaptare toate actele de învățare, inclusiv cele de tip complex. De altfel, Heidebreder, Munn, Morgan, Mawrer și alții operează în același sens cu conceptul de adaptare. Teoria educației se dezvoltă astăzi mult utilizându-l activ.

Pînă la 3 ani, adaptarea copilului se realizează în condițiile complexe ale vieții de familie. Firește, creșterea diversității situațiilor la care trebuie să se adapteze copilul presupune o mare solicitare a lui în direcția socializării conduitei (a educării ei), fapt evident mai ales în perioada preșcolară. Atunci are loc a doua etapă importantă și complexă — mai evidentă în procesul adaptării la copilul contemporan — datorită faptului că acesta se află pus în situația de a se integra în grădinița de copii care conține numeroase condiții diferite față de cele ale mediului de familie. Grădinița este o formațiune socială cu un cadru mult mai larg decît cel al familiei, deși păstrează, ca și mediul de familie, structura de colectivitate în care copilul este supus rigorilor pregnante de tutelă și de educație. Orarul educativ și cultural din grădiniță este mult mai riguros decît în familie și mult mai variat. Dependența copilului

de ceilalți este mult mai strînsă în cadrul orarului de activități obligatorii decît este în cadrul familiei. În grădiniță, regimul de educare a relațiilor sociale și a normelor de educație civilizată este mai accentuat decît în familie. Grădinița reproduce în mic într-o mult mai mare măsură condițiile generale ale vieții și structurii societății decît familia, avînd mult mai pregnante nu numai metodele de acțiune educative, dar și modelul-ideal de educație spre care trebuie să tindă. Și din punct de vedere al climatului psihologic există o diferență între grădiniță și familie. Condiția de colectiv și de orar de activitate impune, printre altele, și unele limite de circulație a afecțiunii față de copii, în funcție de aprecierea comparativă a conduitei și de cerința de a se manifesta o afecțiune egalitară față de toți copiii, fără regim preferențial.

În sfîrșit, în grădiniță există un regim mai profund supus normelor de educație, în privința regulilor de satisfacere a trebuințelor (igienea personală, alimentația în pauzele pentru mica gustare etc.).

Aceste aspecte generale prezintă asemănări și diferențe față de condițiile vieții de familie. Deoarece cele mai multe condiții favorizante pentru adaptare sînt legate de desfășurarea în timp a vieții și activității din grădiniță, ele nu se pun în evidență la primul contact al copilului cu aceasta.

În orice caz, solicitarea intensă a adaptării într-un alt mediu decît cel de familie pune copilului multe probleme. Într-o cercetare în care s-au consemnat felurile în care au debutat copiii preșcolari mici, mijlocii și mari în prima zi de grădiniță, ne-au apărut unele aspecte care arată că fenomenul adaptării este foarte dificil la o mare parte din copiii acestor vîrste.

În grupa mică, copiii cu o adaptare bună și foarte bună, la primul contact cu grădinița, au reprezentat cam 41%, cei cu o adaptare tensională continuă sau discontinuă au fost într-un procent asemănător. A existat un procent de aproximativ 17% copii din această grupă care reacționează negativ în primul moment al contactului cu grădinița.

În grupa mijlocie, copiii cu adaptare grea și foarte grea au fost în procent de 6,5%, cei cu adaptare tensională (continuă sau intermitentă) au scăzut la 39%, cei cu adaptare bună și foarte bună au ajuns la 54,5%. În sfîrșit,

în grupa mare, procentul de copii cu adaptare grea a scăzut la 1,5%, cei cu adaptare tensională la 22,5% iar cei cu adaptare foarte bună și bună au ajuns la 76%.

În timp ce la preșcolarul mic elementele de asemănare cu mediul familial din cadrul grădiniței (inclusiv atitudinea educatoarei în primul moment și al părintelui însoțitor) constituie premisele de la care pornește adaptarea, pentru preșcolarul mare elementele de noutate din mediu constituie adeseori factorii și stimulii de atracție în organizarea adaptării.

Urmărite în continuare, caracteristicile adaptării prezintă următoarele aspecte:

La preșcolarii mici, adaptarea păstrează de foarte multe ori caracteristicile primului moment în fiecare dimineață, timp de 4 — pînă la 8—10 săptămîni — cu o oarecare creștere a nervozității la toți copiii cu adaptare tensională în a doua și a treia săptămîni și cu o relativă creștere a nervozității la copiii cu adaptare bună în săptămînile 4—6.

La preșcolarii mijlocii, la o bună parte din cei cu adaptare ușor tensională, după 2—3 săptămîni, se observă o adaptare mai bună și constantă. Copiii din grupa mijlocie, care au adaptare tensională continuă la început, se adaptează în cazuri mai rare după 2—3 săptămîni. Unii ajung după o lună bine adaptați și relaxați în mediul de grădiniță, dar unii rămîn multă vreme „în alertă”, deși se adaptează și ei.

Treptat are loc o adîncire a afecțiunii față de educatoarea (în 6—8% cazuri), afecțiune de tip simbiotic tot ușor tensională, ce facilitează în parte adaptarea. Copiii cu adaptare grea din grupa mijlocie scad procentual. Rămîn totuși cazuri izolate, 3—4%, copii cu adaptare grea, cu manifestări negativiste, neadaptate la activitățile obligatorii etc.

În sfîrșit, în grupa mare, adaptarea devine bună și activă la un număr de copii după 3—4 săptămîni de frecventare a grădiniței. Copii cu adaptare grea și tensională rămîn puțini (6—7%).

Așadar, procesul de adaptare este sinuos și are tendința de diversificare. Treptat apar numeroase motive de transfer de deprinderi, interese și activități preferențiale dintr-un mediu în altul. Direcția acestui transfer este la început dominată de deprinderile și interesele dobîndite în familie, pentru ca apoi să crească volumul deprinderi-

lor, intereselor și activităților preferențiale formate în grădiniță și prin extrapolare (generalizare) să devină active și în viața de familie.

Diversificarea conduitei se manifestă, pe de-o parte, ca o restructurare de atitudini adaptate fiind la condiții de mediu diferite, iar, pe de altă parte, ca expresie a cerinței de unificare a reacțiilor solicitate în condiții variate. Un alt moment al adaptărilor dificile este cel al integrării în viața școlară. De astă dată, deficiențele sau greutățile se manifestă nu atât în caracteristicile comportării sociale, cît și în acelea legate de acomodarea la ritmul și caracteristicile vieții școlare.

Neadaptarea are acum alte caracteristici. Ea se manifestă prin dificultăți în citire, în efectuarea de calcule aritmetice etc. Aceste dificultăți pot fi mai ales de înțelegere, de imposibilitatea de concentrare a atenției, dar și dificultăți legate de aspectele tehnice ale învățării, ori de denudare a actelor de învățare, de curiozitate, și interes, fapt ce privează micul școlar de constituirea unei motivații și antrenări mobilizatoare pozitive în învățare.

Perioada pubertății și a adolescenței, caracterizate prin impetuozitatea cerințelor individuale, fapt ce face mai evidentă consistența și caracterul adecvat al conduitelor dobîndite, pune noi probleme de adaptare și de inadaptare, dar și modele variate în care are loc structurarea complexă a conduitei morale. În centrul personalității sînd independența, ca trăsătură caracteristică operativă, aceasta solicită viața mentală și cerința de deliberare, de decizie mult mai mult decît în anii copilăriei.

Or, în zilele noastre se știe că viața mentală, deși aparent independentă, complexă și mobilă, este întreținută și de cadrul de ansamblu al unor structuri biologice extraconștiente și de structuri dobîndite, preconștiente și inconștiente.

Este, de asemenea, cunoscut în zilele noastre faptul că activitatea și efortul mental solicită un consum uriaș emoțional și chiar biologic atunci cînd sînt antrenate în situații în care există dificultăți ce se pot și nu se pot depăși. J. P. Sartre, în spiritul celor mai verificate adevăruri psihologice, spune că emoția nu are loc fără tulburări în sfera biologică, ori aceste tulburări constituie constelația consistenței ei.

Este foarte greu încă de a clasa modelele de învățare și chiar formele de inadaptare, adică modelele de eșuare și dezordine în învățare și educație. Eforturile psihologilor, fiziologilor și chiar ale matematicienilor sînt importante în această privință, dar cuprind deocamdată modelele mai simple. De aceste eforturi continue va profita la maximum teoria învățării și a educației.

Fără îndoială, familia își are partea ei de răspundere privind calitățile structurilor de adaptabilitate ale tineretului. Și intrucît aceste structuri se organizează la vîrstele mici ca structuri de bază, responsabilitatea începe, ca și educația, din primul moment al vieții copilului.

Ursula ȘCHIOPU

LIBERTATE

ȘI

RĂSPUNDERE

Cine n-a auzit rostită uneori, pe stradă, în tramvai, în locurile de distracție sau pe marginea unei discuții exclamația „ah, tineretul din ziua de astăzi”. Expresie sintetică a atitudinii globale a generației mai vîrstnice față de unele manifestări ale acestui tineret tumultuos, mustind de sănătate și optimism, exclamația conține adeseori o notă de surprindere (vezi indignare) față de elucubrațiile modei la tineretele fete, precum și față de concepția lor de viață în domeniul ca prietenia, dragostea, căsătoria. Cînd privește primul aspect, acel al modei, valul de turiști din acest sezon estival a adăugat peisajului cotidian al străzii o dezvelire mai mult sau mai puțin îndrăzneată a genunchilor feminini, făcînd să inflorească glumele și vorbele de duh despre o manifestare ciudată a spiritului de economie atunci cînd se cumpără materialele pentru fuste.

Dar un observator imparțial nu putea să nu remarce că în mulțimea de genunchi ce scăpau cu generozitate de sub tiv, ațișindu-se insolent în cofetării, baruri, în mașinile ce goneau spre Băneasa sau Săftica, multe rotule erau autohtone.

A intrat astfel în vocabularul uzual și cuvîntul „minijupe”, împrumutat direct, fără oboseala traducerii, așa cum s-a petrecut și cu decolteul „en coeur”, tocul „Louis XV”, pantalonii „Dungarces” sau „Blue jeans” (pronunția capătă uneori aspecte pitorești). Înceercînd să desprindă semnificația apariției minijupului, unii sociologi occidentali au făcut legătura cu o anumită concepție de viață a acestei „generații de după război”, vorbind despre „disparația prejudecăților”, „emanciparea feminină” și apariția unor „relații mai simple”, mai moderne, între băieți și fete. Menționăm acest lucru deoarece nu este pentru nimeni un secret că această „modernizare” este de import, că ea este ecoul unor fenomene complexe și contradictorii ce se petrec în ultimii ani în țările capitaliste din apus. Dar oare în aceste țări opinia publică este 100% pro „minijupe”, entuziasmată de „sexualizarea modei” și adeptă a unei „liberalizări totale a relațiilor dintre bărbat și femeie” ca urmare a unei „emancipări” a sexului feminin în societatea contemporană? Iată un lucru pe care oricine cunoaște nemijlocit realitățile din aceste țări, clivajul existent între bunul simț general și manifestările extravagante ale unor minorități în căutarea noului cu orice preț, îl respinge din capul locului. Și cum o sentință fără argumentație este adeseori suspectă de a fi apriorică, ne propunem să prezentăm (cu acest număr) cîteva idei dezbătute în presa occidentală cu privire la două aspecte:

Moda feminină. După cum se știe, în societățile tradiționale moda nu exista, fiecare fiind obligat să se îmbrace nu numai potrivit vârstei și sexului, dar și potrivit rangului, funcției sale. Variațiile individuale erau minime tocmai pentru a nu distruge perpetuarea tradiției grupului. Moda s-a introdus mult mai tîrziu, adăugîndu-se cortegiului de schimbări provocate de victoria revoluțiilor burghezo-democratice, dar multă vreme ea a rămas un apanaj al unor pături subțiri, al unei elite de oameni înstăriți, singurii care își puteau permite luxul să-și cumpere o haină nouă pe motivul că cea veche „s-a demodat”. Determinarea socială a modei a pierdut cu timpul din rigurozitate, a pierdut caracterul de grup, moda devenind un fenomen de masă. Concomitent cu atenuarea diferențierii sociale a modei, s-a dezvoltat diversificarea individuală, ale cărei criterii au devenit gustul și fantezia.

S-a observat, de asemenea, o luptă constantă a femeilor de a avea acces la garderoba masculină, mult mai practică și mai adecvată desfășurării unei activități. (Caracterul incomod — în sensul strict fizic — al vechii mode feminine, barocul ornamentației, corsetele și juupocele își au originea în însăși concepția medievală asupra femeii, care îi interzicea să fie altceva decît o ființă menită să procure bărbatului plăcere și confort). Astfel, în Franța, în tot cursul secolului al XIX-lea și al primei jumătăți a secolului XX, o serie de reprezentante strălucite ale sexului feminin au adresat petiții parlamentului pentru a se permite femeilor să poarte pantalonii, lucru interzis printr-o ordonanță a Primului Consul din anul al IX-lea Germinal. Dar nerăbdarea femeilor nu a așteptat ugnirea mecanismelor legislative și a reușit să impună purtarea pantalonilor, la început justificată de bicicleta sau un rucsac de excursie, iar mai tîrziu ignorînd orice motivație. (De notat că o astfel de „justificare” se cere și în prezent femeilor care apar „în sport”) Drumul spre moda „asexuată” sau, mai recent, spre o „modă a celui de-al treilea sex” a fost deschis.

Dar de fapt literatura estetică a modei reușește să o estompeze pe cealaltă: aspectul sociologic al modei. Cu puțin talent se poate găsi oricînd că o modă este frumoasă sau urită; este însă mult mai dificil să discerni de ce. Se ridică atunci întrebarea ce semnificație are evoluția modei feminine în ultimii ani, marchează ea o apoteoză a „libertății feminine”, libertatea genunchiului fiind măsura ei? Aceasta depinde foarte mult de ceea ce se înțelege prin libertatea modei. Printre ultimele „descoperiri” se înscriu micile rochii fără talie, fără piept, fără șolduri, șosetele înalte, ciorapii de culorile cele mai stranie, dantelele rocambolști, toate purtate cu agreșivitate și o anumită dezinvoltură senzuală ce tind să devină de rigoare. La dezvoltarea intensivă s-a adăugat dimensiunea extensivă, împrumutîndu-se din garderoba masculină, cu anumite stilizări, pantalonii, cămăși, caschete, cizme, cataramă, centuri etc., făcînd din fetele serafice de altădată niște ființe neliniștitoare cu șolduri de efef, cu un farmec acid alcătuit din incertitudini și contraste. Și, în sfîrșit, minijupul existent întotdeauna la fetițele impubere și-a prelungit vertiginos limita de vîrstă, fiind omologat și în garderoba unor femei în toată lira.

Ca o primă remarcă se impune constatarea că este foarte greu ca în veșmînte de felul celor enumerate să mai găsești femeia, morfologia ei adultă fiind implicit negată, ridiculizată. Nimeni nu contestă variația gusturilor și de aici numărul variantelor individuale. Dar ca în toate fenomenele ce au un minim și un maxim, variațiile modei pun problema măsurii, iar măsura nu poate fi egală pentru toate. Din moda generală fiecare trebuie să alegă ceea ce corespunde particularităților fizice individuale, să scoată în relief ceea ce are frumos, să estompeze părțile cu care natura a fost mai puțin generoasă. Aceasta se cheamă „a se îmbrăca avântajos”, și constatarea este elementară. Cu atît mai mult devine inexplicabil de ce unele fete țin morțiș să etaleze un genunchi sugrumat, butucinos sau prost plasat, întreaga gambă amintînd astfel mai curînd de o sticlă de lampă nr. 11 decît „cabrarea provocantă a unei vedete de cinema”. Modernismul acesta „cu orice preț” creează de fapt o iluzie a succesului, deoarece în ochii celor care întorc capul se citește alte motivații decît admirație sau respect.

Nu trebuie de asemenea scăpat din vedere că una din diferențierile ce nu s-a estompat încă este și aceea ce deosebește îmbrăcămintea de muncă de aceea de stradă. Crede cineva că va veni ziua cînd judecătoria va pronunța sentințe și profesora se va plimba în fața elevilor în minijupe cu bustul în geometrii căutate și culori contrastante, cu ținte de tir în față și spate? Iată un lucru greu de imaginat.

Dar moda rămîne, se pare, un apanaj al tinereții: în jurul vârstei de 30 de ani, toate femeile se pregătesc să intre în masa „amorză” a adulților, la a căror manieră de a se îmbrăca lumea nu mai privește cu atîtă luare aminte. În acest context se poate înțelege că moda „adolescent” (teen ager) place atît de mult tineretului. Este aici undeva o tendință de a rămîne cît mai mult copil, de a prelungi, la nevoie înșelîndu-se conștient, această perioadă romantică și tumultuoasă a vieții, de a amîna momentul intrării în lumea conformistă și atît de responsabilă a adulților, cu alte cuvînturi de a refuza să îmbătrînești. Și totuși, și această generație „de după război” va pași în cîteva ani pragul maturității, va învăța din propria experiență prețul decenței și al bunului gust și aceasta va marca, fără îndoială, alungirea fustelor prezisă de multă vreme.

Libertatea sexuală. Considerată de mulți drept o cauză a avaturilor modei, această problemă este mult discutată în occident în legătură cu concepția de viață a generației ce are acum în jur de 20 ani și care n-a cunoscut războiul. Se poate aeredita ideea că nivelul de trai relativ ridicat în care a crescut această generație a operat anumite mutații fiziologice, a determinat o anumită precocitate. Cîți adulți nu descoperă cu surprindere că în timp ce fetele din timpul lor la 15 ani erau niște ființe firave cu trupul colțuros căruia abia îi mijeau însemnele pubertății, astăzi o fată la 15 ani este o „pustoaică”, o prezență felină cu o feminitate deja conturată și care îi obligă să-și reconsidere unele gesturi, familiare pînă mai ieri. Exploatînd acest filon real, precum și o anumită decepție a unor oameni în fața bulversării ierarhiei de valori cu care a fost confruntată societatea modernă în ultimele decenii, spiritul comercial a abătut asupra presei, cinematografului, literaturii, televiziunii, modei, publicității etc. un val de erotism căruia perfecționarea mijloacelor de informare în masă îi dau dimensiuni înfricoșătoare. Potrivit unei anumite concepții din sociologia sexuală contemporană, erotismul conduce la o evoluție convergentă a moralei și esteticii. Dar minijupul apare ca urmare a faptului că femeia este mai puțin dorită, iar bărbatul mai puțin apt de a se îndrăgosti încît e nevoie de o supralicitare? Iată o conexiune greu de dovedit, cu toate că multiplicarea formelor și simbolurilor, creșterea solicitărilor erotice în decorul vieții cotidiene tind să adevărească forța de atracție a acestui limbaj natural. Numai că acest fenomen, oricît ar părea el de haotic, se supune la rîndul său unei ierarhizări valorice, căci fundamentul sociologic al frumuseții se află tot în comunicarea de masă, în identificarea cu aspirațiile publicului. Ceea ce se subestimează uneori este însă faptul că aceste aspirații ale publicului se cultivă și ele, iar cînd mijloacele de educație incap pe mîna unor spirite comerciale, efectele dăunătoare sînt multiple, iar urmările greu de apreciat. Dacă ne referim numai la cinematograful, cine n-a auzit de sutele de filme care mîzînd pe un succes de casă abundă în scene ce prezintă spectatorului năucit prim-planuri cu un animal frumos, cu sini opulenți și buzele lascive supuse anticipat fanteziei clientului, îndemnîndu-l parecă să uite că femeia aceea este o ființă umană, că ea gîndește, că ea poate să trezească și altceva decît instincte și dorințe.

Genul acesta de erotism este legat de o anumită obiectivizare a corpului feminin, de disponibilitatea lui în raport cu bărbatul devenit prin obsesie sexuală un simplu consumator. Și-a făcut astfel loc în mijloacele de publicitate, în special cele vizuale, noțiunea de „femeie obiect” al căru corp servit pe bucăți poate suscita cutare sau cutare motivație profundă. Pornind de la experiența psihoanalitică ce dovedește că dorința este mai aproape de reflexul condiționat decît elanul afectiv, exacerbarea erotismului nu a făcut decît să adîncească ruptura între plăcere și sentiment. În acest climat au apărut purtătorii de cuvînt ai „modernizării”, camp-

Opera lui Shakespeare e ca o splendidă cete cu câi de acces din toate părțile și foarte rari vor fi drumetii-cititori (iar spectatori) care să nu găsească în ea răspunsuri potrivite la multe întrebări în legătură cu omul și cu viața de pretutindeni, cu istoria. „Actul întâi din *Nevestele vesele*, singur — scria Engels — cuprinde mai multă viață și mai multă realitate decât cuprinde întreaga literatură germană”, indicând astfel extraordinara bogăție de idei și de sentimente a dramaturgiei shakespeariene, care ne oferă și astăzi nenumărate elemente de cunoaștere a societății engleze din secolul XVII, cum și din secolele anterioare. E bine, însă, să precizăm că Shakespeare n-a nutrit niciodată ambiții de om politic, de economist, de istoric sau de moralist: el a ținut să fie doar dramaturg și poet. Un dramaturg, un poet care s-a străduit, pas cu pas, piesă cu piesă, să se identifice cu personajele sale și „să vadă lumea, societatea, moravurile și chiar economia sau politica externă și internă, cu ochii lor... ceea ce atestă lărgimea, varietatea și adâncimea intereselor sale: nu înstrăinarea, ci faptul de a se simți mereu prezent în mijlocul propriei sale societăți” (Baldini, *Manual shakespearian*). În acest înțeles superior trebuie apreciat patriotismul lui Shakespeare, care nu e doar o sinceră profesiune de credință, atitudine „romantică” înflăcărată, ci mai mult: e o nevoie adânc simțită de a se contopi cu eroii contemporaneității și ai istoriei.

După cum se știe, Shakespeare a plănuțit o vastă frescă istorică a țării sale, un ciclu de drame menit să cuprindă evenimentele a trei secole și jumătate, de la domnia lui Ioan fără de Țară pînă la nașterea și botezul Elisabetei, fiica lui Henric al VIII-lea. Acest ambițios program n-a fost realizat în întregime. Dramaturgul n-a lăsat „coperțele” mărețului său proiect: *King John* (Regele Ioan) și *King Henry VIII* (Regele Henric VIII), iar înăuntrul lor, 8 drame: *Richard II*, *Henric IV* în două părți, și *Henric V*, apoi *Henric VI*, în trei părți, și *Richard III*. Din punct de vedere al conținutului, al materialului istoric tratat (peste un secol de istorie engleză), aceste opt piese alcătuiesc o compoziție continuă, cursivă și le putem socoti ca pe o întinsă dramă în patruzeci de acte, deși ca stil și ca valoare artistică ele diferă simțitor. Nu vrem să întreprindem aici analiza acestor *cronici* engleze, ci mai mult să subliniem nobilul sentiment patriotic care l-a determinat pe Shakespeare să-și închine o parte din activi-

PATRIOTUL WILLIAM SHAKESPEARE

tatea sa creatoare — trecutului, istoriei poporului său. N-a fost nevoie, pentru a-și împlini dorința — așa cum arăta Marx — de un „sistem filozofic”: a fost deajuns dragostea fierbinte de țară, îmbrăndu-l pe poet „să celebreze națiunea engleză în victorii și s-o justifice în înfrîngeri”.

N-a întârziat, desigur, să se nască întrebarea dacă piesele sau „cronicele” shakespeariene sînt credincioase adevărului istoric. Răspunsul a fost schițat mai sus: autorul lui *Henric V* n-a vrut să fie un istoriograf, ci un artist în toată puterea cuvîntului. Ceea ce nu înseamnă că n-a consultat izvoare și tratate de istorie. Autorul altor „cărți de căpătii” și-a avut, la rîndul său, propriile cărți de căpătii: printre ele, *Cronicele Angliei și ale Scoției* de Raphael Holinshed. Ele nu reprezintă, poate, un studiu, științific riguros, dar nareză, în schimb, o mulțime de episoade și desenează în culori destul de vii numeroase portrete. Datelor oferite de Holinshed, dramaturgul le-a imprimat pecetea geniului său creator. Pe de altă parte, Shakespeare a fost totdeauna dispus să accepte tradiția, ca să spunem așa, „legendară”, și nu s-a îngrijit s-o corecteze potrivit cu concluziile oa-

menilor de știință: astfel, Henric V este, pentru Shakespeare, exclusiv întruchiparea eroului pur, a soldatului victorios la Azincourt, iar Richard III — întruchiparea tipică a tiranului întunecat și crud, așa cum o lansase propaganda partidei opuse casei de York. Totuși, în ciuda unei asemenea preluări necritice a informațiilor istorice, cronicile shakespeariene rămîn, pentru englezi, un tezaur inepuizabil care alimentează sentimentele patriotice, mîndria și demnitatea națională. În acest spirit trebuie citită faimoasa frază a lui Samuel Taylor Coleridge, care, în 1808, ținea prelegeri despre Shakespeare: „Nici un părinte să nu-și dojenească propriul copil pentru că a învățat istoria Angliei de la Shakespeare!” Desigur că pe Coleridge, ca și pe contemporanii poetului de la Stratford, ca și pe contemporanii noștri, i-au emoționat replici cum e aceasta a lui John of Gount, din *Richard II*, care țese elogiul patriei cu o tensiune lirică rar întâlnită: „Acest regal tron de suverani, această insulă cu sceptra pîngărit, acest măreț pămînt, acest lăcaș al lui Marte, acest de-al doilea Eden, parcă un nou rai pămîntesc, această fortăreață făurită de natură pentru a se apăra pe sine de veninoasa mînă a războiului, această fericită seminție de oameni, această mică lume, această piatră prețioasă împlîntată în marea de argint, care o ocrotește ca pe un parapet sau ca un șant de apărare a unui castel, de murdara pizmă a unor ținuturi mai puțin fericite decât ea, acest loc binecuvîntat, această țară, această Anglie, această doică, acest sin zămislitor de regi mîndri...” „această patrie a atîtor spirite nobile, acest pămînt iubit, mai presus de toate, iubit...” Sau, tot în *Richard II*, dragostea pentru limba maternă, exaltată de Mowbray, înaintea plecării sale în exil: „Va trebui să uit graiul pe care l-am deprins în trecuții patruzeci de ani, engleza mea natală; iar limba mea nu-mi va mai putea sluji mai mult decât mi-ar sluji o harfă sa o violă dezacordată, sau un măiestru instrument închis în cuvia lui sau poate scos afară, dar pus în mîna cuiva care nu se pricepe să-l mînuiască pentru a-i intona armonia”.

Am ales replicile din *Richard II* atît pentru că sînt grăitoare în ceea ce privește patriotismul lui Shakespeare — poet universal și prin ele —, cît și pentru că pot fi ascultate pe scena Teatrului Mic, însuflețite într-un spectacol instructiv de vocea și de făptura vie a unor actori talentați.

Florian POTRA

onii „libertății sexuale” și ai unei „morale descătușate de vechile tabuuri”. Multe din valorile consacrate ale civilizației umane în domeniul moralei, și care păreau că au intrat definitiv în patrimoniul umanității, au fost denunțate ca „impotente”, „desuete”.

Rezultatele nu au întârziat să se arate. Statisticile au indicat o creștere a delievenței juvenile, a inadaptațiilor și handicapurilor sociale, o recrudescență a violurilor colective, perversiunilor sexuale și toxicomaniei în rîndul tineretului.

Opinia publică sănătoasă, factorii de răspundere din domeniul educației au lansat permanent semnale de alarmă arătînd pericolul unei astfel de evoluții. Dar mai interesant de observat este că în ultima vreme mulți din „campionii modernizării” fac ei înșiși „machine arriere”, descoperind că dincolo de concepțiile „en vent” precocitatea sexuală și exacerbarea erotismului nu pot „elibera” femeia. Dimpotrivă, făcînd prea devreme experiențe sexuale, fetele sfîrșesc prin a deveni niște ființe blazate pentru care viața apare fadă și săracă în sensuri, tocmai pentru faptul că își interzic contactul cu acea poezie și romantism care, chiar așa „depășite”, fac tot farmecul dragostei, constituind poate tot ce viața are mai frumos, nostalgic și înălțător în anii tinereții propriu-zise. Ideile abstracte și principiile preconizate artificial nu sînt suficiente pentru a modifica natura profundă a ființei umane, natura sa biologică legată de conformația fizică și glandulară și de aici, de cea psihologică.

Poate că într-o anumită etapă deja revolută o anumită „frondă” vestimentară și valul de ye-ye au contribuit la spargerea unor tipare tradiționale care deveniseră cătușe ale dinamicii sociale. Adevărata cucerire modernă este însă redescoperirea responsabilității individuale sau mai bine zis noua dimensiune a responsabilității. Admițînd chiar că raporturile dintre cuplurile moderne sînt mai facile, mai puțin imperioase și mai puțin „dramatice”, fericirea femeii nu se poate realiza plenar în afara dragostei durabile pentru un singur om. A fi liber înseamnă de fapt posibilitatea de a-ți organiza propria „disciplină” și nu lipsa oricărei discipline. O anumită „autodisciplină” este necesară în orice domeniu, fie el muncă, distracție sau dragoste. Chiar dragostea cea mai sinceră și mai puțin ipocrită are nevoie de o ordonare și un control al instinctelor. Altfel ea n-ar putea să dureze. Într-un anumit fel, instinctele se înserează pe sentimente, iar dacă ultimele nu sînt totdeauna durabile, primele sînt de-a dreptul precare. Ori această „autodisciplină” reușește să separe accidentalul de sentiment, să neutralizeze o aventură trecătoare, înainte ca

ea să devină dăunătoare unei relații profunde. Desigur, această relație fie că îmbracă forma prieteniei, căsătoriei sau dragostei, nu trebuie să fie nici excesiv de riguroasă și nici rușinos de elastică.

Nimeni nu subestimează greutățile pe care le întâmpină factorii socialmente responsabili de educația tineretului în găsirea unui limbaj adecvat care să atragă, să cîștige generația tînăra căreia i se adresează la respectarea valorilor umane din acest domeniu, verificate prin experiența generației mai vîrstnice și a înaintașilor. După cum se știe, este mult mai ușor de a vorbi despre educația sexuală în abstract decît de a o face propriilor copii. Ba mai mult, devine terifiant de constatat că de fapt nimeni nu poate transmite mai mult decît știe el însuși. Oare ce pot să transmită fiicelor lor mamele care nici ele nu sînt în clar cu acest capitol al educației? În cel mai bun caz o mamă îi va spune fiicei sale: „Bagă de seamă, fata mea, că astăzi dacă unei fete i se întâmplă unele neplăceri trece mai curînd drept proastă decît o victimă”. Pe de altă parte, generalizarea foloșirii mijloacelor anticoncepționale sporește sarcinile familiei și a celorlalți factori ce răspund de educația tînerei generații. Totul pledează pentru responsabilitate, pentru o mai largă informare asupra sensurilor vieții. Iată de ce, în loc de ditirambe despre „eliberarea femeii”, mulți sînt aceia care propun măsuri eficiente, cum ar fi: crearea de institute de cercetări pe probleme de familie, eliminarea empirismului, introducerea unei educații sexuale sănătoase în școală, o invitație la crearea unei morale sociale moderne care să respecte libertatea individuală și să caute fericirea cuplului într-o viață mai armonioasă și mai echilibrată, construită în cunoștință de cauză. Atunci va fi mult mai ușor să se înțeleagă că în viața toate lucrurile au partea lor de serios, cu atît mai mult dragostea, iar „eliberarea de prejudecăți” nu înseamnă nicicum insensibilizare, stupiditate sau cinism. Femeile inteligente cunosc deja acest lucru, iar celelalte îl descoperă și încep să țină cont de el. Minoritatea căreia îi place să-și reducă orizontul la a bea, a sta în cafenele și a se distra „în bandă” va avea și ea „momentul adevărului”. Chiar și ea va înțelege mai devreme sau mai tîrziu, și din păcate adeseori prea tîrziu, că trebuie foarte mult tact și bun simț pentru a trece de la „starea de colonizare a femeii”, specifică societăților trecute, la autonomia internă de decizie pe care o favorizează societatea modernă.

Romulus BENA

DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU

Părinții lui Dan R. erau despărțiți de mai mulți ani. Copilul a fost crescut de tatăl lui care s-a recăsătorit când băiatul intrase în liceu. Noua mamă s-a devotat cu totul îngrijirii lui. Îi urmărește situația la învățătură în fiecare săptămână, stă de vorbă cu profesorii, activează în comitetul clasei. Dan răspunde însă din ce în ce mai puțin acestor eforturi. Are un număr mare de absențe nemotivate, ba în ultima vreme a început să lipsească și de acasă. Tatăl, îngrijorat, ne-a cerut sprijinul.

— Vă rog pe dumneavoastră să stați de vorbă cu el. Întrebați-l ce are de gând. Eu, unul, nu mai știu cum să-l iau. Câte n-am făcut pentru el? I-am dat plină și lecții de conducere auto și i-am promis că mașina va fi a lui dacă promovează clasa a XI-a.

Am trimis să-l cheme. Lipsea. Tatăl a pornit în căutarea lui. Avea o vagă informație despre un mic atelier de remaiat ciorapi.

A doua zi am discutat pe îndelepte, cu Dan. Nu părea deloc neliniștit. Dimpotrivă, siguranța și dezinvoltura cu care vorbea, simplificând lucrurile, lăsau să se vadă poziția lui dominantă în familie.

— Știu, m-a reclamat tata, dar se alarmează degeaba. Replica lui venea cu o prudență calculată pe care nu ți-o poate da decît o anumită experiență. Hotărit, avea o personalitate pe care niște părinți slabi greu o pot stăpîni. Dacă tatăl îi mai cerea socoteală, mama intervenea întotdeauna împăciuitoare. Situația ei de mamă vitregă era parată prin excesul de bunăvoință. Îi dădea bani fără știrea tatălui, îi ascundea acestuia abaterile fiului, făcea totul ca să aplaneze conflictele. Dan profita copios de această protecție.

— Nu mă aștept să-mi destăinui secrete profesionale, nu vreau să te pun în situația de a scorni niște motive. Preocupările tale pentru care sacrifici școala te-au dus într-o situație foarte grea. Ești băiat mare și cred că poți să-ți dai seama de consecințe.

— Tocmai asta nu vrea să priceapă tata că am devenit major. Îmi cere socoteala banilor, îi descoase pe colegii...

— Crezi că nu are acest drept? Are și dreptul și datorita, mai ales în cazul tău. Un tânăr care se leagă în falsă convingere că i se cuvine totul și nu are de dat socoteală nimănui mi se pare că nu se găsește pe cel mai bun drum. Poate nu ești de acord.

— Alții la vîrsta mea au salariu, trăiesc pe picioare proprii. Eu nu dispun nici de bani, nici de timpul meu, parc-aș fi un neputincios.

Tonul și nemulțumirea ce răbufnea în vorbele lui în ciuda bunăstării și a grijii cu care e inconjurat m-au lămurit repede că aveam de-a face cu un mic tiran care nega autoritatea părintească.

— Crezi că te-ai putea descurca mai bine singur? Văd că ai ales alternativa de a părăsi școala.

— Am rămas mult în urmă cu materia. Pentru colegii mei care și-au văzut de treabă apar ridicol.

— Dar între ceilalți prieteni la care nu vrei să renunți nu te simți ridicol?

— Nu sint mai prejos, aceia nu au nici o ocupație.

— Bănuiesc că nu rivnești la situația lor și nu perspectivele lor te-au adement. Mă întreb totuși ce idealuri comune vă leagă? Sau poate ai niște planuri mai serioase cu persoana care remaiază ciorapi?

Replica interlocutorului meu n-a venit de astă dată prompt. Părea vădit descumpănit. Într-un tirziu, fără să ridice ochii la mine, a îngăimat:

— Dar ce mai pot face?

— La cei optsprezece ani ai tăi mai poți face încă foarte multe lucruri bune. Pînă acum ai dovedit că n-ai reușit să-ți cunoști interesele. Vîrsta din buletinul de identitate mai are de trecut probele de rezistență ale vieții. Dacă cu interdicțiile părinților nu te împaci, ar fi cazul să nu le mai dai ocazie să ți le aplice. Deocamdată, cred că e destul de clar că nu poți face altceva decît să te concentrezi pe învățatură. Din experiența ta de pînă acum poți să-ți dai seama ce e bine să faci și ce nu e bine.

Am mai stat o dată de vorbă cu părinții lui Dan, dar am găsit destul de greu un limbaj comun. Tatăl susținea că nu poate să-l priveze de anumite drepturi și favoruri. Apoi, n-ar vrea să îndure și copilul lui privațiunile îndurate de el în tinerețe, băiatul fiind și așa destul de debil și nervos. Cît despre mamă, ea se află între ciocan și nicovală și chiar dacă are un punct de vedere nu și-l poate impune. S-ar expune jignirilor băiatului.

— Atunci de ce vă mirați că băiatul a ajuns aici? E răspunsul pe care îl dă sistemul dumneavoastră educativ alcătuit numai din compromisuri.

★

Vasilică B. e tot în clasa a XI-a și se remarcă dintre toți colegii

prin capul lui tuns chilug și de asta cam țuguiat. Cînd ochii profesorilor se opresc asupra lui, pune capul în pămînt roșindu-se pînă în virful urechilor. Pe măsură ce crește pare tot mai depersonalizat; în fața colegilor se simte umilit, iar în prezența fetelor devine ursuz și chiar bătăran. Pe ele le evită mai cu seamă. Cînd cineva îl întreabă de păr, răspunde că așa îi place lui sau și-l tunde pentru că vrea să-i crească mai des.

Știam de la dirigintele clasei că anul trecut Vasilică a fost bătut de tatăl său chiar în curtea școlii, în văzul tuturor, pentru că „s-a plimbat cu o fată”. Și, spre uimirea generală, a adăugat: „Parcă îmi pare rău de el, e un băiat sensibil și serios. Am remarcat la el o sinceritate, un fond cinstit care m-a impresionat”. De acest lucru m-am convins și eu într-o împrejurare destul de neplăcută pentru băiat. A fost găsit furișat undeva prin școală cu țigara în gură.

E unul din veteranii „fuciclubului”, l-a prezentat profesorul de serviciu cînd l-a adus la cancelarie.

— Pedepsiti-mă oricum, numai să nu aștept. Și așa nu vorbește cu mine de cîteva săptămîni pentru o notă proastă. Dacă aude și de asta, nu mai am ce căuta acasă.

Nu m-am pripit să iau vreo măsură, deși nici el nu nega că fumează de mai multă vreme. L-am întreat de unde are bani și cîte țigări fumează pe zi.

— Cu ce mai primesc de la alții, fumez cam zece. Eu n-am bani să-mi cumpăr decît 3-4 pe zi, banii de autobuz.

Pentru un băiat atît de subred și de palid mi s-a părut exagerat. L-am dojenit destul de aspru, arătîndu-i dubla greșeală pe care o face, cea mi gravă fiind efectul nociv asupra sănătății lui — căci lui i se părea mai de neiertat faptul că a fumat în școală. În școală e drept n-a mai fumat, dar peste cîteva zile l-am găsit pe stradă tot cu țigara în gură. De data asta am stat mai mult de vorbă cu el. L-am întreat printre altele dacă într-adevăr se tunde din proprie inițiativă.

— Da, fiindcă tata tot mă obligă s-o fac. Zice că așa n-o să mai fiu tentat să ies din casă și am să mă țin de carte, că nu se vor mai uita fetele la mine.

„Curioasă strategie educativă, mi-am zis. Băiatul ăsta a ajuns să se autopedepsească.” Am cercetat situația din catalog. Avea un patru și niște absențe nemotivate.

— Poate ai să-i spui tot așa de sincer și de ce ai lipsit două zile de la școală?

— De fapt, în prima zi m-a încercat un fel de gripă și am rămas acasă, nu însă toată dimineața, căci am plecat cu un coleg la cinema.

— Deci, ai atras și pe altul.

— Nu, am chiulit fiecare pe cont propriu. Deosebirea e că Radu n-a pățit nimic. Eu am mîncat o bătaie strașnică... De asta n-am mai putut veni a doua zi. Văzînd că nu-i comunic nici o măsură disciplinară nici pentru această recidivă, a rămas deconcertat. Înainte de a pleca a îngăimat profund rușinat și cam inspăimîntat:

— Știu că nu mai aveți încredere în mine... dar...

Nu i-am cerut angajamente.

Reflectînd mai mult asupra cazului lui Vasilică mi-am dat seama că e victima unui sistem de educație rigid și cazon. Penalizarea a devenit reacția firească a părinților lui atît pentru actele de nesupunere reale, cît și pentru cele bănuite. Ambii părinți se înțeleg foarte bine în a-i aplica cele mai ingenioase presiuni chiar ca măsuri preventive. Așa mi-am explicat în bună parte actele de bravură ale băiatului. Cu țigara în gură, inhalînd cantități enorme de nicotină se simte și el liber; sacrifică o zi de școală pentru a vedea un film la cîteva luni. Sint momente de tristă libertate pe care și le oferă, dar cu ce preț! Vorbînd după o ședință cu tatăl lui mi-am exprimat nedumerirea față de modul cum e tratat acest băiat în familie. L-am arătat părintelui că a-l trimite la școală îmbrăcat cu haine proaste, a-l sili să se tundă mereu, a-l aduce în situația de a se autoflagela, chiar dacă pe moment familia își asigură liniștea, rezultatul va fi mutilarea personalității unui adolescent dotat.

— Sint și eu foarte mirat, mi-a replicat părintele, cu reproș, că școala nu ia măsuri cînd un elev are asemenea grave abateri.

— A-l pedepsi e lucrul cel mai ușor. Am socotit că băiatul e de-ajuns de lovit. Dacă noi îl eliminăm, dumneavoastră l-ați fi ținut trei zile în bătaie. Sint convinși că băiatul a înțeles ceea ce trebuia din discuția noastră.

Părintele a plecat suportînd cuvenita dezamăgire.

Prof. Zina SÎRBU
directoarea liceului „M. Eminescu”
București

CONTRACTUL PEDAGOGIC

Am cunoscut în aceste zile familia unei eleve din clasa a V-a. Mama este medic, tatăl economist.

— Spuneți-mi, m-a întrebat femeia, ce să fac? După părerea dv., cum ar trebui să procedez?

Era necăjită, plîngea. Soțul ei o părăsise cu un an în urmă. Ea a rămas cu fetița.

— Dar acum o săptămână soțul mi-a luat și fetița.

— Cum v-a luat-o?

— A ademenit-o. Fetița ține la mine, nu cred că ar fi plecat cu el dacă nu i-ar fi adus o haină de blană și pantofi cu toc cui. A venit în lipsa mea și i-a spus: „Dacă mergi cu mine, ți le dau ție”. Fetița s-a dus. Stau împreună într-o mansardă, la femeia pentru care și-a destrămat familia. Femeia cu care stă are și ea serviciu și, cînd sînt plecați, de fetiță se îngrijește o bătrînă. Iar eu, mama ei...

★

Am stat de vorbă cu tatăl:

— Ea, mamă? s-a prefăcut el că se miră.

— Nu este ea mamă? I-am întrebat.

— Ba da, dar grija care i-o poartă numai de mamă nu poate fi! Venea iarna și nici nu se gîndise să-i ia palton.

★

I-am spus toate acestea doctoriței.

— Avea palton! mi-a explicat ea. El i-a luat însă haină de blană și pantofi cu toc cui, s-o atragă, să-i demonstreze că el îi poate oferi o viață de lux.

★

— De ce v-ați părăsit soția? I-am întrebat pe economist.

— Trebuie să-vă spun că nu ne mai puteam înțelege. Ar trebui să vă povestesc prea multe ca să-i vedeți caracterul, o condamnă el. Nu era zi să nu ne certăm. Pînă și prezența mea o scotea din sîrite.

★

— A plecat la alta, — explică scurt soția. De altfel mă saturasem de scandalurile lui.

★

— Stați de vorbă cu fetița, m-a îndemnat tatăl. Să vedeți ce spune ea despre maică-sal! Vă îngroziți! Eu cred că părerea copilului este cea mai sinceră!

★

— Întrebați-o pe fetița, la cine ține ea — m-a îndemnat și mama. La

ei, care-i un monstru, sau la mine? Eu știu că s-a dus acolo numai pentru haina de blană, dar dacă auziți ce spune despre tatăl ei vă îngroziți!

★

Doi soți iresponsabili și — între ei — fetița lor. Fetița tracasată, nevoită să cunoască, la o vîrstă cînd trebuie să învețe liniștită, o experiență tristă, fetița care are mamă, dar trebuie să stea cu o femeie care i-a luat locul și cu o bătrînă necunoscută.

N-am urmat sfaturile lor și n-am stat de vorbă cu fetița. Ce putea spune despre mama ei? Dar despre tatăl ei? Desigur, ea îmi va fi spus ceea ce de fapt își spun părinții unul despre celălalt, insulte, vulgarități, toate trecute prin urechile ei ca printr-un fir telefonic. Am stat însă de vorbă cu diriginta clasei în care învață.

— Pare de necrezut, dar eleva aceasta s-a schimbat aproape total. Pur și simplu n-o recunosc. Ea care era sensibilă, plăcută, respectuoasă — întotdeauna a luat premiul I — lasă acum o impresie urîtă, învățătura o irită.

— Cunoașteți situația din familia ei?

— Tocmai situația de care vorbiți este cauza schimbării în rău a elevei — îmi spune diriginta. Avem foarte multe greutăți din pricina părinților ei. N-am fi crezut că tocmai ei, doi intelectuali, și-ar putea confunda copilul cu un palton!

★

În fiecare an între școală și familie se încheie contracte de lungă durată: școala, ca instituție specializată, se obligă în fața familiei să facă din copilul care abia știe să numere pînă la zece, un om cult, iar familia, la rîndu-i, se angajează să sprijine școala în acest scop. E un contract nobil. Copilul merge la școală și școala face totul ca el să-și dobîndească cunoștințe și tră-sături pe măsura cerințelor epocii. Și familia și școala clădesc un edificiu. Sînt marli zidari de caracter; și unul și celălalt așează cărămizi. Uneori se întîmplă ca familia să le așeze strîmb, dar lucrurile se pot îndrepta.

Sînt însă cazuri, ca cei povestit mai sus, cînd familia nu numai că nu contribuie cu școala, dar, prin atitudinea ei, o împiedică în procesul edu-cativ. Dintre cei doi mari zidari unul izbește cu piciorul în zid, și tot ce s-a clădit pînă aci se clatină, gata să se strice. Contractul atît de nobil încheiat cu școala devine acum, în ochii unei asemenea familii, un fapt lipsit de în-semnătate. Pe primul plan se înalță orgoliul, ambițiile pătimașe, în vreme ce copilul a devenit un martor cumpărat! Nimic nu dăunează mai mult creș-terii și educației copilului decît destrămarea propriei familii. Consecințele acestui act falimentar sînt expresia celei mai grave încălcări a celui contract de lungă durată încheiat între familie și școală.

VASILE BĂRAN

COPIII, PĂRINȚII ȘI JUCĂRIILE

Urși, palmipede, mici vile cochete cu hornurile cîrne, copaci mov, păpuși hilare, dulci sau severe, garnituri de diferite gabariturii, terestre și aeriene, herghelii în plină mișcare, turci somnoroși și pleoape mobile, pajiiști cu iarbă suferindă din pricina petelor de culoare, — nenumărate jucării confecționate de adulți pentru uzul copiilor, cu scopul de-a le oferi, în primul rînd, elementele realității imediate.

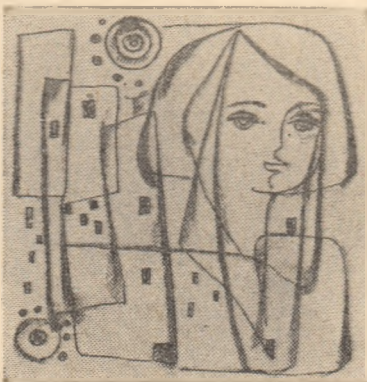
Sumedenie de jucării — simboluri ale realului, ale faunei și ale florei, expresia deprinderilor, tradițiilor și născocirilor unei colectivități umane — cu ajutorul cărora se stabilesc, în mintea copilului, raporturile elementare de cauzalitate. La prima vedere, jucăriile ar părea să fie un calc, constituind o industrie lipsită de surprize ca, de pildă, industria scobitorilor mentolate.

Dar, cu toate că stasul, îndeplinirea planului de producție, scăderea prețului de cost, materia-lul, organizarea timpului de lucru, statistica, administrația și altele intră, ca elemente intrinsece, în confecționarea jucăriilor, adulții pretind că această industrie are la bază forța imaginației, a unei imaginații de fel deosebit, care trebuie să împrumute obiectului-jucărie, pe lîngă o valoare educativă, puritatea primordială.

Năzuind să ofere anume criterii logice imagina-ției copilului, care așează doi ochi pe un profil, și să-l ajute în mod delicat, să descopere sensul cît mai exact al raporturilor sociale, adulții vio-lentează, adesea, rigoarea sublimă a impulsurilor care guvernează lumea copilăriei și, biziindu-se pe date raționale, execută o acțiune inversă în dome-niul imaginației, sortită, de cele mai multe ori, eșecului.

Căci, dacă lăsăm la o parte mica fantezie de moment care izbutește să plăsmuiască obiecte-

jucării pline de haz sau candoare, de grație sau de blîndețe, apariții simpatice și pline de farmec, imaginația adultă, neînstare să elibereze memoria de leștul unei experiențe strict utilitare, impune, de multe ori, obiectului-jucărie un conținut utili-

tarist, transformîndu-l, din mijloc, în scop, din germene în plantă veștedă.

Un mic automobil care imită, cu lux de amănunte cine știe ce marcă de mașină vestită în toată lumea și funcționînd cu aer comprimat, poate înceta de a mai fi pentru copil o fermecătoare jucărie.

Înconjurat de admirația adultă, care nu încetează să-i aducă laude, țesînd în jurul ei un dialog ina-decvat, această jucărie pusă în scenă de părinți

crează în sufletul copilului o stare de spirit cu totul străină naturii sale.

Cu ajutorul obiectului-jucărie, unii părinți efectuează un transfer activ: ei îi transmit copilului propria lor dorință cu caracter strict utilitar, dez-voltîndu-i și exagerîndu-i simțul posesiunii.

Ca și cuvîntul, ca și melodia, ca și culoarea, pe care utilitarismul mărunt le deposedează de forța lor imaginativă creatoare, le mutilează și le înjo-sește, schimbîndu-le fără pic de rușine, în pui la tavă, bijuterii sau bunuri imobiliare, obiectele-jucării atinse de morbul acesta se transformă în contrariul lor.

Contribuie la această acțiune dăunătoare și cei care, din snobism sau afecțiune rău înțeleasă, oferă copiilor, fără nici un fel de alegere, jucării cu ghiotură.

Copiii devin posesorii unei averi eteroclite, în miniatură, pe care încep s-o apere cu îndrî-jire împotriva eventualelor primejdii.

Astfel, obiectul-jucărie devine valoare și scop în sine.

Obiectul-jucărie își pierde, în aceste condiții, iradiația lui nobilă și creatoare de frumos. Oferit în mari cantități, el începe a fi teaurizat și dacă la început, produce doar confuzie, această con-fuzie se transformă curînd în egoism și dorință de acaparare.

Copilul e tentat „să vindeze totul”, ca iscusi-tul vîntor indian de sălbăticiuni cu blana rem nera-torie, sau să fie înnașuit de jucării, ca locatarul lui Eugen Ionescu, sufocat de mobile și de coș-marul unui calcul rece.

Virgil TEODORESCU

Marile șantiere —
Marile construcții

BARAJUL DE PE DUNĂRE

Este imposibil de cuprins dintr-o singură privire șantierul Porților de Fier. Și nu numai amplele lucrări desfășurate împrejurul șantierului, dar chiar șantierul însuși, miezul său, unde vor fi instalate marile turbine, deși totul se află la suprafață, în plină rază de vizibilitate.

La hidrocentrala de pe Argeș, impresiona verticalitatea, materia adunată pe un singur fir urcător, semeț. Piatra, muntele erau elementele firești în care lua proporții construcția. La Porțile de Fier, copleșitoare fără indoială este orizontalitatea, intensitatea desfășurată pe spațiul plan. Pentru a se putea pune în valoare forța ascunsă a apei, se lucrează chiar împotriva ei. Dunărea întreagă a fost mutată într-o albă forțată, extrem de îngustă, creindu-se astfel locul gol, necesar construirii barajului.

Începutul acestui șantier a însemnat devierea cursului Dunării, pentru ca apele ei, îmbogățite și constante, să treacă prin pieptul barajului, punându-i în mișcare neoprită roțile uriașelor turbine. Acțiune nemaîntâlnită și extrem de temerară, singura posibilă și eficace; platforme plutitoare au bătut, acolo unde apele

sunt mai adânci și mai repezi, piloni lungi și grei de metal, începutul unui gard imens care să stăvilască Dunărea. Așa a luat naștere batardoul. Au urmat zile de muncă intensă, fără de răgazuri, pentru ca apele să fie pompate din batardou în albia nouă a Dunării. Se mai văd și acum, pe traversele de metal, urmele nivelului apelor, scafandrii mai controlează și astăzi celulele batardoului, atenți să nu se deterioreze sacii de argilă puși la baza lui, mijloc de prevenire împotriva infiltrării apei. Pentru vizitatori însă, batardoul pare o orgă de dimensiuni nemaivăzute, în cîntecul ei îmbinându-se toate sunetele șantierului în plin lucru, vuietul valurilor din apropiere.

Pentru a putea acoperi în întregime, rapid și cu mijloace de transport la cel mai înalt nivel de randament, cantitatea de beton necesară construcției, o fabrică de beton s-a construit chiar lângă baraj, puțin mai jos de el. Piatra, exploatată de pe o insulă înfiptă în mijlocul Dunării, este transportată la fabrică de un funicular unic în felul lui. Construit între doi piloni circulari înalți, funicularul își leagă, într-o mișcare lentă cum te înșală distanța, deasupra apelor și a plaselor de protecție, cupele încărcate.

Mai sus de șantier, avînd în vedere înălțarea apelor viitoare cînd barajul va fi gata, stîlpii de pod și găurile de tunele, taluzările în malul abrupt, se împletesc fără oprire pe cîteva zeci de kilometri, desen pe viu al șoselei și liniei ferate noi. De aici, de la această înălțime pe care creșterea apelor o vor diminua, deschizîndu-i în schimb o largă perspectivă, întregul lac de acumulare, împînzit de vase, va putea fi contemplat, în cîteva minute, de la geamul mașinii sau al trenului.

Cu imaginile acestea încă proaspete în minte, și după ce ai trecut în prealabil pe la ecluzele aval (aproape de revărsare) și amonte, (mai sus pe cursul apei) cu pontoanele de acostare pentru traficul vaselor, barajul propriu-zis îți se înfățișează la adevărata lui dimensiune, masiv, impenetrabil.

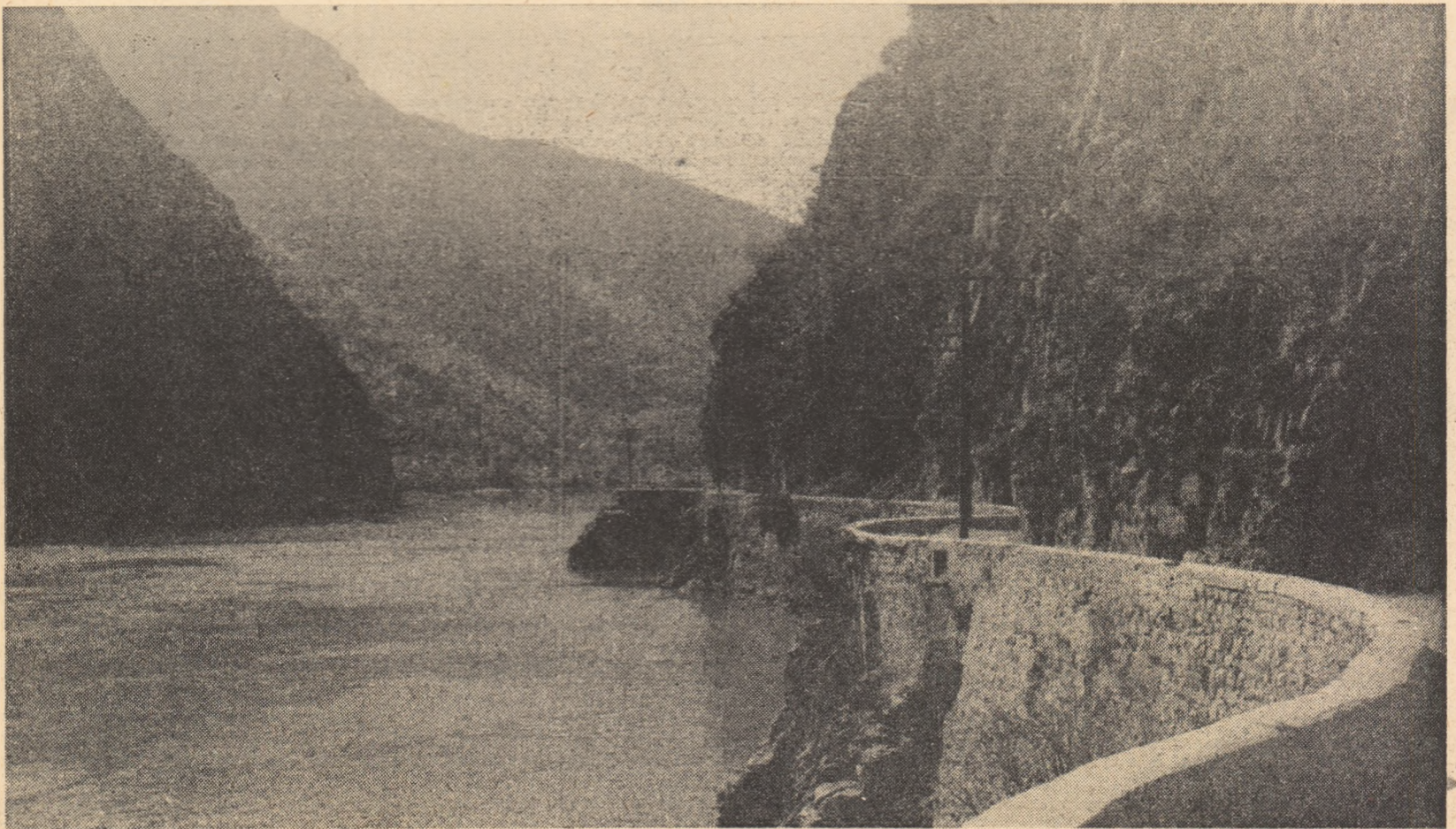
Greutatea este principiul pe care se bazează uriașa construcție. Barajul trebuie să reziste, pentru un număr incalculabil de ani, presiunii apelor. Beton și fier, crescînd în lentă și meticuloasă progresie, de la nivelul zero față de Marea Adriatică și pînă deasupra Dunării. Beton turnat în plăci suprapuse, placă cu placă, fier montat într-o încrengătură deasă cu fier,

care fir împlinește viguros, conform sutelor de planuri de proiectare. O simplitate aparentă, dar care necesită un efort interior susținut, pe care-l știu numai constructorii: betonistii, fierarii.

În valea descoperită prin alungarea apelor, pe stîncă lustruită, nevăzută pînă mai ieri, detună perforatoarele, vibratoarele, semnalele macaralelor turn, elaxoanele mașinilor transportoare de beton. Cabluri uriașe, înconjurînd malurile, coborînd ca niște șerpi negri și umflați, alimentează mașinile cu presiune. Se toarnă beton, se înfige și indoaic fier, se sudcă ză zi și noapte. Furtunurile pulverizează apa neconținut, căci betonul, pentru a face priză mai bună la o nouă turnare, este menținut umed. Se vopsese cu miniu carcasa turbinei tur. La măsura uriașului baraj, legându-și benele pe fire subțiri dar trainice, de oțel, ele sînt neobișnuite fire cu plumb, veghînd dreapta ascensiune a colosului de beton. Respiră atîta greutate întregul șantier, încît, aproape de la sine, gîndești îndelung la principiul gravitației, la forța de reținere a pămîntului. Barajul nu este decît o interpretare fericită a gravitației, o lecție despre forța de atracție a pămîntului, desfășurată la scară monumentală.

Un sentiment ciudat te cuprinde privind șantierul. Acest complex care se construiește zi și noapte, viitoarele turbine, totul va fi acoperit, îngropat în apă, asaltat de apă încontinuu, va intra în întuneric pentru totdeauna, pentru a naște mereu lumină. Este o realitate prin care barajul se înrudește cu frumosul, cu arta. Expresia suverană, fie ea creație sau lumină, își ascunde sursele, izvoarele, geneza, devenind cu atît mai impresionantă.

Grigore HAGIU

Venind din diferite colțuri de țară, din medii și familii deosebite sub raportul condițiilor materiale și intelectuale, având fiecare mentalitatea și temperamentul său, viitorii muncitori găsesc la internatele școlilor profesionale atât cadrul material corespunzător, cât și un climat social-educativ propice formării unor personalități umane armonioase și echilibrate, animate de cele mai îndrăznețe visuri și aspirații, capabile să răspundă exigențelor sportive ale vieții noastre. Nu ne-au interesat, însă, în primul rând, în ancheta întreprinsă recent în câteva grupuri școlare din Capitală prevederile regulamentului, elasticitatea sau rigoarea unor paragrafe ale sale, cadrul general, oficial al activității de zi cu zi. Am urmărit să prindem pe viu realitatea aceasta, greu sesizabilă, a vieții de *dincolo* de litera abstractă: a) Ce fac tinerii după terminarea programului zilnic sau săptămânal? b) Ce vor face, mai ales, după absolvirea școlii? Răspunsul, aparent, extrem de simplu: a) se odihnesc, se distrează; b) vor deveni muncitori calificați — este, în realitate, capătul unei nesfârșite serii de întrebări: *cum? ce fel?* Evident, aceste aspecte nu sînt paralele procesului de învățămînt, ci, dimpotrivă, complementare, subordonate întregului ansamblu instructiv-educativ, în centrul căruia se situează factorii de răspundere în școală: profesori, diriginți, pedagogi.

— Interdependența, mai mult chiar, convergența laturilor acestui proces unitar și complex — arăta tov. **Marin Dorobanțu**, directorul Direcției activității educative din Direcția generală pedagogică a învățămîntului profesional și tehnic — este asigurată de însăși structura programului școlar, la baza cărui stau aceleași principii pedagogice. Ca atare, pentru a putea cuprinde multitudinea problemelor care îi revin, pedagogul trebuie să-și desfășoare activitatea în concordanță cu obiectivele procesului de învățămînt, ale muncii educative, cuprinse în planul întocmit de conducerea școlii, în colaborare cu comitetul U.T.C. pe baza planificărilor diriginților. Principalele elemente ce se cer incluse și urmărite în acest plan sînt: îndeplinirea programului zilnic de învățămînt prin organizarea și controlul studiului individual și al meditației, întărirea disciplinei conștiente, respectarea normelor de conviețuire în cămin și a regulilor de igienă etc. În acest scop, trebuie să se asigure un regim de trai rațional pentru elevi, un echilibru activ între orele de muncă, odihnă și distracție. De la acest capitol nu trebuie să lipsească lectura, manifestările cultural-artistice, sportive, precum și vizionarea de spectacole, expoziții, muzee, organizarea de excursii și drumeții etc. Toate acestea reclamă, firește, îmbunătățirea continuă a metodelor și procedeelor folosite în munca de educație, înlăturarea oricăror practici neștiințifice și recidive antipedagogice (reducerea hranei, a timpului de odihnă, pedeapsa cu planșonul etc.). Pedagogul trebuie să fie răbdător, perseverent, bun psiholog, să cunoască problemele care-i frământă pe elevi, spre a putea fi — la timp și cu mult tact — sfătuitorul lor, fratele lor mai mare, părintele lor, pe cit de înțelegător, pe atît de exigent și lucid.

— Privind sarcinile educatorilor din această perspectivă, care e după părerea dumneavoastră la ora actuală situația cadrelor pedagogice existente în rețeaua școlilor profesionale?

— Datorită faptului că reglementările în vigoare nu fac din această funcție o permanență, există încă o mare fluctuație de cadre. Mai ales că nici salariul nu marchează, în mod diferențiat, gradul de calificare sau de experiență. Astfel încît profesia, trebuie s-o recunoaștem, nu e suficient de atractivă, mulți o consideră un fel de îndeletnicire de trecere spre altele mult mai sigure sau chiar mai rentabile. Sperăm că prin reglementarea ce se elaborează în prezent de către Ministerul Învățămîntului și Comitetul Central al U.T.C., se va ajunge la innobilarea acestei munci de o atît de mare răspundere. Stimularea materială a pedagogilor, în cadrul unor normative care să fixeze atribuțiile lor concrete, ar duce la o simțitoare creștere a conștiinței — și a cunoștințelor — lor profesionale. Mai ales că, la ora actuală, mulți dintre ei sînt folosiți, în special în perioada vacanțelor, drept un fel de factotum în școlile respective.

— Amînteați puțin mai înainte de creșterea conștiinței și cunoștințelor profesionale ale educatorilor. Am înțeles că este vorba de o preocupare susținută pentru ridicarea calificării profesionale a acestora. Ce ne puteți spune în acest sens?

— Fiind un proces continuu și de durată, ponderea ei va cădea, firește, pe efortul individual. În întîmpinarea acestuia, însă, Ministerul Învățămîntului organizează anual, în vacanța de primăvară, cursuri de perfecționare cu un mare număr de educatori. Ele au teme variate: pedagogie, activitatea în afara clasei, colaborarea cu organizațiile U.T.C. etc. În anul 1965, de pildă, au urmat aceste cursuri 333 pedagogi, în 1966—497, în 1967 — 210, iar pentru 1968 avem în vedere alții 200 (adică 1 240, dintr-un total de 2256).

— Din relatarea dumneavoastră se conturează și mai clar importanța muncii educatorilor în procesul instructiv-educativ. Ținînd seama de acest fapt, ați putea, eventual, să ne arătați criteriile de selectare a acestor cadre? Concret, pedagogii sînt toți absolvenți ai institutelor pedagogice?

— Ar fi ideal să fie așa! Din păcate, în prezent, datorită condițiilor amîntite mai sus, avem vacante circa 130 posturi de pedagogi. O sumară statistică sper că e mai elocventă decît orice comentariu. Din 2256 de pedagogi care funcționează în rețeaua școlilor profesionale 108 sînt absolvenți de școli profesionale, 1314 absolvenți de liceu, 289 absolvenți de liceu pedagogic, 91 absolvenți de școli tehnice, 46 absolvenți de școli tehnice de maeștri, 138 studenți la fără frecvență, 78 absolvenți ai unor institute de învățămînt superior, iar 169 au studii medii neterminate. Dacă am examina aceste statistici pe ramuri, ați putea avea o imagine mult mai concretă a situației reale. În construcția de mașini, din 226 pedagogi încadrați 161 sînt absolvenți de liceu, 3 sînt absolvenți de școală profesională, 8 absolvenți de școală tehnică, 15 absolvenți de liceu pedagogic, 19 studenți la fără frecvență, 6 absolvenți de învățămînt superior, iar 14 au liceul neterminat. În școlile Consiliului Superior al Agriculturii, din 818 pedagogi, 88 sînt cu liceul neterminat, 65 sînt absolvenți de școală profesională, 9 au absolvit doar școala generală... ș.a.m.d. O altă statistică ce mi se pare semnificativă ar fi după vîrstă: în întreaga țară sînt 1237 pedagogi între 18 și 25 ani, între 25—35 ani — 634, peste 35 ani numai 233. Și în final o altă statistică, după vechime: cu o vechime de la 1—2 ani sînt 1198 pedagogi,

de la 2 la 5 ani — 488, de la 5 la 10 ani — 272, de la 10 la 20 ani — 207, peste 20 de ani — abia 67...

Concordanța dintre sarcinile educative ale școlii și cele ale internatului — ca element decisiv în formarea viitorului muncitor — a fost subliniată de către toți interlocutorii.

— Încă de la începutul anului, preciza tov. **Filip Brinștein**, director adjunct al Grupului școlar comercial „N. Krefulescu”, pentru a sprijini direcția în activitatea atît de grea și plină de răspundere privind educația elevilor, am format „sfatul internatului”, consiliu metodic compus din cadre didactice cu experiență. Primul lucru pe care l-am făcut „sfatul internatului” a fost să explice elevilor semnificația socială a respectării programului de internat, consecințele acestei respectări (sau nerespectări) pentru fiecare în parte și pentru toți laolaltă. Lucrurile ar părea subînțelese, determinate de însăși condiția instituției. Dar latura educativă a problemei este extrem de delicată.

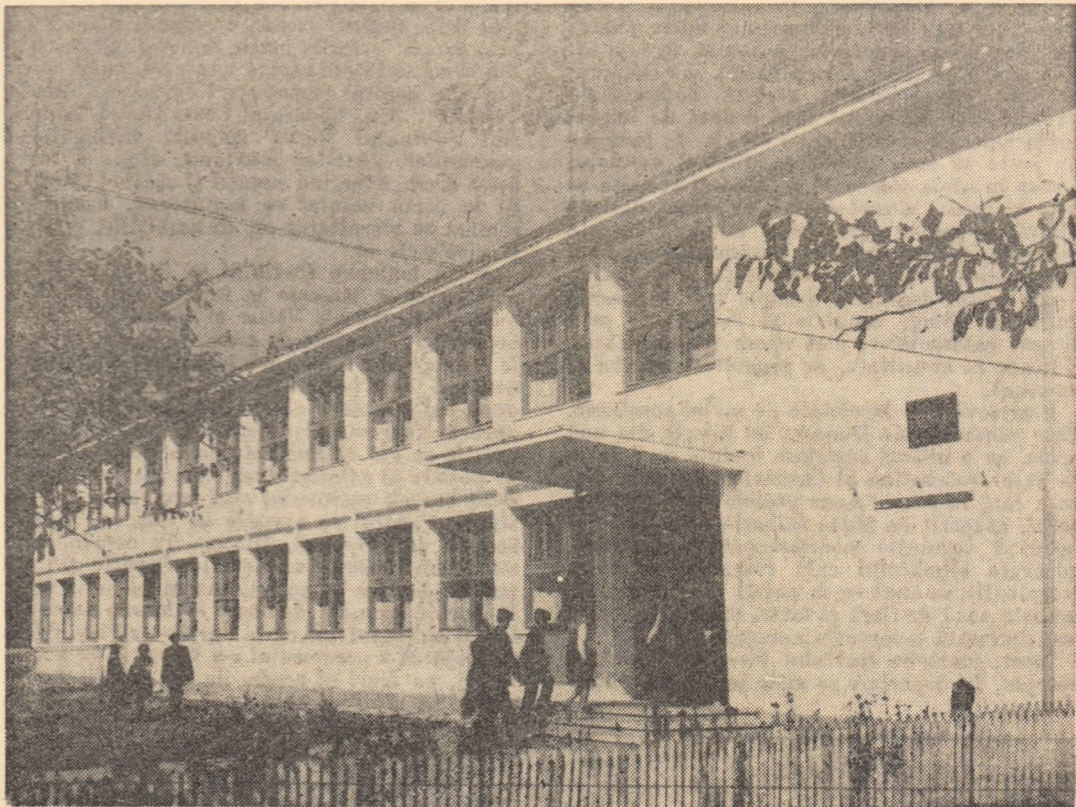
Disciplina liber consimțită, formulă oarecum banalizată prin uz, rămîne o normă etică de prim rang în procesul educativ. Fără ea nu se pot asigura internatului cele două atribute fundamentale: *cămin și casă de studiu*. Iar problemele formației umane și ale pregătirii profesionale sînt atît de complexe și felurite — virtualmente, fiecare elev e un „prototip” al unei evoluții ieșite din comun, în bine sau în rău — încît rezultanta lor necesită un „calcul al probabilităților” zilnic, constant. Orice divergență, sub impulsul unor slăbiciuni sau neglijențe de moment, între aceste două laturi de bază ale procesului instructiv-educativ, poate avea consecințe nedorite, în ambele sensuri: creîndu-i elevului un cadru prea larg pentru petrecerea timpului liber, el poate încina să „uite” cartea; supunîndu-l unui regim sever de studiu, se epuizează sau se unilateralizează. De unde, găsirea unei căi de mijloc, dacă se poate, optime...

— Căle de mijloc, sau... sinteză?

— Aveți dreptate: calea de mijloc presupune „strecurarea” printre cele două laturi ale procesului. În realitate, e vorba de îmbinarea lor, de sinteza lor intimă.

— Vorbeați despre existența sfatului de internat. În ce măsură s-au arătat viabile recomandările lui pînă acum?

— Ele s-au concretizat într-un plan al manifestărilor educative — sportive, din timpul liber, respectiv: vizite la muzee și expoziții, urmate de discuții, vizionarea unor filme sau spectacole în matineu, organizarea de dezbă-

ȘCOALA PROFESIONALĂ DE MECANICĂ AGRICOLĂ DIN FILIAȘI — REG. OLTENIA

PROFESIONALE

teni pe marginea unor cărți, ținerea unor concursuri pe diverse teme, a reuniunilor tovarășești concepute nu numai ca prilejuri de desfășurare, ci și de cunoaștere între elevi. O problemă multă vreme ignorată în școală, după părerea mea fără temei, este educația sexuală. E vîrsta cînd copiii descoperă nu numai miracolul lumii inconjurătoare, mai ales prin intermediul cărților, ci și taina însăși a vieții umane. O educație pe acest teren făcută cu tact pedagogic, aflarea primejdiilor implicate într-o viață sufletească dezordonată, întimplătoare reprezintă conținutul unor expuneri făcute de medicul școlii, atît pentru băieți, cît și, mai ales, pentru fete.

— **Adaptarea elevilor la viața citadină constituie un obiectiv urmărit de aproape în școală?**

— Cunoașterea orașului, arăta pedagogul **Mihael Clipa**, este o temă practic ineputabilă chiar și pentru bucureșteni. Am urmărit această problemă sub cîteva aspecte: geografia principalelor cartiere și zone; istoria orașului, de care sînt legate atîtea monumente istorice sau arhitectonice, atîtea puncte de aducere aminte. Dar într-o metropolă ca Bucureștiul, cu un ritm vital și o populație dintre cele mai dense, elevilor trebuie să li se facă și, să zicem, *educația urbană* la zi. Gradul de urbanitate este un indice nu numai al nivelului general de *civilizație* (generic, termenii sînt sinonimi), ci și *de constință*. Comportarea corectă în tramvai, pe stradă, la spectacole sau în sălile publice reflectă respectul față de tine însuși, în primul rînd, față de condiția ta umană, de locuitor al unui oraș și al unei țări în care, ca parte dintr-un întreg omogen, ești stăpîn. Concepția aceasta, în esență filozofică, are o valoare educativă enormă: elevii se obișnuiesc să vadă în lucrurile inconjurătoare produsele unui efort comun; de unde, grija corespunderă față de păstrarea lor. Desigur, cel mai bine este ilustrat acest principiu pedagogic chiar pe băncile școlii, la internat. Dar ar fi fals ca elevii să se deprindă cu ideea că *numai* aici trebuie păstrat în bune condiții avutul obștesc. Fără a mai vorbi despre considerația pentru munca și demnitatea altora, intîlnite cotidian în atîtea ipostaze. Pregătirea acestora are și un aspect necesarmente practic: ce locuri ale orașului trebuie să le evite și de ce...

— **Aveți multe cazuri de indisciplină?**

— Destul de puține.

— **Înseamnă că... metoda folosită este excelentă! Ați putea să ne spuneți mai amănunțit în ce constă?**

— Am pornit de la faptul că toți elevii interni practică sportul, iubesc gimnastica; în fiecare dimineață, programul de învioreare nu este considerat o „corvoadă” pentru ei, ci un motiv în plus de a-și fortifica organismul. Avînd de-a face cu... sportivi, am adecvat, într-o oarecare măsură, normele pedagogice la viața de... cantonament. Adunarea „în careu” a intrat în programul zilnic, prilej pentru controlul ținutei, dar și pentru „autopedepsirea”

celor vinovați. A ieși în fața careului cel vinovat de cutare sau cutare lucru este o invitație la recunoașterea deschisă a unei abateri, dar și supunerea conștientă „judecății” publice. „Spiritul de echipă” se manifestă și în acțiunile culturale: toți elevii au abonamente școlare la film; vizitează în colectiv muzee și expoziții etc.

În continuare, am adresat o serie de întrebări unor grupe de cîte 10 elevi, spre a ne contura, fie și aproximativ, universul lor spiritual, preocupările de viață, viziunea lor asupra viitorului și menirii lor. Cifra, dat fiind caracterul întimplător al alegerii „subiecților”, ar putea sugera un procentaj destul de fidel. Prima anchetă-fulger am întreprins-o la grupul școlar „N. Krețulescu”:

— **Cîți dintre voi ați dat examen și la liceu, înainte de a intra la școala profesională?**

— Răspuns: unul. Ceilalți s-au prezentat direct aici.

— **Așa de ușor ați renunțat la liceu? Dimpotrivă! Dar îl vom urma după absolvirea școlii, la seral. Și-au exprimat dorința de a continua studiile șase elevi din zece. Motivele? Le consemnăm în ordinea priorității: a) să obținem un nivel mai înalt de cultură; b) să ajungem maiștri; c) să avem o muncă mai ușoară și mai bănoasă. La întrebarea: **Ce ziare și reviste citiți cu regularitate**, am reținut răspunsurile: „Sportul popular” (10), „Informația Bucureștiului” (9), „Știința” (4), „Fotbal” (3), „Urzica” (3), „Magazin” (2), „Flacăra” (1), „Sport și tehnică” (1), „Știința tineretului” niciunul; motivul: lipsa abonamentelor... Preferința pentru un anume sector al presei noastre ar putea fi un prilej de reflecție pentru educatori. La întrebările: **cite cărți, filme, expoziții, spectacole, meciuri ați văzut de la începutul anului școlar pînă la 1 noiembrie** (data anchetei noastre), cifrele înregistrate au fost, respectiv: 8,24,7,5,21, (la aceeași dată televizorul școlii era defect). În fine, am adresat o întrebare cu un caracter mai personal, sugestiv însă pentru conturarea profilului moral al adolescentului din acest tip de școli: — **Aveți pe cineva mai apropiat, un (o) prieten (ă)?** Răspuns afirmativ: 5 din 10 elevi chestionați.**

Răspunsurile mi s-au părut și mai edificatoare în cazul sondajului de la **Grupul școlar din construcții**. E vorba de elevi din anul I — lăcătușerie. Consemnăm răspunsurile primite la aceleași întrebări puse. Din cei anchetați, ne-au mărturisit intenția de a urma liceul la seral 10 elevi. În această perioadă au vizionat, în medie, cîte două filme pe săptămînă; au citit, în medie, două cărți; au vizionat, în medie, 6 muzee și expoziții. Școala are televizor. Clubul fiind dotat cu o bibliotecă ce numără 26 000 volume și avînd numeroase colecții de ziare și reviste poate asigura o bază corespunderă pentru petrecerea timpului liber, util și plăcut, arăta maestrul **Ion Socăciu**, secretarul Comitetului de Partid al Grupului școlar. Formațiile artistice ale elevilor — echipe de teatru, dansuri, recitatori, povestitori, fluie-

rași, muzicuțe — își desfășoară activitatea paralel cu frecventarea de către elevi a sălii și terenurilor de sport amenajate la școală. În prezent, se pregătește un concurs cu premii din creația clasicilor literaturii române — „Recunoașteți poezia și autorul?” — care se anunță pasionant.

— **Ce emisiuni de televiziune urmăriți mai frecvent? ne-am adresat unui grup de elevi de la același centru școlar. Le notăm în ordinea în care ne-au fost comunicate: „Evadatul”, „Ivanhoe”, „Tarzan”, „Robin Hood”, „Varietăți”, „Val-virtej”, „Sport”, „Emoții în premieră”, „Dialog la distanță”, „La șase pași de o excursie”. N-ar fi cazul oare ca aceste preferințe firești să fie lărgite sistematic de către educatori prin includerea și a unor programe ce sînt destinate cu precădere lor?**

La **Grupul școlar al industriei ușoare**, în continuarea anchetei noastre, am adresat aceleași întrebări de bază unui grup de zece fete. Redăm, telegrafic aproape, răspunsurile primite: cărți citite — 6; piese de teatru vizionate — 18; expoziții — 50; muzee — 54; concerte audiate — 10; elevele manifestă preferințe categorice pentru muzica ușoară, populară și pentru operetă. Au rezerve față de muzica simfonică. Ce părere au pedagogii de acest fenomen? În schimb, își arată simpatia pentru fotbal (bineînțeles ca spectatoare) — 6; pentru patinaj artistic — la fel — 10. Ziare și reviste citite: „Știința tineretului” — 10; „Informația Bucureștiului” — 8; „Flacăra” — 6; „Cinema” — 4; „Magazin” — 4. Vrînd să cunoaștem mai bine universul spiritual al viitoarelor muncitoare din industria ușoară, am încercat să lărgim ancheta punînd cîteva întrebări suplimentare — **Ce evenimente internaționale importante cunoașteți?** — Tăcere prelungită. (Ce părere are Comitetul U.T.C.?)

— **Ce momente mai importante din istoria patriei cunoașteți?** Consemnăm răspunsurile în aceeași ordine: a) înființarea P.C.R. la 8 mai 1921; b) proclamarea Republicii Populare Române la 30 decembrie 1947; c) însurecția armată de la 23 August 1944; d) răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan.

Spre a afla ce le-a determinat să-și aleagă profesiunea de filatoare, le-am adresat întrebarea de rigoare, la care am primit răspunsurile următoare: din pasiune — 9; pentru că este o meserie mai ușoară — 1.

— **Ce idealuri de viață aveți?** Răspunsul primit: să terminăm școala profesională, pe urmă liceul la seral și mai tirziu școala tehnică de maiștri.

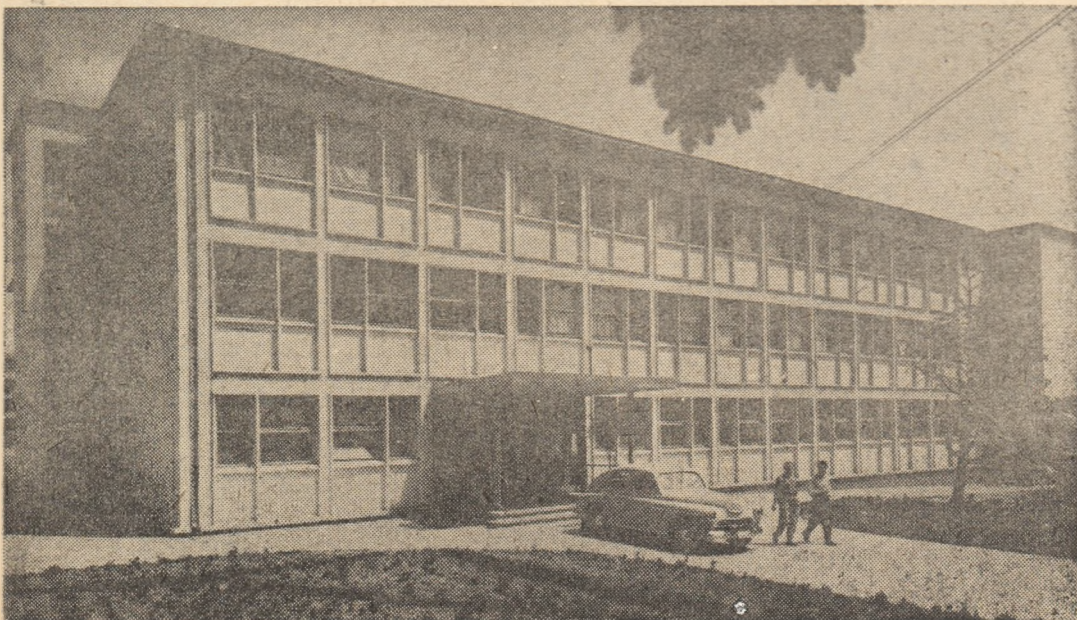
— **Cu ce scop?** Răspunsurile: a) să avem un salariu mai mare — 7; b) să nu rămînem simple muncitoare — 7; c) pentru o calificare mai înaltă — 6; spre a putea conduce și ajuta în producție pe alții — 2. În final, am adresat aceeași întrebare mai particulară: — **Aveți pe cineva mai apropiat, un (o) prieten (ă)?** Răspuns — 10.

— **Sînteți mulțumite de elevele dumneavoastră?** le-am întregat pe educatoarele **Georgeta Andrei** și **Doina Rusu** și pe responsabilă internatului de la **Grupul școlar al industriei ușoare, Magda Țințar**.

Față de cum arătau în anul întii, cînd abia veniseră de la țară, progresul e vizibil și îmbucurător. Unele erau cam neglijente, aruncau hirtii peste tot, intrau cu noroi în cameră, iar cîteva — puține la număr e adevărat — păreau cîteva certate chiar cu regulile elementare de igienă, deși condițiile de internat sînt excelente. La cantină nu prea știau cum să folosească tacmurile, nu duceau farfuriile la ghișeu etc.

— **Problemele vieții de internat sînt atît de dificile, arăta Sterie Marinescu, directorul grupului școlar, unele de-a dreptul derutante, încît pedagogii trebuie să aibă un tact și un spirit de discernămint ieșite din comun. Mai ales că educația dată de părinți este departe de a fi completă. Iată de ce un sprijin mai susținut din partea organizației U.T.C. ar fi mai mult decît necesar. Munca este stînjinită, uneori, de neseriozitate, de teribilismul unor uteciști recalcitranti. Cred că energia, pasiunea, chiar spiritul de frondă al tinerilor ar putea fi canalizate spre lucruri mult mai utile, mai demne de menirea autentică a acestei generații. Să nu uităm că ea este hărăzită să trăiască în comunism și să exaladeze planetele...**

Anchetă realizată de:
Ion BUTNARU

ȘCOALA DE MESERII NR. 2 SUCEAVA

AUTOEDUCAȚIA ADOLESCENTULUI

Adeseori părinții preadolescenților și adolescenților se izbesc de tendința spre independență a fiilor lor. Neînțelegând esența unei astfel de manifestări, unii o tratează ca pe o trăsătură negativă și luptă pentru înlăturarea ei. Puțini însă își dau seama că, de fapt, luptă împotriva unei trăsături firești, semn al dezvoltării psihice a tinărului, vizînd o sferă largă a vieții lui: formarea propriei personalități. Această trăsătură este expresia conștiinței forțelor cu care natura îl investeste pe tinăr etapă cu etapă, a strădaniilor lui de a-și evalua potențele și de a și le multiplica.

Sub influențele pozitive exterioare — ale societății în ansamblul ei, ale școlii, ale familiei etc. — copilul începe să simtă dorința, ba mai mult, nevoia de a-și cultiva calitățile, de a și le înmulți, de a înlătura sau măcar de a atenua trăsăturile negative — pe de o parte pentru a se distinge din rîndul celorlalți, pe de altă parte pentru a putea face față, mai tirziu, „examenelor” vieții. Încetul cu încetul, cu concursul educatorilor, tinărul începe să și găsească mijloace de a se autoperfecționa, să și acționeze pentru propria dezvoltare armonioasă. Asistăm la începutul procesului de autoeducație, marcat deocamdată prin preocupări sporadice, mai ales pentru îmbunătățirea comportării; pe măsură ce copilul crește însă, iar experiența lui devine mai bogată, aceste preocupări se înmulțesc și capătă stabilitate, vizînd formarea unor trăsături din ce în ce mai importante ale personalității.

Autoeducația, a cărei durată se întinde de cele mai multe ori pe toată durata vieții este un proces logic, cu rol precis în existența tinărului. Adăugată la munca de educare dusă de vîrstnici, ea concurează la cristalizarea profilului moral al viitorului cetățean, la dezvoltarea lui psiho-fizică armonioasă.

Școala, familia sînt datoare să urmărească apariția și dinamica procesului autoeducației, pentru a putea crea condițiile desfășurării lui normale. Cea dintîi grijă a lor este să favorizeze apariția acestui proces, organizînd bine munca educativă, dîndu-i un astfel de conținut, încît să-l ridice pe tinăr, treptat-treptat, la acel nivel de pregătire și de conștiință la care începe să înțeleagă valoarea etică a faptelor și manifestărilor sale, necesitatea efortului neslăbit de a deveni mai bun. Foarte importantă în apariția dorinței de autoperfecționare este și preocuparea educatorilor de a pune copilul, încă de mic, în contact cu modelele cele mai impresionante de frumusețe morală, învățîndu-l să prețuiască această frumusețe și să tindă spre ea. Modelul cel mai impresionant însă cel mai mult este cel pe care îl are permanent sub privire — cel al părinților — și de care îl apropie trainice legături organice și afective. Asupra importanței acestui model în viața copilului s-a vorbit îndeajuns, așa încît nu vom mai reveni.

Încă de la primele „simptome” ale autoeducației, vom încerca să ne revizuiim modalitățile de acțiune și influențare a tinărului, punîndu-le în acord cu particularitățile lui psihologice. Nu și să renunțăm la ele! — așa cum cred unii că este bine, socotînd că tinărului i se poate încredința întregul proces de perfecționare, din momentul în care se vede preocupat și devine capabil să se autoeduce.

O asemenea practică va genera lacune grave în structura și fondul personalității ce se cristalizează. Căci tinărul nu dispune de experiența și pregătirea necesare cunoașterii obiective, aprecierii juste a propriei structuri interioare, influențării ei corecte.

În etapa aceasta tinărul trebuie să simtă mai mult ca oricînd că este băgat în seamă, că i se acordă considerație, că i se recunosc meritele, să aibă tot timpul impresia că se conduce singur, că i se lasă toată inițiativa. Este importantă și atitudinea noastră față de efortul lui de a deveni mai bun. Nu e rău dacă tinărul știe că observăm progresele pe care le face, că avem deplină încredere în putința lui de a se perfecționa. Adolescenții trăiesc dureros consecințele nerespectării acestor cerințe de către părinții sau profesorii lor. O elevă de clasa a VIII-a îmi spunea: „Adeseori simt o dorință nestăvilită să alung din ființa mea tot ce e rău și o vreme fac eforturi pe această linie. Dar pe urmă, simt că totul e zadarnic, pentru că cei din jur nici nu observă efortul meu, progresele făcute și continuă să aibă aceeași atitudine față de mine. Atunci, sînt deznădăjduită.”

Am constatat că încercările multor preadolescenți de a se transforma au un efect redus sau chiar eșuează din cauză că ei nu știu cum să procedeze, ce este esențial și ce nu în autoeducație. De aceea, educatorul este dator să-i ajute în găsirea căilor celor mai bune de autoinfluențare. Cum cea dintîi condiție a reușitei în acest domeniu îl constituie autocunoașterea, îi va îndemna să se autoanalizeze, atît sub aspectul calităților cit și al lipsurilor. Convorbirile individuale și, după caz, colective, jocurile speciale organizate (vezi articolul „Joc și autoeducație” de A. Barna din nr. 11 a.c.) etc. pot fi de un real folos. Dezvăluirea lipsurilor se va face cu delicatețe, așa ca să nu-i rănim și să nu ni-i îndepărtăm

pe tineri, căci la această vîrstă ei sînt deosebit de susceptibili. Sînt recomandabile discuțiile „între patru ochi”, duse cu respect pentru copil. Cum tendințele de supraapreciere sau, dimpotrivă, de subapreciere sînt frecvente în anii adolescenței, vom avea grijă să le înlăturăm, amîndouă fiind la fel de neprimnice pentru dezvoltarea personalității. În cazul orgolișoșilor și a încrezuților vom fi desigur mai puțin darnici cu laudele, pe care le vom rezerva — pentru stimulare — celor cu complexe, care nu au încredere în forțele și capacitatea lor.

Un rol de seamă în procesul autoperfecționării îl are exigența față de sine însuși a tinărului; cultivarea acestui spirit se bazează nu pe impunerea normelor de conduită, de muncă, de viață socială etc. și nici pe tolerarea sistematică a încălcării lor, ci pe discutarea și corijarea greșelilor în așa fel încît tinărul să înțeleagă necesitatea de a respecta aceste norme.

„Fiind singura fată la părinți — declară o elevă de 17 ani — am fost tot timpul răsfățată de întreaga familie, care m-a privit întotdeauna cu un interes exagerat. Cînd am ajuns mai mare, vîzînd că nimeni nu mă lua în serios și mi se trecea totul cu vederea, am început să-mi permit fel de fel de libertăți. De exemplu, să ascund adevărul. Azi așa, miine așa, pînă cînd părinții mei s-au sesizat. Brusc au hotărît să ia măsuri „drastice”, ele culminînd cu bătaia. Dar eu continuam să mint și încă mai mult, pentru că bătaia și asprimea părinților m-au făcut să mă închid în mine și să ascund, de frică, și mai multe din cele ce săvîrșeam.”

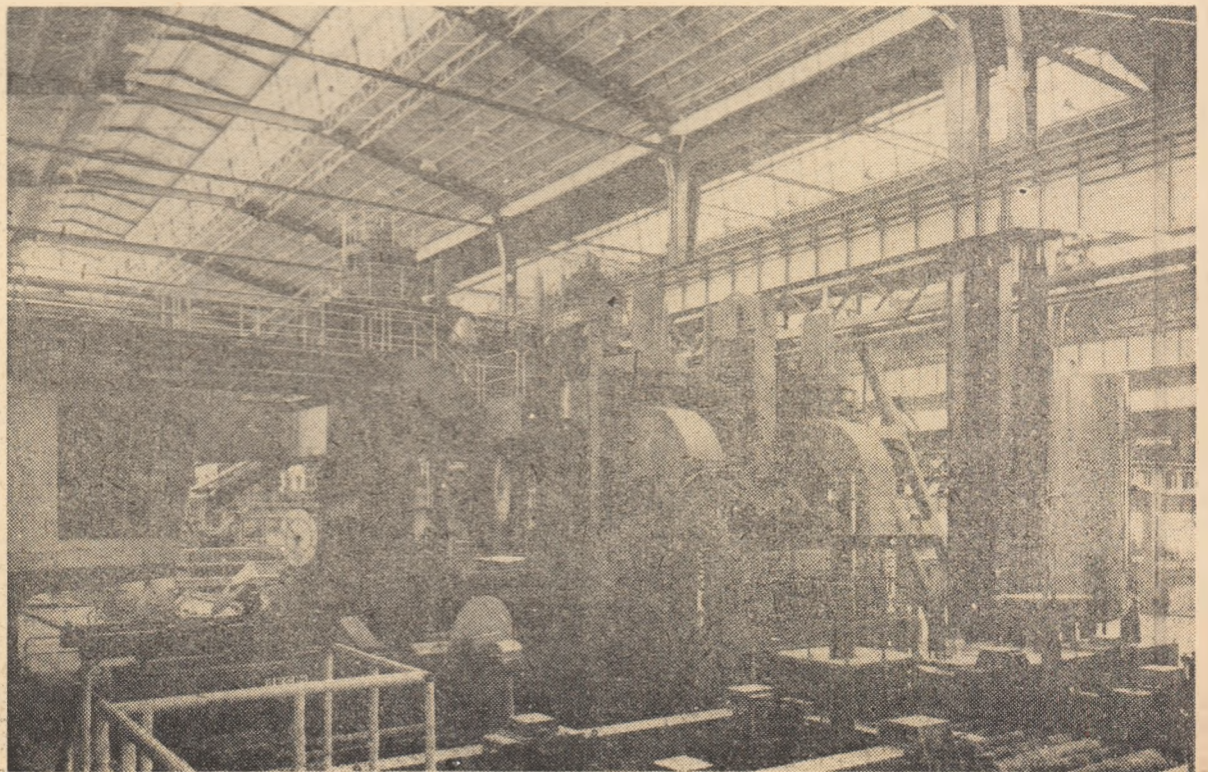
Iată așadar, cum indulgența părinților a împiedicat apariția oricărui semn de autoexigență la fiica lor. Iar mai tirziu, impunerea mecanică a normelor morale, nu numai că nu a fixat în conștiința fetei aceste norme, dar au împins-o spre noi greșeli.

Acest exemplu este semnificativ și din alt motiv. Educatorul trebuie să fie mereu, exigent cu copilul încă de cînd acesta e mic (ținînd seama, bineînțeles de posibilitățile lui). Copilul să fie într-o permanentă confruntare cu sine însuși, astfel încît să-i devină vitală obișnuința de a se autocontrola și de a elimina tot ce nu este bun și împiedică mersul lui spre desăvîrșire. Eleva despre care vorbeam a fost pusă însă — după cum ea însăși mărturisește — brusc, în contact cu exigențele celor din jur. Neputîndu-le respecta și înțelege (pentru că veneau prea tirziu, după ce fusese obișnuită cu un regim lipsit de restricții) a căutat degrabă mijloace de „apărare” — nesinceritatea, izolarea.

Ceea ce mi se pare totodată esențial în autoeducație este cultivarea voinței și a răbdării tinărului. Fără voință degeaba dorești să te debarasezi de apucăturile rele sau să devii un „as” în domeniul matematicii. Fără răbdare și muncă sistematică nu te poți realiza în nici un domeniu. Pentru dezvoltarea acestor trăsături, educatorii pot întreprinde foarte multe. Le stau la dispoziție feburile jocuri, teme, însărcinări de un anumit gen etc., posibilitățile de a-i învăța pe tineri să întreprindă ei înșiși ceva pe această linie (bunăoară, să le indice exerciții care le pun sistematic la încercare voința, răbdarea etc.)

De cele mai multe ori idealul profesoral devine mobilul numărul unu al strădaniilor de autoperfecționare ale adolescentului. Idealul profesional reflectă dorința tinărului de a fi folositor societății, celor din jur, de a face ceva deosebit în viața ceea ce este profund moral și are darul de a declanșa toate resorturile care duc la formarea celor mai alese calități. Ca urmare, nu este cazul să ne alarmăm dacă cei pe care îi educăm fac eforturi de a-și cultiva calitățile în funcție de perspectivele profesionale pe care le urmăresc. Dimpotrivă, vom folosi idealul profesional ca stimulent al eforturilor pentru dezvoltarea armonioasă și multilaterală a personalității.

Conf. univ. Steliana NĂSTĂSESCU

COMBINATUL SIDERUGIC GALAȚI

ȘCOLI CENTENARE

LICEUL „GEORGE BACOVIA” DIN BACĂU

În urma unei hotărâri a Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice, la Bacău se înființează un gimnaziu, ale cărui cursuri se deschid oficial în ziua de 1 decembrie 1867.

Începutul gimnaziului este din cale afară de modest: o singură sală de clasă, într-o casă particulară luată cu chirie, o catedră, o tablă cu trei picioare, un scaun și... 14 elevi. Primii lui doi profesori, aleși printr-un concurs ținut la Iași, au fost: Neculai Corivan (la matematică, fizică, franceză, desen, caligrafie) și Ion Chiru (la religie, română, latină), sub direcția învățătorului Ștefan Constandache, care ulterior obține și el calificarea de profesor.

Gimnaziul își câștigă încă de la început un frumos prestigiu, iar marea afuență a elevilor necesită construirea unui local propriu, încăpător, care de altfel se și ridică în toamna anului 1891.

După 30 de ani de activitate, răstimp în care a dat 1562 de absolvenți, gimnaziul din Bacău se transformă în liceu.

Printre figurile luminoase de profesori care au funcționat la această școală, aureolind-o cu numele lor, se numără: criticul și istoricul literar de mare prestigiu, Garabet Ibrăileanu (1871—1936), care a predat aici româna între anii 1899—1900, povestitorul D.D. Pătrășcanu (1872—1937), titular al catedrei de istorie între anii 1898—1900 și 1901—1907, istoricul și arheologul Vasile Pirvan (1882—1927) la cursul de latină, între 1905—1907, care însă era reprezentat printr-un suplinitor, deoarece în perioada respectivă se afla la studii în străinătate; și lista ar mai putea fi continuată.

Pentru ca să ne dăm seama de prestigiul și aportul însemnat adus culturii noastre de liceul din Bacău, e de ajuns să arătăm că numai între cele două războaie mondiale liceul a fost frecventat de peste 15.000 de elevi, veniți la învățătură din județele: Vaslui, Tecuci, Putna, Olt, Roman, Covurlui, Tulcea, Botoșani, Teleorman, Vilcea etc.

Ideile înaintate, lupta pentru progres și pentru mai bine — iată ce-a animat întotdeauna, de-a lungul anilor, pe elevii și profesorii liceului băcăuan. În 1907, de pildă, ei sprijină marea răscoală a țăranilor; au deasemenea legături cu ceroul socialist „România Muncitoare”, iar în 1904 înființează o „Societate de gimnastică”. Sub egida liceului se editează revistele: „Încercări” (1925) și „Frământări” (1938), ultima cu un titlu elocvent pentru perioada deosebit de zbuciumată care a premers celui de al doilea război mondial.

Printre absolvenții acestui liceu aflați în viață, se numără: prof. Gh. Cartianu, membru corespondent al Academiei, Eduard Mezincescu, ambasadorul țării noastre în Suedia și Norvegia, ing. Aurel Groapă, ministru adjunct al chimiei, scriitorul Paul Anghel, conf. univ. Al. Piru, critic și istoric literar, etc.

La aniversarea unui secol de existență, Liceul „George Bacovia”, cum se numește astăzi, împletește vechile sale tradiții cu un învățământ nou și modern, așezat pe temeinice baze științifice.

Cei 46 de profesori cîți funcționează aici în prezent adăugîndu-se celor peste 400 de cadre didactice cite a numărat această școală în decurs de 100 de ani, duc mai departe făclia aprinsă de înaintași.

V. FIROIU

LICEUL „VASILE ALECSANDRI” DIN GALAȚI

De la școala modestă care s-a deschis în ziua de 26 noiembrie 1867 și pînă la liceul modern din zilele noastre e un drum lung, anevoios și întortochiat, dar totodată plin de izbînzi.

Aniversările îndeamnă întotdeauna la reculegere, la bilanțuri în care cifrele capătă dintr-odată grai și profunde semnificații. Bilanțul liceului gălățean, pe 100 de ani de existență, e un bilanț bogat în realizări.

După un început modest, gimnaziul din Galați va deveni unul din factorii importanți de cultură ai acestui oraș. În primii ani a avut doar trei profesori: Ion Cetățeanu, absolvent al Școlii pedagogice din Viena, care a predat aici istoria, geografia, româna și latina, îndeplinind totodată, timp de 23 de ani, și funcția de director; G. Gimbășeanu, la științele fizico-naturale și religie; N.C. Sabin la matematică, franceză și caligrafie.

După 20 de ani gimnaziul se transformă în liceu, iar la 23 aprilie 1890 se mută într-un local nou, primind (din 16 octombrie 1892), la cererea insistență a autorităților gălățene, numele de „Vasile Alecsandri”.

Printre profesorii de mare prestigiu ai acestui liceu, care își înscriu numele pe frontispiciul de aur al culturii noastre, amintim pe: Gh. Adamescu (la română, latină și drept, între anii 1891—1894), autor al unor studii ca: „Poezia populară a românilor” (1893) și „Contribuțiunea la bibliografia românească” în trei volume (1921—1928), coautor al „Dicționarului enciclopedic ilustrat” editat de I.A. Candrea; istoricul și filologul Gh. Bogdan-Duică, la limba latină, devenit mai apoi profesor universitar la Cluj, care deși n-a stat la această școală decît citeva luni (din 21 aprilie 1897 pînă la 1 sept. 1897), bogata sa erudiție a lăsat urme adînci în viața liceului; Al. Muncitide la catedra de matematică (1 sept. 1896—1 sept. 1904), autor al unor manuale de algebră foarte apreciate în acea vreme, îndeosebi pentru claritatea expunerii. Acestora li se mai adaugă: matematicianul Gh. Țițeica, acad. Iorgu Iorgan, și istoricul Gh. Ștefan, membru corespondent al Academiei. Tot la această școală predă franceza (între 1 sept. 1928—1 sept. 1931) scriitorul Anton Holban, care ocupă un loc de cinste în proza noastră realistă. Cartea sa „Parada dascălilor” (1932) cuprinde întîmplări și personaje luate din viața acestui liceu, după cum tot aici au fost concepute și alte lucrări ale sale: „Romanul lui Mirel” (1929) și „O moarte care nu dovedește nimic” (1921).

Dintre elevii liceului unii au ajuns oameni de mare valoare pentru istoria și cultura noastră. Cine n-a auzit, de pildă, de generalul Eremia Grigorescu, eminentul conducător de oști de pe cîmpia Mărășeștilor și a Oituzului, care și-a jertfit viața pentru reîntregirea neamului?! (El a fost elev al gimnaziului gălățean între 1874—1878). De Camil Ressu, care a studiat aici între anii 1890—1897, pictorul a cărui artă combativă redă, în plenitudinea ei, tăria morală a țăranului român, ca în tablourile: „Cosași odihnindu-se”, „Mocanii”, „Odihnă pe cîmp” etc?! De compozitorul Dimitrie Cuclin, absolvent din promoția 1893, autor de simfonii și cvartete de coarte, laureat al Premiului de Stat?! De matematicianul Constantin N. Drîmbă, membru corespondent al Academiei, sau de prof. univ. dr. docent Călin Popovici?!

Rod al căutărilor înfrigate, al dorinței de afirmare și de răspîndire în rîndul cititorilor a unor idei generoase, la Liceul „Vasile Alecsandri” se editează citeva publicații: „Revista matematică din Galați” (1923), „Licăriri” (primul număr la 15 oct. 1921), „Luminișuri” (din octombrie 1922 pînă în 1924), continuate apoi cu „Miorița” (1924), care le asimilează pe celelalte. „Miorița” era o revistă de atitudine împotriva decadenței în artă și reunea în coloanele ei scriitori din toate colțurile țării, între care G. Tutoveanu, Zaharia Stancu, Sandu Teleajen și alții. Un loc important în istoria vieții culturale a acestui oraș îl ocupă și revista „Orizonturi”, organ al „Asociației profesorilor secundari din Galați”, apărută între anii 1938—1942.

După Eliberare, liceul gălățean se dezvoltă impetuos, atît în ce privește edificiul și utilizarea lui, cît și în ce privește numărul elevilor și cadrelor didactice. Pentru exemplificare, apelăm la statistică: în perioada 1945—1954, liceul a dat 1289 absolvenți; în următorii 10 ani (1954—64) numărul lor s-a dublat (2516); pentru ca numai în anul școlar care a trecut, numărul elevilor să ajungă la 1550, cu 39 săli de clasă (la zi și seral), cu 69 de profesori, din care majoritatea sînt tineri.

Liceul dispune de o bibliotecă cu 10.500 volume, de ateliere și laboratoare moderne, în care cunoștințele teoretice sînt verificate în practică.

La aniversarea unui secol de existență, liceul din noua cetate siderurgică de pe malul bătrînului Danubiu este mai tînăr ca niciodată.

Dim. RACHICI

LICEUL „GEORGE BACOVIA” DIN BACĂU

DE LA VORBĂ URITĂ LA FAPTĂ URITĂ...

Treceam într-un luminos amurg de toamnă pe șoseaua asfaltată din comuna Bolintinul din Deal, raionul Titu. La km. 17, în fața celor trei blocuri din această comună, trei băieți între 12 și 13 ani se înverșunau împotriva unui ghemotoc de cîrpă care — în mintea lor — reprezenta desigur instrumentul ce le va deschide drumul în echipa națională de fotbal. Picioarele sprintene loveau

„balonul“ de... cîrpă, probabil după toate regulile „celor 11“.

Mi-a făcut plăcere cînd i-am văzut și m-am apropiat de ei. Dar ce deziluzie: în acest armonios ansamblu de mișcări, în care viața

sănătoasă pulsa tumultuos, gurile proaspete de copii, gurile care spun: „mamă“, și „pline“, și „to-varășe profesor“, revărsau un torent de cuvinte triviale, atît de triviale, încît, cu toată adierea călduță a serii, m-a cuprins un fior rece.

Un cooperator agricol, trecător ca și mine, surprins și el de cele ce auzea, i-a apostrofat: „Nu vă e rușine? Așa vă învață la școală?“

Ce a urmat, poate nu bănușiți: cei trei jucători i-au servit cu atîta dexteritate un torent de injurii, încît, „imprudentul“ trecător a fost silit să iuțească pasul. Cu capul în jos m-am depărtat și eu. Cu capul în jos și inima strînsă!

Nu, desigur nu-i învață „așa“ la școală. Nu, desigur nu-i învață „așa“ mamele acasă. Atunci?

Părinții răspund: învață unii de la alții. Dar acești „alții“ de la cine au învățat? Pe cine aud ei vorbind astfel? Eu cred totuși că modelele de acest gen le iau copiii în primul rînd din mediul extern școlii. Pentru că mai sînt părinți și diverși cetățeni care le oferă prilej de a auzi vorbe urite. Și dacă prilejurile acestea sînt foarte dese, urechea copilului se obișnuiește cu un anumit gen de exprimare. Iar odată cu urechea și gura...

Dar ceea ce e mai trist este că de la vorba urită la fapta urită nu e decît un pas!

I. PROTOPOESCU
Bolintinul din Vale

cum sînt categoriile de: condiție, cauzalitate, general-particular-individual, esență și fenomen, posibilitate și realitate, absolut-relativ etc. Or, elevii operează cu aceste

categorii la celelalte obiecte și chiar în viața de toate zilele. De aceea, ei au „în cap“, în conștiință accepțiunea lor, așa încît cursului de filozofie nu i-ar mai rămîne decît să conștientizeze ceea ce elevii deja posedă.

De asemenea, categorii cum sînt: conținut și formă, concret-abstract sistem și structură etc. care le sînt prezentate la alte obiecte, se cer abordate și din punct de vedere filozofic.

Pe lîngă problemele dezbătute în curs, ar fi necesar să-și găsească locul și problema determinismului în general, a determinismului social în special. Pentru tineretul care se integrează în viață, această categorie prezintă un mare interes împreună cu celelalte categorii prin care se manifestă: necesitate-libertate, spontan și conștient, scop și ideal etc. Categoriile legate de finalitate, de scop și ideal, care exprimă o legitate a cunoașterii și transformării practice a realității de către om, au un rol deosebit în viața tineretului.

Se impune ca, alături de conștiința socială, să se studieze și conștiința individuală, problemele eului în sens filozofic. Gradul de receptivitate față de curs ar crește dacă am vorbi elevilor despre categoria conștiință de sine privită de pe poziții materialist-științifice.

În prezent rămîn în afara cursului studiul formelor istorice de comunitate umană și de familie. Or, așa cum se studiază relațiile economice, politice, juridice, naționale, ideologice, etc. tot așa se cer studiate și relațiile de familie. Totodată integrarea în viață a tinerilor, face necesar ca pe lîngă studiul problemelor culturii să li se dea și noțiunea de civilizație și progres social, ca fenomene sociale complexe. Forța de influență a cursului ar crește prin includerea problemelor de antropologie filozofică, legate de formarea individu-

lui și personalității în socialism și comunism. În plus, în viața și activitatea lor elevii întîlnesc foarte des fenomenul social al tradiției. Ei vor să știe care este rolul și forța tradiției în mișcarea și dezvoltarea socială, dublul caracter al acesteia în raport cu inovația, cu idealul etc. Pentru introducerea acestor probleme fără a supraîncărca manualul cred că o soluție ar fi comprimarea, condensarea cunoștințelor, în cazul nostru, renunțarea într-o și mai mare măsură la principiul istorismului (încărcat cu date și fapte) și înlocuirea lui cu principiul logic. Am în vedere în primul rînd lecțiile de istorie a filozofiei — un adevărat microcurs universitar. Tratatul acestor cunoștințe pe probleme, ne-ar da posibilitatea unor generalizări și mai ample, ar evita repetarea. (Așa de pildă, începuturile materialismului naturalist și curentului materialist al naturalistilor care se reia de mai multe ori ar putea fi tratat într-un singur loc și integral).

E cunoscut interesul tineretului pentru problemele sociale și morale. De aceea socotesc absolut necesară introducerea în ultima clasă de liceu a unui curs de sociologie și etică marxistă. Ceea ce există în pre-

zent este mult prea puțin. Iar pentru dezvoltarea mai largă a problemelor filozofice și orientarea mai precisă, „la zi“, a tineretului în contextul lor actual și în cel din trecut, socotesc necesară o publicație filozofică lunară pentru elevi și studenți (care ar putea servi și profesorilor de liceu și cursanților din învățămîntul ideologic, cercurilor largi de cititori). Văd această revistă de filozofie, sociologie și etică, redactată în genul și la nivelul „Magazinului istoric“ urmîrind să facă cunoscută actuala gîndire filozofică românească și universală, să răspundă la întrebările filozofice, sociologice și etice generale, să facă cunoscute orientări, tendințe și curente de idei din decursul vremilor cu toate sinuozițiile lor, cu drumurile lor uneori întorto-chiate, contradictorii, pline de eroare și adevăr, de căutări și descoperiri. O revistă care să prezinte critic, de pe poziții materialiste, întreaga istorie a gîndirii filozofice, portretul și viața pasionată a filozofilor, gîndirea lor.

Nu trebuie uitat că revoluția tehnico-științifică contemporană cere o gîndire cu un înalt grad de generalizare și abstractizare. În formarea unei astfel de gîndiri teoretice un rol încontestabil îl are studiul filozofiei, sociologiei și eticii.

Prof. Valdemar D. POPA
Liceul „Matei Basarab“ București

PREGĂTIREA FILOZOFICĂ ÎN ȘCOALĂ

Am citit cu interes articolul „Pregătirea filozofică în școală“, apărut în nr. 8 al revistei „Colocvii“. Publicarea opiniilor privind pregătirea filozofică a elevilor este, desigur, bine venită. Formarea concepției înaintate, moderne, despre lume și viață este o problemă foarte importantă a educației tineretului, care interesează deopotrivă și în cel mai înalt grad școala, familia și societatea.

Se știe că în liceu, pregătirea filozofică se realizează în cadrul orelor destinate acestui obiect de învățămînt și care se predau relativ în două trimestre. Se pune însă întrebarea: asigură oare programa — așa cum e alcătuită ea — pregătirea generală filozofică a elevilor noștri?

În momentul de față, lecțiile de filozofie din școală pun accent mai ales pe caracterizarea ideologică a unui sau altuia dintre curente, a unor filozofi, fără să dezvăluie în-deajuns esența și problematica gîndirii lor. Din aceste considerente apreciez că predarea filozofiei în liceu ar putea fi mai mult structurată în jurul problemelor direct legate de viața și existența omului, care sînt de secole mobilul celor mai dramatice din frămîntările și preocupările lui — și care, precum se știe, au căpătat în decursul vremilor explicațiile cele mai diverse. Ce este lumea înconjurătoare? Care este originea ei? Ce este omul și care este locul lui în lume? În ce raport se găsesc gîndirea, conștiin-

ța față de lumea înconjurătoare? Poate fi cunoscută lumea înconjurătoare? Cum cunoaștem și cît cunoaștem din existența ei? Ce este adevărul? — iată doar cîteva

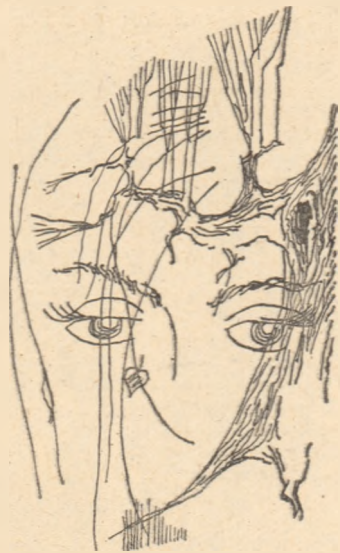
din aceste probleme, al căror răspuns, din cite am constat, îl caută adeseori cu ardoare și tineretul. Istoria filozofiei ar trebui prezentată — credem — ca o luptă pasionată în căutarea răspunsurilor la asemenea întrebări.

Din cauză că vechiul manual de filozofie era voluminos și inaccesibil — de fapt, un rezumat al unui curs universitar — treptat s-a renunțat la explicarea mai multor categorii filozofice — în special a celor considerate mai puțin accesibile elevilor. Printre acestea au „căzut“ sau au fost neglijate unele foarte necesare și importante

ÎN LECȚIILE DE FILOZOFIE, MARI RESURSE EDUCATIVE

...rește nu este lipsită de importanță practică o discuție despre ceea ce ar trebui să învețe în școală, ce ar trebui să se lizeze prin cursul de filozofie. Activitatea la catedră m-a pus deseori în contact cu vocabularul un sărac, cu gândirea cam grea, parcă înțelenită a unor elevi. Evident că le lipsesc anumite convingeri și de aceea nu reușesc să interpreteze corect o seamă de fenomene. În ceea ce spun unii din abundență formulele șablonarde, sub care transpare lipsa de înțelegere a unor fenomene. Am observat apoi, la alții, o destul de stăpânire multumire de sine, o mulțumire cu puțin, cu un nivel mediu de pregătire, lucru ce grăiește de o slabă eficacitate mobilizatoare a lecțiilor unor profesori, o educație insuficientă. După părerea mea, lecțiile de filozofie ar putea să câștige foarte multe din aceste surori. Ele pot să îmbogățească vocabularul elevului, să-i exercite abilitățile de vorbire, de exprimare nuanțată, ca să nu mai vorbim de aportul mare al orelor de filozofie în sporirea cunoștințelor culturale generale. În același timp, lecțiile din cadrul acestei discipline — dacă sînt predate cu căldură — pot constitui un prilej plăcut de exersare a judecății, a raționamentului, de a da gândirii elevului o anumită elasticitate. Pregătirea pentru viață a tînarului câștigă din lecțiile de filozofie, căci ele îl ajută să cunoască mai bine lumea și să înțeleagă rosturile societății și propriul rol în viața acesteia. Este deosebit de importante fiind potențele educative și formative ale filozofiei, mulți con-

sideră necesară sporirea numărului de ore în care se predă la liceu. Mi se pare cu deplin temei: Să nu uităm că problemele de filozofie nu sînt tocmai ușoare, că studiul ei pune pe elev în contact cu un material abstract a cărui asimilare necesită

un anumit exercițiu. De asemenea, să nu se uite că pentru o parte din tineri, cunoștințele ce se predau în cadrul acestei discipline sînt absolut noi, că mediul familial nu le-a dat o pregătire prealabilă pentru o astfel de „gimnastică” a minții.

Prof. Daniela NAGY București

punsuri complete și sigure la nivelul pregătirii reale de care-ți dai seama ca pedagog.

Iată pe elevul V.I. cl. IV. a. La examinarea a luat nota opt. Mi-am dat seama că nu e mulțumit, că are un sentiment de frustrație, fiind conștient de cit a învățat. Văzîndu-l trist, în recreație l-am întrebat:

Pentru ce ești trist?

Otînd din greu, mi-a răspuns că nu va primi patinele promise.

— De ce?

— Mămica mi-a spus că dacă nu iau 10 sau 9 nu voi mai primi darurile de la Moș Gerilă.

Este o greșală de neiertat să turburăm viața unor copii cuminți și harnici cu pretențiile noastre exagerate.

Inv. Martin GĂL Deva

RESPECTUL PENTRU CARTE

Știm cu toții cit de mare este bucuria elevilor la primirea manualelor școlare. Acest moment psihologic este extrem de important și poate fi folosit de către părinți pentru a cultiva interesul copiilor față de cărți și celelalte obiecte școlare. Dar nu numai acest moment trebuie folosit; permanent educatorii au datoria să le inspire celor mici respectul pentru cărți, învățîndu-i să le păstreze în ordine, să le îngrijească — să le țină învelite, să nu le îndoiască filele sau, și mai rău, să le rupă.

Este de dorit să-i învățăm cum să-și învelească manualele. Mai întîi să le arătăm noi cum să proce-

Un rol important în păstrarea manualelor îl are locul de muncă al copilului. Părinții trebuie să stabilească precis camera și masa de lucru a acestuia, cu sublinierea respectării ordinii și curățeniei. Dintr-o anchetă făcută în rîndul a 120 de părinți, se constată însă că numai 64% din elevi, acasă, își au fixat locul de muncă. Ceilalți 36% lucrează pe unde apucă: la biroul tatălui, pe masa din sufragerie ori din bucătărie, sau la altă masă ce are diferite utilizări — așadar, în locuri nepotrivite. Aceasta poate duce la nerespectarea unui program precis de activitate, la întârzieri în realizarea temelor pe motiv că masa a avut altă întrebuințare, la păstrarea cărților în condiții nesatisfăcătoare de curățenie etc.

Profesorii și învățătorii recomandă pe bună dreptate ca fiecare elev să aibă o bibliotecă personală. În ea copilul va așeza cu grijă cărțile recomandate de școală, manualele, diplomele de onoare, extemporalele, colecțiile de reviste și ziare etc. Ca posesor al unei asemenea biblioteci, elevul devine mai atent cu cărțile, se preocupă de păstrarea lor, le îndrăgește din ce în ce mai mult.

O altă anchetă efectuată în rîndul părinților ne demonstrează că preocuparea de a cultiva respectul

DE CE ESTE NERVOS COPILUL?

numeroase sînt cauzele care provoacă nervozitatea copiilor: diferitele maladii și, în general, un sistem nervos slab, climatul familial, viața dezorganizată din familie, interdicțiile de tot felul, rost și mai ales fără rost etc. Dacă voi opri însă asupra unei cauze frecvente, întâlnite și la familiile închegate, cu un climat al educativ sănătos. În activitatea mea pedagogică de aproape un deceniu la clasele I—IV, mi-a fost dat să aud părinți plîngîndu-mi-se de copiii lor că dorm

trezesc oboșiți și iritați în fiecare dimineață. În această stare de oboseală și de tensiune nici pregătirea lecțiilor acasă nu se face cu folosul dorit și nici prezența elevului la clasă nu e activă. Cercetînd mai îndeaproape situația acestor copii, am putut constata că în majoritatea cazurilor mă găseam în fața unor cerințe prea mari a părinților față de posibilitățile reale ale odraslelor lor. Părinții ar dori — și dorința e legitimă pînă la un anumit punct — ca acestea să le aducă numai note mari. În vederea obținerii unor note mari însă, părinții și de regulă mama — nu folosesc cele mai bune mijloace. Cicăleala, amenințarea, pedepse de tot felul, interdicțiile de la joacă și uneori bătaia, sînt folosite pentru a susține orgoliul lor de părinți. Copilul, astfel „dădăcit”, trăiește o stare de frică și de continuă tensiune care duc la scăderea capacității de muncă și creează și diferite complexe psihice. Cînd sînt interogați, la clasă devin palizi, respiră greu, se bîlbîie, transpiră, se precipită sau se pierd, handicapați de ideea că nu pot da răspunsul pe măsura notei dorite de părinți. De cele mai multe ori, această cauză de copii nu poate da răs-

deze, apoi să-i punem să execute ei singuri operația sub supravegherea noastră și în cele din urmă, să-i lăsăm să lucreze independent și doar la sfîrșit să verificăm dacă au lucrat bine. Pe elevii mai mari este de ajuns doar dacă îi controlăm, deoarece presupunem că ei au învățat de mult tehnica învelirii manualelor școlare. Poate n-ar fi lipsit de interes să li se explice elevilor, la nivelul înțelegerii lor, cum se alcătuesc manualele, procesul tehnologic de tipărire a cărților, ce muncă și ce răspunderi închid între filele lor, ce valoare au. Aceste explicații vor contribui la formarea unei atitudini pline de grijă și respect față de cărți.

În formarea atitudinii corespunzătoare față de manualele școlare, este important și controlul asupra felului cum sînt ele întreținute. Controlul poate fi făcut la 2—3 zile și chiar la o săptămîină. El trebuie făcut și la elevii de vîrstă școlară mare, bineînțeles nu așa des cum se realizează la cei mici. Verificarea aceasta se poate efectua chiar și în timpul activității elevului; intervenind discret, fără a-l distra pe copil de la activitate.

și grija pentru carte este invers proporțională cu vîrsta copiilor: părinții cu copii în primele clase manifestă un deosebit interes în formarea acestor deprinderi; dar, pe măsură ce elevii ajung în clasele mari, părinții consideră că aceste deprinderi sînt consolidate și nu mai este nevoie ca ei să intervină. Totuși, este recomandat ca educatorii să țină mereu trează atenția și grija elevului pentru carte, indiferent de vîrsta lui.

Anastasia ISTRATE Iași

...știți, că au visuri urite. ...esc în toiul nopții speriați sau ...g că mai au lecții nepregătite. ...ă un somn agitat, copiii m

Am primit prin poștă următoarea scrisoare:

„Tovarășe profesor,

V-am promis să vă scriu după examene și, iată, îmi respect promisiunea. Vă interesează, desigur, mai întâi rezultatele. Am luat toate examenele, dar — îmi vine greu să vă spun — la două am obținut note sub șapte. Sper însă că în sesiunea următoare să nu vă maidezamăgesc.

Mi-ați cerut să vă comunic care este purtarea mea. N-ar fi fost mai nimerit, tovarășe profesor, să cereți aceste informații celor din jurul meu? Ar fi mai obiective. În orice caz, până acum, nimeni nu-mi poate reproșa nimic. Dimpotrivă. Mi s-a încredințat sarcina de responsabil de grupă și, din cit îmi pot da seama, toți sînt mulțumiți de felul cum o duc la îndeplinire.

Despre viitor ce pot să spun? Cred că am făcut primul pas, pasul hotărîtor, pe drumul realizării visului meu, acela de a deveni inginer. Vreau să învăț cu stăruință, să îndreptătesc încrederea celor care m-au ajutat să ajung aici.

Intr-una din zile m-am întilnit, întimplător, prin oraș cu tata. E același om rece, distant, egoist din totdeauna. Îmi pare rău că trebuie să vorbesc astfel de tatăl meu, dar acesta este adevărul. S-a arătat nemulțumit că îmi continui studiile, în loc să fi fost lăsat „în familie”, ca să fi muncit undeva să aduc un venit pentru el și soția lui, mama vitregă. Vă puteți da seama cit îl interesez, dacă pînă acum n-a căutat să afe nimic de soarta mea. Nu știa că am reușit la facultate. Cînd a aflat, în loc să se bucure ca orice părinte, a strîmbat a nemulțumire.

Luna trecută am trăit un moment greu de redat: reîntilnirea cu mama bună după nu mai puțin de 16 ani. E o femeie simplă, modestă. Lucrează ca femeie de serviciu chiar aici, la Universitate: mă privea cu niște ochi curioși, și, în același timp, era parcă puțin speriată. Discuția a fost oarecum oficială și simțeam cit fi e de jenă, poate rușine să mă trateze ca pe fiul ei. Poate și amintirea trecutului și părerea de rău că nu mi-a fost cu adevărat mamă. Mi-a spus printre lacrimi că soțul ei lucrează ca muncitor la o întreprindere de aici, din Cluj. Prieteni? În primul rînd, printre colegi.

Dar mi se pare, tovarășe profesor, că m-am cam lungit cu scrisoarea mea. De fapt, n-am făcut decît să răspund la întrebările pe care mi le-ați pus și nici nu știu dacă răspunsurile mele sînt cele pe care le așteptați. Am simțit nevoia, ca și în trecut, să-mi descarc sufletul. Dacă aveți timp, răspundeți-mi. Știți ce reprezintă pentru mine scrisorile dumneavoastră —

Cu respect,

E. Daniel
student”.

În plic găsesc și o fotografie. Privesc cu atenție. Văd un tînăr blond, cu ochii albaștri și o figură senină de copil încă. E Daniel, fostul meu elev, azi student în anul al doilea al unui institut de învățămînt superior din Cluj... Mi-aduc bine aminte ziua cînd a pășit pe poarta

DESTĂINUIRI

institului de reeducare, unde fusese internat în urma unei hotărîri judecătorești. Era un băietan slăbuț și speriat. Nu împlinise încă zece ani. Viața lui fusese pînă atunci un șir neîntreput de suferințe. Pe mamă-sa bună o văzuse pînă pe la patru ani. Intr-o zi, a dispărut de acasă. Nu s-a mai întors. În locul ei tata a adus o altă mamă, o femeie neînțelegătoare, care-l ținea flămînd și dezbrăcat, în frig. La 7 ani, mama vitregă îl unilea spunîndu-i că mîncîncă de pomană, că de acum trebuie să se descurce singur. De pe atunci începuse să se discute tot mai des în „familie” despre trimiterea lui într-o „școală de corecție”.

Se simțea un străin în casa tatălui său, alungat de toți, neajutat. Pleca de acasă, uneori zile întregi, și hoinărea. Ceea ce era inevitabil, s-a întîmplat: în vara anului 1959, a fost reținut de miliție și trimis pentru vagabondaj și unele fapte infracționale mărunte în fața instanței. La cererea insistență, și nejustificată a părinților, instanța a hotărît internarea într-un institut de reeducare pentru minori.

Daniel a intrat pe poarta institutului de reeducare cu strîngere de inimă. Nu putea de ce-l așteaptă. Liniștit, tăcut și rușinat, n-a putut fi atras de grupul celor cu pumnii puternici, și răzburarea acestora n-a întîrziat să se facă simțită. A fost bătut în câteva rînduri în dormitor, după ora stingerii, dar n-a spus nimănu. Din demnitate sau poate fiindcă se temea de răzburarea lor? Greu de spus. Arămas același copil potolit, ascultător. Era atent la lecții. Curînd (intrase într-a șasea), s-a impus în fața colegilor prin rezultatele bune pe care le obținea la învățătura și prin spiritul de colegialitate față de cei mai slabi la carte. Acum nici „bătăușii” cu reputație nu cutezau să-l mai sîcîie. Și astfel, la numai un an de la sosirea lui la institut, „copilul rău” de odinioară reușise să cîștige încrederea tuturor prin seriozitatea cu care își pregătea lecțiile, prin conduita lui exemplară. A fost numit responsabil de clasă și i s-au încredințat și alte sarcini. Caracterizările din această perioadă, aflate la dosarul personal, se întrec în aprecieri elogioase: „Este disciplinat și conștiincios, atent la orele de clasă. În întărirea disciplinei în rîndul colectivului, purtarea lui mi-a servit întotdeauna de bun exemplu (1960)”. „Îi ajută pe cei mai slabi în mod colegial: are preferințe pentru științele exacte (1961)”.

Peste doi ani, a absolvit școala generală. Ar fi vrut să urmeze liceul, dar nu întrezărea nici o posibilitate. Era tare necăjit. Tatăl nici nu se gîndea să-l ceară acasă, cum făcuseră părinții altor copii, și să-l dea la școală, mai departe. De altfel, în tot acest timp, nu venise niciodată să-l vadă. Cînd și cînd, Daniel primea de la el cite o scrisoare, ca răspuns la scrisorile pe care i le trimetea. Acum, urma să plece împreună cu alți absolvenți ai școlii

generale la un institut cu profil de școală profesională, unde putea obține calificarea într-o meserie oarecare. Pînă la urmă, lucrurile au luat o altă întorsătură. Pentru Daniel, neașteptată.

Intr-o seară, puțin înainte de stingere, a venit la el în dormitor educatoarea de serviciu din ziua respectivă. (Se stabilise într-un consiliu al conducerii școlii să fie întrebare dacă nu vrea să se prezinte la concursul de admitere la liceu). Educatoarea s-a așezat pe marginea patului și i-a spus direct:

— Tu ce gînduri ai? Nu vrei să te pregătești?

— Pentru ce să mă pregătesc? a întrebare Daniel, nedumerit.

— Cum pentru ce? Pentru admitere. Doar ai terminat școala cu medie frumoasă, îți place cartea și ar fi păcat să renunți. Uite, Mogildea și Cociș se pregătesc pentru admitere în liceu. Tu de ce nu încerci?

A sărit în sus (De bucurie? De uimire?).

— Dar mie de ce nu mi s-a spus?

— Dacă n-ai cerut? Or fi crezut că nu mai vrei să urmezi. Dacă vrei să te înscrii, du-te mine la tovarășa directoare și spune-i, auzi!?

N-a mai avut răbdare să aștepte pînă a doua zi. Chiar în seara aceea, după stingere, a bătut la ușa directoarei adjuncete (care locuia în incinta institutului).

— Ce vrei!? Ce-i cu tine la ora asta? I-a întrebare aceasta crezînd că e vorba de cine știe ce pozna a copiilor.

— Tovarășă directoare, eu vreau să dau admitere la liceu, vreau să urmez mai departe... Bruce, directoarea s-a înseninat.

— Și pentru asta ai venit la mine la miezul nopții? Nu puteai să aștepți pînă mîine?... În sfîrșit, e bine că totuși ai venit. Acum du-te la culcare și de mîine să începi pregătirea.

Au reușit la admitere toți trei, dar liceul l-a absolvit numai el. Ceilalți au părăsit învățătura, unul prin clasa a IX-a, celălalt printr-a X-a. Locuiau într-o cameră pusă la dispoziția lor de institut, puteau pleca și intra în cursul zilei cînd voiau. Aveau deplină libertate. Cociș și Mogildea au înțeles greșit această libertate și astăzi cred că regretă ușurința cu care au primit învățătura.

Daniel a rămas în institut și după ce și-a luat bacalaureatul. Nu-l putea atrage nimic acasă la părinți, care, de altfel, nici nu se mai întresau de el. Știa că dacă voia să continue studiile, statul îi asigura condițiile materiale necesare. Cunoșcîndu-i-se comportarea și seriozitatea, pînă la data examenului de admitere la facultate, a fost încadrat ca educator în institutul unde, cu ani în urmă, el însuși fusese adus pentru reeducare... Ca educator urma să rămînă și în eventualitatea că n-ar fi reușit la examen. Dar nu s-a întîmplat așa și iată-l pe E. Daniel, de la care am primit scrisoarea mult așteptată, astăzi student. Drumul lui în viață, sinuos pînă la o anumită vîrstă, stă acum — ca rod al perseverenței — sub semnul incontestabil al certitudinii perspectivei. Am închis plicul și scrisoarea... Fostul meu elev nu mi-a înșelat încrederea.

Ion VLAICU

EXPOZIȚIA DE CARTE ȘCOLARĂ ȘI UNIVERSITARĂ

Expoziția de carte școlară și universitară organizată sub auspiciile Ministerului Învățămîntului la Palatul Pionierilor este o amplă retrospectivă a activității editoriale de la noi din țară și de peste hotare din ultimii ani, într-un sector a cărui însemnătate pentru viața științifică și culturală, pentru viitorul însuși al unei țări nu mai este necesar să fie demonstrată.

O mărturie a înaltei prețurii acordate acestei expoziții este vizita conducerii noastre de Partid și de Stat, în frunte cu secretarul general al C.C. al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dintre editurile românești participante la această expoziție ponderea a deținut-o, cum era și firesc, Editura didactică și pedagogică.

Cîteva cifre exprimă grăitor grija Partidului și Statului nostru pentru dezvoltarea școlii românești și pentru asigurarea condițiilor materiale desfășurării procesului instructiv-educativ corespunzător cerințelor etapei actuale. În 1967—68, numărul unităților din învățămîntul de cultură generală se ridică la 15.684, iar numărul elevilor care frecventează școala în acest an, la aproape 4.000.000. Dacă în 1960 producția editorială a Editurii didactice și pedagogice a fost de 614 titluri, cu un tiraj de 16.201.000 exemplare, în 1967 producția editorială s-a urcat la 1.037 titluri, într-un tiraj de 31.000.000 exemplare. Semnificative sînt și cifrele care indică numărul de manuale distribuite gratuit numai în anul școlar 1967-68: 692 de titluri, într-un tiraj de 27.000.000, cu o valoare care reprezintă 155.000.000 lei. În ce pri-

vește învățămîntul superior și universitar, în perioada 1960-67 s-au tipărit și litografiat peste 2.800 de cursuri și manuale. Pentru elevii care frecventează învățămîntul profesional și mediu de specialitate au fost editate în 1960 — 80 de titluri, într-un tiraj de 220.000 exemplare, iar în 1967 — 186 de titluri, într-un tiraj de 1.740.000 exemplare. În anul școlar 1967-68, numărul unităților școlare din rețeaua învățămîntului profesional și mediu de specialitate se ridică la 952, frecventate de 380.000 de elevi. Un rol important în dezvoltarea învățămîntului de toate gradele revine literaturii metodice și pedagogice. Însemnătatea ei în perfecționarea procesului instructiv-educativ rezultă și din confruntarea următoarelor cifre: dacă în 1960 au apărut numai 20 de titluri, într-un tiraj de 80.000 exemplare, în 1967 s-au editat 128 de titluri, într-un tiraj de 1.205.000 exemplare.

Expoziția de carte școlară și universitară a constituit un prilej de trecere în revistă a înfăptuirilor de pînă acum, precum și un loc de întîlnire (și confruntare) a cărții didactice și pedagogice românești (și indirect, a școlii românești) cu realizările pe acest tărîm din alte țări. Această întîlnire este totodată un excelent mijloc de a examina perspectivele dezvoltării școlii românești și editarea cărții școlare și universitare potrivit cu noua etapă de dezvoltare a României Socialiste.

„COLOCVII”

A. BERGE: DEFECTELE PĂRINȚILOR

Editura didactică și pedagogică, 1967

Ce l-a determinat pe doctorul André Berge să scrie o carte cu un subiect atât de „ingrat” o aflăm explicit către sfârșitul ei, deși pedagogul francez a avut grijă să sugereze pe parcurs motivele, pregătindu-și astfel cititorul adult să primească deschis adevărul: „Defectele părinților sînt de fapt părinți ai „defectelor” copiilor și prea adesea părinții înșiși se recunosc în vîrstarele lor ca fiind cu defecte” (pag. 121). Plecînd de la acest truism pedagogic, autorul pătrunde neîntîmîdat în „templul” autorității părintești, și nu cu intenția de a dărîma, ci de a clădi o autentică autoritate părintească, bizuîndu-se pe cunoașterea greșelilor și slăbiciunilor adulților, care se astring negativ nu numai în raporturile copiilor — educatori, dar și mai ales, în felul în care unii părinți înțeleg să-și întărească autoritatea. A Berge știe că și-a asumat o sarcină delicată. Este vorba mai întîi, cum spuneam, de faptul că riscă să supere destule susceptibilități ale vîrstnicilor, dar mai cu seamă de faptul că sînt prea mulți părinți care înclină să creadă că prin ea însăși calitatea de mamă sau de tată le atribuie implicit (și automat) și priceperea de a îndruma cu tact, cu răbdare și înțelegere copilul lor, în orice împrejurare a vieții acestuia. „Cheia” educării copilului și

implicit a cîștigării unei adevărate autorități părintești se află firește în mîna fiecărui părinte, desi nu cu toții își dau prea bine seama de aceasta și acuză fie „anturajul”, fie „natura” îndărătnică a propriului copil. Pedagogul francez nu neagă însemnătatea nici unuia dintre acești factori, însă precizează că în loc de a funcționa ca niște frîne ale influenței pozitive a mediului familial și școlar acestia pot fi aduși să concure la realizarea scopului final. Cartea este împărțită în două mari secțiuni. Prima, căreia autorul îi rezervă spațiul cel mai mare, ia în discuție ceea ce autorul numește „cele șapte defecte capitale”. Amintim cîteva, pentru capacitatea lor de a plasticiza realele metehne ale modului în care părinții înțeleg uneori să-și crească fiii și fiicele: incapacitatea de a iubi, teama permanentă, hiperprotecționismul, perfecționismul, spiritul posesiv, nervozitatea. Cea de a doua parte a cărții cuprinde „alte cîteva defecte”. Pentru a nu le nădărnici, amintim și dintre ele: slăbiciunea, „oportunistismul” părintesc, lipsa de consecvență, lipsa de respect, intervenționismul și neintervenționismul. Capitolele cele mai interesante, adevărate nuclele ale celor două secțiuni, în jurul cărora se grupează și celelalte, sînt perfecționismul (din pri-

ma grupă de defecte) și intervenționismul și neintervenționismul (aparținînd celeilalte grupe). Desprinderea acestor două defecte din context și așezarea față în față este revelatoare pentru cititorul matur. Descoperim, cu surprîndere, că ele se întregesc unul pe celălalt, că este un circuit continuu de la unul spre altul. Sursa perfecționismului este scoasă la lumină fără menajamente: „Copiii altora sînt întotdeauna mai perfecți. Și de aceea fiecare părinte otrăvește viața propriilor lor copii încercînd să-i ridice la înălțime” (pag. 52). În ce privește intervenționismul, corolar firesc al perfecționismului, pedagogul André Berge nu se sfiește să-l divulge tot atât de categoric: „pe lângă faptul că intervenționistul se amestecă în toate, el mai intervine într-un mod nepotrivit” (pag. 105). Concluzia pedagogului francez, de fapt cuvintele cu care se încheie această carte plină de sugestii asupra artei educatoarei de a educa, este formulată cu aceeași precizie și cu același tact pedagogic față de părinți: „Deci să fim perfecționiști, e mai potrivit să încercăm să fim capabili de perfecționare. Să n-aveți nici o indoială: părinții și copiii se vor simți mult mai bine”.

MIHAI STOIAN: ANCHETĂ PRINTRE MINORI

Editura, tineretului, 1967

Premiza acestei cărți se află în scrierile anterioare — „Reporter în anchetă” — în cel puțin două dintre reportaje: „Rămîn părinții repetenți?” și „Divorțul — problemă a minorilor”. De astă dată, reporterul nu mai procedează prin însușirea unor cazuri mai mult sau mai puțin dramatice, ceea ce dădea cărții sale un caracter ușor mozaical, ci se fixează asupra a două dosare: „Contra-ancheta cazului 1319” și „Filmul unui film (cazul D)”. Între aceste două reportaje intercalează, ca un fel de respiro pentru cititor, o suită de dialoguri și monologuri. Dacă dialogurile fac lesne priză cu cititorul, monologurile — cîteva confesiuni în surdina, un fel de fizii remuscări de conștiință pentru ceea ce s-a întîmplat, par mai curînd un ceseu moral. Aici cititorul simte mai slab și la intervale mai rare pulsația vieții. Monologurile în discuție dau senzația de descîrnat, de uscat, de didacticism chiar. Dar, cum spuneam, aceste monologuri ocupă un spațiu redus, neglijabil aproape în culegerea de față. „Contra-ancheta cazului 1319” este un document turburător. Trei copii proveniți din familii dezorganizate fug (pentru a cita oară?) din institutul de reedu-

care unde fuseseră internați. Foarte aproape de institut, un accident curnă viața unuia dintre aceștia. Ancheta judiciară întreprinsă stabilește cu precizie împrejurările în care a avut loc accidentalul — nimeni nu poartă vreo vină. Dar reporterul vrea să cunoască direct faptele. Și atunci „reface” ancheta, pornind de la cauzele care au dus la internarea celor trei copii în acest institut. Punctul de plecare al contra-anchetei sale este, firese, familia. Pentru cititorul epocii noastre existența încă a unor asemenea familii este un anaerionism evident. Dezaconul lor cu etimologia morală și materială a societății noastre, cu mediul familial al imensei majorității a populației este șocant. Acesta a fost de altfel și unul dintre obiectivele urmărite de autor: să arate cum într-o asemenea ambianță de generoasă umanitate pot să apară aberații ale conduitei familiale. În același timp, reporterul îndreptînd reflectorul spre asemenea cazuri, a urmărit să declanșeze un puternic curent de opinie, în sensul dezavurării lor și al întăririi ace-

lor factori care constituie temelia vieții de familie. Mihai Stoian este un reporter cu o inteligență scormonitoare, care nu obosește și nu dezarmează în fața unor eventuale eșecuri. Lucrează cu eroii reportajelor sale ca un veritabil anchetaor, întocmește fișe, le confruntă între ele pentru a afla adevărul sau pentru a descoperi o nouă pistă care să-l ducă spre descoperirea lui. Acumulînd un uriaș material informativ — fișe — îl selectează, îl ordonează, fără să piardă vreodată firul direct. Reporterul stăpînește desăvîrșit arta fișării. Are chiar plăcerea „sursologiei” așa cum o are, prin analogie, un autentic istoric literar. Și, de fapt, procedul lui Mihai Stoian, în acest reportaj, are multe atingeri cu tehnica de lucru a istoricului literar. Cu toate acestea, cititorul nu are nicăieri și nici un senzația că materialul de viață îl copleșește pe reporter. Cartea de reportaje semnate de Mihai Stoian se înscrie între cele mai interesante apariții editoriale ale anului.

Nicolae SORIN

GALINA BĂDULESCU: DE BUNĂVOIE ȘI NESILIT DE NIMENI...

Editura tineretului, 1967

Poate că citind titlul, unii vor fi tentați să privească lucrarea ca un tratat arid, supraincercat cu reguli și sfaturi moralizatoare. Tînăra publicistă Galina Bădulescu ne-a făcut însă dovada alegerii unei formule ferice, reușind în cele 160 de pagini să dezbate, pe un ton cald, antrenant, cîteva din problemele stringente care sînt implicate de actual capital al intrării în viața socială — căsătoria. Deschizînd cartea cu un capitol despre familie, ca nucleu al societății, autoarea face unele considerații cu privire la istoricul familiei. Firește că într-o asemenea lucrare nu putea lipsi, între altele, un capitol dedicat dragostei și adolescenților, iar autoarea nu l-a putea întîlni, în spiritul cărții sale, decît „Vîrsta primului sărut”. E vîrsta la care „gîndurile capătă dimensiune, se întorc în noi, asemenea păsărilor, mai bogate, mai pline de sensuri. Descoperim și ne descoperim: atîm, cu fiecare zi, cu fiecare om care trece prin refina înțelegerii noastre, cite ceva care devine în noi gînd, faptă, principiu”. Paginile devin, pe măsură ce te parcurgem, ferestre larg deschise spre preocupările și sentimentele tinerilor. Îmbinînd păreri ale unor cercetători și pu-

blicisti, concluziile unor anchete, sau folosind chiar însemnări din jurnalele unor adolescente sau tineri, lucrarea capătă dimensiunile unei lumi complexe, cu o multime de întrebări și răspunsuri majore, specifice vîrstei. Se discută astfel despre prietenie și dragoste, despre adevăratul înțeles al frumuseții fizice și morale, despre criteriile ce stau la bază în alegerea viitorului soț etc. Cartea aceasta, care poate fi citită cu real profit de către tineri, se adresează în același timp și părinților care trebuie să-și cunoască copiii, să-i îndrume discret și la timpul potrivit. O dată cu timpul, adolescenții, tinerii vor deveni soți, iar părinții viitori socri. „Adevărul, spune autoarea, este că momentul cînd fiul sau fiica își semnează, pe certificatul de căsătorie, independența și noua calitate de soț și soție, părinții se descoperă intrați într-un nou sistem de relații de rudenie... Au, deodată, o noră sau un ginere, cumetri, ei înșiși devin socri”. Se întîmplă însă că unii părinți, cu toată grija pe care le-au pus-o copiilor, uită să devină socri, de fapt uită că trebuiau să devină socri cu cîteva ani înainte, chiar mult înainte de a se gîndi propriul lor copil

la căsătorie”. Urmează, inevitabil, primii pași în doi pentru tinerii soți. Unde rămîn părinții, care este rolul lor? Sînt abordate astfel și viu dezbătute și unele probleme mai prozaice care se ivesc după căsătorie — grijile și răspunderile casnice, orele mărunte, timpul liber, bugetul și... certurile, dar, din nou inevitabil, fericitele și plinele de răspundere clipe ale așteptării moștenitorilor. Autoarea nu are pretenția să expună răspunsuri-reefă, preferînd sugestia și aluzii discrete, comentarii susținute cu păreri ale soților sau candidaților la căsătorie, care își exprimă gîndurile, convingerile cu privire la viitorii tovarăși de viață, despre modul cum văd împărțirea răspunderilor sau dragostea pe care s-au așternut anii, despre independență și dependență în căsnicie etc. De neapuzat, întrebările, problemele ce se pot dezbate în legătură cu această temă și-au găsit în volumul Galinei Bădulescu un început și un contur. Merită să luăm acest început de dezbateri drept o invitație la coloquiul despre căsnicie, o invitație la meditație în fața acestor acte unice ale noastre — (ale părinților) și ale copiilor.

Gheorghe MARIN

MEMORIA DISCULUI

marilor figuri ale artei interpretative. În felul acesta, a apus pentru totdeauna epoca în care interpretările celor mai străluciți artiști dăinuiau doar în memoria ascultătorilor, generațiile următoare neputînd ști cu precizie în ce consta arta unor mari virtuozii ai instrumentului, ai vocii sau ai baghetei. O dată cu apariția și cu perfecționarea discului, s-a pus capăt acestor pierderi ireparabile pentru istoria artei muzicale. După ce în anii 1898-1899 marii cîntăreți ai vremii, Nellie Melba și Enrico Caruso, realizază imprimări destinate multiplicării prin discuri, toate personalitățile de seamă ale artei interpretative au fixat pentru contemporani, dar și pentru posteritate, principalele creații ale repertoriului lor, la început în condiții tehnice primitive, apoi din ce în ce mai perfecționate. Astăzi, casele de discuri de pretutindeni efectuează în mod sistematic înregistrări cu principalii soliști instrumentiști, cîntăreți și dirijori, pentru a asigura perenitatea realizărilor lor de frunte. În același timp, ele urmăresc să repună în circulație, în forma discului microsillon, înregistrările de altădată ale marilor artiști dispăruți. În felul acesta, operele de artă interpretativă au ajuns cu adevărat nemuritoare.

Toate aceste preocupări sînt reflectate și de discul românesc. Dintre marile noastre figuri de interpreti din trecut mai apropiat sau mai îndepărtat, pot fi ascultați pînă în prezent pe discuri: George Enescu în tripla calitate de violonist, de pianist și de dirijor, pianistul Dinu Lipatti, dirijorul George Georgescu, cîntăreții: George Foleacu, Florica Cristoforeanu, Traian Grozdevescu, George Niculescu-Bosu, soliștii de muzică populară: Gri-goraș Dînicu, Maria Tănase, Ion Luca Bădăleanu. Alți mari interpreți din trecut vor mai apărea pe discuri și în perspectiva anilor viitori, pe măsura găsirii și a recondiționării înregistrărilor lor.

Totodată, principalele personalități care ilustrează în prezent arta noastră interpretativă își găsesc locul cuvenit în catalogul casei noastre de discuri. Violoniști ca: Ion Voicu, Ștefan Ruha, Mihai Constantinescu; Ștefan Gheorghiu, pianisti ca: Valentin Gheorghiu, Gheorghe Halmos, Maria Fatino, violoncelistul Radu Alulescu, dirijorii: Ion Bobescu, Antonin Ciolan, Mircea Basarab, Mircea Cristescu, Iosif Cînta, Constantin Bugeanu, Mihai Brediceanu, Emanuel Elenescu, cîntăreți ca: Zenaida Pally, Art Florescu, Petre Ștefănescu-Goangă, Nicolae Herlea, Dan Iordăchescu, Magda Ianculescu, Emilia Petrescu, Ion Piso și mulți alții înregistrează în momentul lucrării înscrise în repertoriile lor. În afara artiștilor consacrați, o seamă de tinere talente afirmate în concursuri internaționale sau în viața noastră muzicală sînt și ele prezente pe discuri românești. Exemple concludente, în acest sens, sînt cîntăreții Marina Krilovič, Viorela Cortez-Guguianu, Ion Buzea, Ludovic Spiess, pianistul Radu Lupu, clarinetistul Aurelian Octav Popa, — cu toți mulți cîștigători ai unor concursuri de mare prestigiu.

În felul acesta, discul a ajuns să oglindescă nu numai principalele etape ale carierei interpretărilor noastre actuale, ci și întreaga dezvoltare a artei interpretative românești de-a lungul deceniilor. Audierea, în cadrul școlilor de diferite grade, a discurilor cuprinzînd înregistrările principalilor artiști din trecut și din prezent poate oferi o imagine grăitoare a bogățiilor tradiției ce stau la baza dezvoltării artei noastre interpretative.

E. ELIAN

ANIVERSĂRI ȘI COMEMORĂRI UNESCO

O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI GRIGORE ANTIPA

Grigore Antipa s-a născut în ziua de 10 decembrie 1867 la Botoșani. Rînd pe rînd, elev al școlii primare din Botoșani, de la Institutul Mărgineanu (1874—1878), al Liceului din Iași, de la Institutul Academic (1878—1885), unde a avut printre profesori pe unul din pionierii științelor naturale de la noi, Grigore Cobălcescu, care i-a strecurat pasiunea pentru natură și i-a format spiritul de observație, Grigore Antipa beneficiază de mediul cultural ieșean, urmărește cu aviditate mișcarea de idei progresiste a vremii, conturîndu-și de pe atunci direcțiile activității sale de mai târziu. Ne găsim în perioada în care teoria evoluționistă, revoluționară, despre originea speciilor a lui Darwin își face loc din ce în ce mai mult în țările Europei. Grigore Antipa devine și el un adept și un propagator al acestei teorii, pe care o va aplica în mod creator în întreaga sa activitate.

După studiile liceale, urmînd calea apucată și de fratele său vitreg Nicolae Leon, devenit apoi profesor de parazitologie la Universitatea din Iași, Antipa pleacă să-și continue studiile la Viena, atras de vestita școală din acea vreme a profesorului Haeckel. Acolo își trece și doctoratul, cu cel mai înalt calificativ „summa cum laude”, — acordat numai de trei ori de Haeckel în cariera sa de profesor — pentru strălucitele studii și teza asupra meduzelor fixate. Onorat și stimat de toți colegii dintre care mulți au devenit nume celebre mai târziu, onorat în mod deosebit și de maestrul său la care și-a trecut doctoratul cu înalta distincție, Grigore Antipa revine în țară după opt ani de studii, în care a făcut și numeroase călătorii de cercetări, în calitate de asistent al lui Haeckel, adunînd materiale noi, descriind specii necunoscute, lărgindu-și orizontul și lăsînd totodată lucrări care de pe atunci l-au consacrat ca hidrobiolog de mare vocație. Astfel, numai la vârsta de 26 de ani, este pus în fața unor complicate sarcini: de a prelua reorganizarea pescăriilor și conducerea Muzeului, care aștepta și el o grabnică reorganizare. Poate cuvîntul „reorganizare” este mult prea puțin spus, dacă socotim ceea ce a preluat Grigore Antipa și la ceea ce a ajuns. Realitatea este că, după 1893, deci, după numirea lui ca director al Muzeului, această instituție de știință și cultură nu numai că a fost reorganizată după concepții originale, nu numai că a renăscut, dar, mai ales după 1908, — după ce se deschisese în noua clădire de la șosea unde se află și azi — a putut primi cu adevărat numele de mare muzeu, pe al cărui frontispiciu stă scris numele fondatorului său, ca un omagiu adus acestei opere. Iată deci veritabilul fondator al Muzeului din București, muzeul primelor diorame din lume, organizate după o idee proprie, originală și foarte avansată în acea vreme, a celui care a fost directorul acestei instituții timp de 50 de ani. S-a stins din viață la 9 martie 1944. Cenușa din urna adăpostită într-o firidă din sala de la intrare străjuiește parcă și acum pașii celor ce vin să cunoască multiplele și variatele exponate — peste 200.000 lăsate la moartea sa — și să învețe din ele citirea tainelor naturii.

Privind și răsfoind cele peste 140 de lucrări, din care unele monumentale, citind numeroasele articole scrise despre personalitatea proeminentă a lui Gr. Antipa, simți parcă o dificultate în a le citi, dat fiind multiplele domenii abordate, complexitatea problemelor dezbătute și rezolvate, ori încheiate cu concluzii și soluții teoretice care și azi își păstrează o reală valoare științifică, fiind puncte de plecare pentru noi cercetători în domeniul hidrobiologiei, oceanografiei, muzeologiei etc.

Hidrobiolog de talie internațională, (în domeniul hidrobiologiei fiind un pionier), avînd ca obiective studiul Dunării și Mării Negre în special; zoolog de mare tinută, chiar dacă socotim numai latura taxonomică a lucrărilor, care de fapt a fost mult depășită prin complexe cercetări; ihtiolog, care a dat în domeniul acesta lucrări fundamentale asupra peștilor României („Fauna ihtiologică a României”); oceanograf și muzeolog, laturile de care sînt legate alte multiple lucrări, pe lângă Muzeul care este o vastă și strălucită concretizare a laturii muzeologice, Grigore Antipa se situează printre acele figuri a căror memorie nu numai că nu va fi uitată niciodată, dar în fața căreia generații după generații vor aduce omagiul lor. O primă și deosebit de importantă semnificație în acest sens o are și hotărîrea luată de cele mai înalte foruri de știință și cultură din țara noastră de a sărbători în luna decembrie a acestui an, la împlinirea a 100 de ani de la naștere, pe acela care a fost Grigore Antipa, marele savant român cu renume mondial, una din marile figuri ale biologiei noastre și mondiale, de al cărui nume se leagă o atît de vastă, trainică și bogată operă.

Aurel PAPADPOL

COLOCVII ASUPRA CRIZEI MONDIALE

A EDUCAȚIEI

La Williamsburg, în Statele Unite, a avut loc recent un colocviu cu tema: criza mondială a educației.

În intervenția sa, René Maheu, director general al UNESCO, arătînd că cheltuielile destinate educației în țările slab dezvoltate reprezintă astăzi 10% din buget față de 5% în 1950, a adăugat: „Nivelul creșterii cheltuielilor pentru educație în țările în curs de dezvoltare este

sensibil, dar cifrele absolute continuă să fie modeste”.

Pe de altă parte, și-a exprimat regretul că în aceste țări școala pregătește un procent prea mare de tineri pentru funcții administrative, în detrimentul agriculturii și industriei. Și aceasta, cu atît mai mult cu cît, de pe acum, se semnaleză surplusuri nefolosite în sectorul funcțiilor publice.

INTRAREA ÎN UNIVERSITĂȚILE FRANCEZE

În Franța, se discută cu aprindere dacă este cazul să se selecționeze candidații la intrarea în universitate. Profesorul Georges Vedel, fost decan al Facultății de drept din Paris, s-a declarat contra examenelor de intrare în facultăți. Într-un articol publicat în ziarul „Le Monde”, considerînd că un asemenea examen ar însemna de fapt reintroducerea părții a doua a bacalaureatului de cîrînd desființat, se pronunță pentru o atență distribuire teritorială a învățămîntului superior, astfel încît fiecare regiune să aibă ciclul universitar pînă la licență, iar înalta specializare și cercetarea științifică să fie rezervate unor centre universitare, cîte unul pentru zece regiuni.

Pe o poziție diametral opusă se plasează Zamansky, decanul Facultă-

ții de științe din Paris, care, într-o declarație adresată presei, amintește că de cîtiva ani corpul profesoral al acestei facultăți s-a pronunțat pentru selecție.

„Este evident că o alegere se impune, se spune în acest text, alegere bazată pe aptitudinile dovedite în cursul studiilor anterioare la materiile cărora candidatul dorește să se dedice și, eventual, pe un examen de intrare”.

Pe aceeași poziție se situează decanii facultăților de litere din Nanterre și Toulouse, care s-au arătat dispuși să adopte un sistem selectiv pentru admiterea în învățămîntul universitar.

Paul TEODORESCU

BĂTĂLIA DE LA VILLA FIORITA

Rumer Godden, autoarea romanului de care ne ocupăm în rîndurile de față, este una din reprezentantele de seamă ale literaturii engleze. Ea s-a născut în 1907 la Sussex și începe să scrie de timpuriu cîntece și poeme. După o serie de călătorii în străinătate, mai ales în Orient, se reîntoarce în Anglia, unde trăiește și acum, ocupîndu-se exclusiv cu literatura. Rumer Godden are o vastă și diversă operă. Cele 20 de volume publicate pînă acum (7 romane, 10 cărți pentru copii, 2 volume de poezii și un eseu), în 30 de ani de activitate literară, reprezintă, desigur, un bilanț onorabil.

În romanul „Bătălia de la villa Fiorita” scriitoarea dezbate o problemă dintre cele mai acute, pe toate meridianele lumii: dezmembrarea familiilor, declarîndu-se împotriva divorțului, care nu poate avea decît urmări nefaste pentru copii.

În paginile romanului asistăm la „bătălia” dusă de cei doi copii — Hugh și Caddie — pentru înapoierea acasă a mamei lor, Fanny Clavering, care-și părăsise căminul conjugal în speranța unei căsătorii cu regizorul Rob Quillet.

Dirzenia și ambiția celor doi copii (cărora li se alătură și Pia, fiica lui Rob) sînt de-a dreptul impresionante. El aruncă în această bătălie toate forțele de care dispune ființa lor plîpîndă. Mijloacele pe care le folosește pentru recucerirea părinților sînt unele naive, copilărești, altele însă (ca greva foamei) pline de dramatism.

Alături de lupta acestor copii, în romanul lui Rumer Godden mai asistăm la

încă o „bătălie”, de data aceasta pe plan psihologic: este „bătălia” ce se dă în sufletul lui Fanny între dragostea pentru copiii ei și pasiunea pentru Rob. Pînă la urmă, va triumfa rațiunea — adică dragostea pentru copii, dragoste ce o va determina să se reîntegreze în sinul familiei.

Proiectată pe fundalul vieții dintr-o stațiune de pe malul lacului Garda din Italia, „bătălia” plină de peripeții a micilor dar curajoșilor *beligeranți* are multiple implicații psihologice și sociale. Această bătălie captivează pe cei din jur (ca și pe cititorii angrenîndu-i în ea, fie direct, fie indirect).

Ei îi vor ajuta pe copii și alături de ei, vor încerca să stăvilească destrămarea celor două familii.

În felul acesta, „bătălia” de la villa Fiorita capătă valoarea unui simbol.

Scrisă cu mult talent și cu o uluitoare cunoaștere a sufletului copilului și adolescențului în luptă cu un univers alcătuit din adulți, „Bătălia de la villa Fiorita” este o carte valoroasă, care s-a bucurat de un mare succes: apărută în octombrie 1963, a mai fost editată în multe alte ediții și a fost tradusă în 12 limbi.

Într-un moment cînd problema divorțului este, prefuturîndi, atît de mult discutată, încercîndu-se a i se da variate soluții, „Bătălia de la villa Fiorita” este — dincolo de calitățile ei artistice — o carte de o acută actualitate, care ar merita să vadă lumina tiparului și la noi.

Paul B. MARIAN

A APĂRUT „ALMANAHUL EDUCAȚIEI“

Înștiințăm secțiile de învățămînt ale sfaturilor populare regionale că pentru asigurarea cu numărul dorit de exemplare din „Almanahul educației“, e bine a se lua de îndată legătura cu Oficiile de Difuzare a Presei din orașele respective (reședințe regionale și raionale).

Secțiile de învățămînt care au făcut comenzi la „Almanahul educației“ vor primi numărul de exemplare solicitate tot prin Oficiile de Difuzare a Presei (OSEP).

DIN CUPRINS: ÎN ZI DE AUGUST, poezie de Ion Brad • CĂLĂTORIE ÎN 1970 • MUZEUL DE ISTORIE A PARTIDULUI COMUNIST A MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE ȘI DEMOCRATICE DIN ROMÂNIA, reportaj de C. Safta • LENIN ÎN FAMILIE, fragment de V. Bonci-Brulevici • SENTIMENTAL ISTORIEI 1877-1967, de P.V. • CÎTEVA CAPODOPERE ALE ARTEI UNIVERSALE ÎN MUZEUL DE ARTĂ AL REPUBLICII, de N. Crisan • DACĂ TOATE-ACESTE FIVOR ÎNVĂTATE, poezie de N. Labiș • ESTE DESENUL COPIILOR O JOACĂ? de M. Drăgoi • FOLCLOR; DOUĂ CÎNTECE DE LEAGĂN culese de Ion Socol • ATLAS LOCUIEȘTE LA BUZĂU, reportaj de P. Voineasa • NOAPTE DE PRIMĂVARĂ, poezie de T. Utan • CINE VĂ INITIAZĂ ÎN VIAȚA DE FAMILIE? anchetă socială de A. Arachelian • EXEMPLARE UNICE ÎN LUME de Ion Munteanu • PE URMELE ȘCOLARULUI LABIȘ, evocare de Gh. Tomozei • UN ÎNVĂȚĂTOR EROU AL AVIAȚIEI ROMÂNESTI, reportaj de N. Andreescu • CUM A MURIT POETUL D. BOLINTINEANU de C. Bacalbașa • INTELLECTUALII SATULUI ȘI EDUCAȚIA, anchetă socială de P. Crușovan • PAGINI VECHI ȘI REGĂSITE DESPRE EDUCAȚIE • COPIII PRECOCE • PUTEAM AȘEZA ROMANUL POLITIST PE BANCA ACUZAȚILOR? anchetă socială de Pascu Voinescu • AFORIȘME DIN „CAIETELE ÎN OCTAVO“ de Fr. Kafka • MUZEUL BRUKENTHAL A ÎMPLINIT 150 DE ANI de dr. C. Irimie • DIN UMBRĂ, un poem inedit de Ion Vinea • DE UNDE VIN ȘI ÎNCOTRO SE DUC COPIII VAGABONZI? anchetă socială de Emilia Berci • 1938: ANUL PRIMEI EMISIUNI TELEVIZATE ÎN BUCUREȘTI, de M. Sorin • UN SPORT VECHI DE SUTE DE ANI: OINA • CEA MAI VECHĂ TRADUCERE ROMANEASCĂ A LUI ROBINSON CRUSOE, de Mircea Avram • 1937-1967: DOUĂ ANCHETE PRINTRE STUDENTE, de N. Vălmăruș • PĂMÎNTUL ȘI FATA, poezie de Veronica Porumbacu • GENEZA CELOR MAI DRAGI CĂRȚI ALE COPILĂRIEI, evocare de C. Bivolaru • BASMUL ÎNTRECUT, poezie de Victor Eftimiu • CE ESTE NOU ÎN VIAȚA DE FAMILIE LA ȚARĂ? anchetă socială de Pavel Vasilescu • BLĂRIOT LA BUCUREȘTI, evocare de Sorin Muscă • ELEVII, PROFESORII ȘI CIBERNETICA • COPILUL ȘI STRADA de Petru Tolvadia • DRUMETIE ÎN SUPERLATIVE de Florin Colonas • ȘI SCRITORII AU FOST COPII, texte din: M. Sadoveanu, Ionel Teodorescu, V. Eftimiu • UNDE SE AFLĂ CEL MAI BOGAT MUZEU DIN LUME? de Const. Copaci • AVENTUROASA VIAȚĂ A UNOR OPERE DE ARTĂ de C. Florin • DINTR-UN DICȚIONAR DE SCRITORII-DASCĂLI de Emil Manu • COMORI ALE CULTURII ROMÂNESTI ÎN VECHEA BIBLIOTECĂ A SIBIULUI, de A. Mircea • CONCURS LITERAR PE TEMA: COPILUL NOSTRU • DIN CARNETUL UNUI MEDIC: GRIJA PENTRU SĂNĂTATEA COPIILOR, de dr. C. Colonas • UN IMPORTANT OBIECT AL EDUCAȚIEI: SPIRITUL DE ECONOMIE, de Emma Kernbach • LECTIE DE ECONOMIE, de Sorin Matei • 101 DE ÎNTREBĂRI PENTRU PORTRETUL OMULUI CIVILIZAT • CUM A AJUNS HAPLEA EROU DE DESEN ANIMAT? de Marin Iordă • SCHIȚĂ DE PORTRET: MIHAI TICAN RUMANO, de Paul Teodorescu • PUIUL DE CROCODIL, schiță inedită de M.T. Rumano • UNIVERSUL S-A NĂSCUT ACUM 7 MILIARDE DE ANI? • AȘTEPTARE DE O ZI, schiță de E. Hemingway • ȘTIATI CE BOGĂȚII ZAC ÎN OCEANELE PLANETEI? de C. Copaci • A FOST VIZITAT PĂMÎNTUL DE FIINȚE EXTRATERESTRE? de Victor Kernbach • POVESTEA CELUI MAI ENIGMATIC PORTRET DIN LUME, de Veronica Russo • PRIETEN TRUP ȘI SUFLET, schiță de O. Wilde • DE CE SE DEZVOLTĂ INEGAL UNII COPII? de dr. C. Solcănescu • DE VORBĂ CU ULTIMUL DESCENDENT AL FAMILIEI LUI EMINESCU, de Olga Popescu • DASCĂLI, CRITICI LITERARI MILITANȚI, de Camil Baltazar • INIMA DE TATĂ A LUI GEORGE COȘBUC, evocare de V. Rusu-Sirianu • COPILUL DIN VIDOLM, schiță de Petru Vintilă • ACESTE VORBE DE NEUITAT • ULTIMELE COMUNICATE DE PE FRONȚUL ÎMPOTRIVA CANCERULUI • CUM LUCRA CAMIL PETRESCU de AL Bojin • SĂ RECITIM UN ARTICOL SCRIS CU O JUMĂTATE DE SECOL ÎN URMĂ: CREȘTEREA REA A COPIILOR • CONCURS LITERAR PE TEMA: CEA MAI FRUMOASĂ EXCURSIE ȘCOLARĂ • ATENȚIE PĂRINȚI: 1000 DE OBIECTE ȘI SITUAȚII PRIMEJDOASE ÎN MICUL UNIVERS DOMESTIC, de Ileana Zudor • CINE A INVENTAT SAHUL? de H. Mat • DE UNDE VIN VORBELE CÉLEBRE? • O LEGENDĂ CARE NU ÎNCETEAZĂ SĂ UIMEASCĂ LUMEA: COPIII-LUPI, de Nic. David • UN ORGANIZATOR DE SCOLI ÎN SECOLUL 18, de Gr. Popiți • CUM VA ARĂTA ORAȘUL VIITORULUI? de arh. Alin Negoescu • CURIOSITĂȚI • RIDENDO CASTIGAT MORES • ENCICLOPEDIA DE BUZUNAR • JOUCURI DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE • MAXIME •

Redactorul almanahului: Petru Vintilă. Prezentarea artistică: Nicolae David. Prezentarea grafică: C. Bivolaru. Coperta: Alin Negoescu.

CUPRINSUL

A DOUĂZECEA ANIVERSARE A REPUBLICII,
INFLUENȚA DECIVSIĂ, (anchetă), răspund:
Acad. prof. dr. docent AL. D. RĂDULESCU
Prof. emerit PETRE DRĂGOIESCU
Prof. univ. ION CĂDARIU
Artist emerit ION VLASIU:
DEMOSTENE BOTEZ:
Respectul față de om
Conf. univ. URSULA ȘCHIOPU:
Adaptarea preșcolară
ROMULUS BENA:
Libertate și răspundere
FLORIAN POTRA:
Patriotul William Shakespeare
Prof. ZINA SÎRBU:
Din carnetul unui director de liceu
VASILE BĂRAN:
Contractul pedagogic
VIRGIL TEODORESCU:
Copiii, părinții și jucăriile
SĂ NE CUNOAȘTEM PATRIA
GRIGORE HAGIU:
Barajul de pe Dunăre
TUDOR GHERMAN:
Pe Dunăre, de la Moldova Nouă pînă la Orșova
ȘTEFAN BĂNULESCU:
Locuri Memoriale: Năsăudul lui Coșbuc
ION BUTNARIU:
Internatul școlii profesionale (anchetă)
Conf. univ. STELIANA NĂSTĂȘESCU
Autoeducația adolescentului
ȘCOLI CENTENARE
V. FIROIU:
Liceul „George Bacovia“ din Bacău
DIM. RACHICI:
Liceul „Vasile Alecsandri“ din Galați
ION VLAICU:
Destăinuiri
„COLOCVII“
Expoziția de carte școlară și universitară
CRONICI
NICOLAE SORIN:
A. Berge: Defectele părinților; Mihai Stoian: Anchetă printre minori
GHEORGHE MARIN:
Galina Bădulescu: De bunăvoie și nesilit de nimeni...
E. ELIAN:
Memoria discului
AUREL PAPADOPOL:
O sută de ani de la nașterea lui Grigore Antipa
PAUL TEODORESCU:
Colocvii asupra crizei mondiale a educației; Intrarea în universitățile franceze
PAUL B. MARIAN:
Bătălia de la Villa Fiorita

MERIDIANE • PAGINI SCRISE DE CITITORI • POȘTA REDACȚIEI • PUBLICITATE

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE
Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, Inv. emerit, Pitești; ION AȘZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TATIANA CAZACU-SLAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN, vizepreședintă a Sfatului popular regional Cluj; GH. DIACONU, dir. Școlii profesionale „Grivița Roșie“, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casel de copii nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Școlii pedagogice, Bacău; I. MATEI, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA IIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; PETRU VINTILĂ (redactor șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică
de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,
Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18
Telefon 14.64.09 și 14.09.21

CINE VA DESCHIDE UȘA?

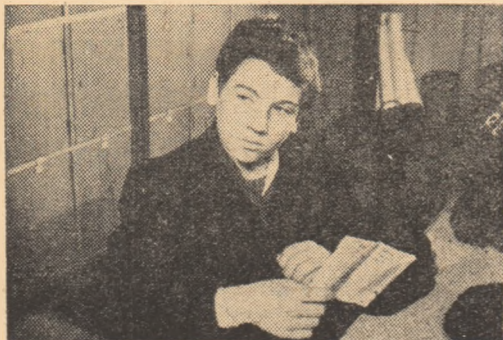
O producție a Studioului cinematografic București

scenariul:
Alexandru Andrițoiu
Nicolae Ștefănescu

regia:
Gheorghe Naghi

Cu: Ștefan Mihăilescu-Brăila, Corina Constantinescu, Draga Olteanu, Vasilica Tastaman, Aurel Cioranu, Aura Andrițoiu, Gheorghe Naghi

și copiii: Armand Oprescu, Monica Teodorescu, Cristina Teodorescu

imag.: Gh. Viorel Todan Marițan
muzica: D-tru Capoianu
decoruri: Ștefan Marițan

Film distins cu mențiune specială la cel de-al doilea Festival al filmului pentru copii și tineret de la Teheran — 1967.

NOU NOU NOU NOU
ECONOMIȘIȚI TÎMP ȘI BANI
O SIMPLĂ CARTE POȘTALĂ ADRESATĂ SECȚIEI
„COMERTUL PRIN COLETĂRIE”

A
COOPERĂȚIEI
DE
CONSUM

STR. SERGENT NUȚU ION
NR. 8-12 RAJON LENIN
BUCUREȘTI

și
PRIMIȚI LA DOMICILIU
PRIN COLET POȘTAL
MĂRFURILE SOLICITATE

Plata se face
la primirea
coletului

LA CERERE VĂ SE TRIMITE
GRATUIT LISTA MĂRFURILOR
CARE SE POT EXPEDIA LA DOMICILIU

COOPERATIVA „CHIMICA” BUCUREȘTI

Cal. Șerban Vodă 22-24
Telefon: 23 77 41; 23 40 67

produce și livrează unităților din comerțul de stat și
cooperatist:

- **CARPETIN** — soluție pentru curățat covoare, tapițerii din material plastic.
- **VITRO** — lichid pentru curățat geamuri și oglinzi.
- **BATISTE DEZINFECTANTE** — hîrtie impregnată, se folosește în scopuri igienice.
- **MASĂ GALBENĂ DE TURNARE ELECTROIZOLANTE** — dielectric pentru cutiile de funcționare a cablurilor electrice.
- **LUMINĂRI** — albe de parafină în pachete de 1 kg
- **SEPTOL** — soluție dezinfectantă de uz extern, are acțiune bactericidă și odorizantă. Se folosește ca dezinfectant în unitățile de frizerie, manichiură, pedichiură.

Nouă ne este pe plac

Orice fel de cozonac,

Însă pofta ne-o deschide

Cozonacul cu stafide.

COMITETUL DE STAT AL APELOR

INSPECTORATUL DE STAT AL APELOR

Apa înseamnă sănătate

Apa este sîngele industriei

Apa este viața

Nu impurificați apele țării